

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

magisterské kombinované studium
2010 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Václav Vodička

System celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR
zařazených ve skupinách služební kynologie

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Martina Strnadová

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined Studies
2010 - 2012

DIPLOMA THESIS

Bc. Václav Vodička

The system of the lifelong education of the members of the Police
of the Czech Republic classified in the groups of the professional
cynology

Prague 2012

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr. Martina Strnadová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. června 2012

Václav Vodička

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Mgr. Martině Strnadové za vstřícnost a odbornou pomoc při tvorbě této práce, za velmi cenné rady, za ochotu a čas, který této práci věnovala.

Anotace

Diplomová práce se zabývá policejním vzdělávacím systémem a jeho využíváním příslušníky Policie České republiky zařazenými ve skupinách služební kynologie, jakož i možnostmi celoživotního vzdělávání v rámci policejního resortu.

Záměrem této práce je zjistit názory a postoje policejních psovodů na oblast celoživotního policejního vzdělávání a současně zjistit jejich přístup k dalšímu profesnímu vzdělávání. Za cíl práce si autor vytyčil co možná nejobektivněji zjistit, zda jsou policejní psovodi dostatečně motivováni ke zvyšování odborné a profesní kvalifikace a zda v tomto kontextu vnímají výcvikové kynologické kurzy pořádané policejními výcvikovými středisky za přínosné a dostačující pro jejich přípravu do praktického výkonu služby.

Jako metodu zkoumání autor zvolil průzkum pomocí dotazníkového šetření. Výzkumný vzorek tvořili policisté – psovodi zařazení na pražském oddělení služební kynologie. Na základě průzkumu jsme zjistili, že zájem příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie o celoživotní policejní vzdělávání tlumí především nedostatek motivace policejních psovodů, kteří nevnímají celkovou situaci uvnitř policejního resortu příliš pozitivně. Dále jsme zjistili, že tito psovodi nevnímají výcvikové kynologické kurzy jako dostačující pro zvyšování jejich odborné a profesní kvalifikace.

Klíčové pojmy

celoživotní vzdělávání, další profesní vzdělávání, odborné kompetence, policejní vzdělávací systém, služební kynologie, speciální kynologické činnosti, výcvikové kynologické kurzy, základní kynologické činnosti

Annotation

The thesis deals with the police educational system and its use by the members of the Police of the Czech Republic classified in the groups of the professional cynology as well as with the possibilities of the lifelong education within the Police branch.

The aim of the work is to find out the opinions and the approach of the police canine officers towards the lifelong education and at the same time to discover their attitude to the further professional education. The author of the thesis set the target to find out in the most possible objective way if the canine officers are motivated to improve their professional and specialized qualifications and if in the given context they perceive the canine training courses held by the training centers as beneficial and sufficient for their preparation into the practical service performance.

The author selected the method of the questionnaire survey for his work. The survey representatives were the policemen, the canine officers, from Prague's department of the professional cynology. Based on the survey we discovered that the interest of the members of the Police of the Czech Republic classified in the groups of the professional cynology in the longlife Police education is moderated by the insufficient motivation of the canine officers who do not perceive the overall status of the Police department in very positive way. We also found out that the Police canine officers do not consider the canine training courses to be sufficient for the improvement of their professional and specialized qualification.

Key words

longlife education, further professional education, professional expertise, Police training system, professional cynology, specialized canine activities, canine training courses, elementary canine activities

OBSAH

ÚVOD	8
Teoretická část	
1. Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků PČR	12
1.1. Vymezení klíčových pojmů	12
1.2. Zásady nezbytné pro rozvoj vzdělávacího systému příslušníků PČR	17
1.3. Legislativa	18
1.4. Institucionální zabezpečení	19
1.5. Základní filosofie vzdělávání policistů	21
2. Rámcový vzdělávací program.....	24
2.1. Základní odborná příprava	25
2.2. Kompetence absolventa	26
2.2.1. Klíčové kompetence.....	27
2.2.2. Občanské kompetence.....	29
2.2.3. Odborné kompetence	30
3. Vzdělávání ve školských zařízeních Ministerstva vnitra.....	32
4. Historický exkurz do služební kynologie.....	34
4.1. Historie služební kynologie na našem území.....	36
4.2. Vývoj speciálních kynologických činností	40
5. Požadavky na policistu zařazeného na skupině služební kynologie	46
6. Přehled vzdělávacích možností v rámci služební kynologie	53
6.1. Speciální kurzy na vyhledávání omamných a psychotropních látek	55
6.2. Speciální kurzy na vyhledávání výbušnin.....	57
6.3. Speciální kurzy na vyhledávání a detekci akceleračních látek.....	58
6.4. Speciální kurzy na vyhledávání zbraní	59
6.5. Speciální kurzy na vyhledávání neživých osob, jejich částí a ostatků....	60
6.6. Speciální kurzy na metodu pachové identifikace.....	62
7. Ostatní možnosti celoživotního vzdělávání policejních psů PČR	64
Praktická část	
8. Úvod do praktické části.....	67
8.1. Cíl a hypotézy průzkumu	67
8.2. Charakteristika výzkumného vzorku	68
8.3. Metodika průzkumu a jeho průběh	69
8.4. Zpracování dat průzkumu	70
8.5. Analýza zpracovaných výsledků.....	93
ZÁVĚR.....	98
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	104
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	107
SEZNAM PŘÍLOH	108

ÚVOD

Autor se chce ve své diplomové práci zabývat problematikou a možnostmi celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie. Nedílnou součástí systému vzdělávání policistů – psovodů je kromě speciálního kynologického vzdělání také všeobecné policejní vzdělání, které musí absolvovat prakticky každý příslušník Policie České republiky bez ohledu na jeho budoucí zařazení u tohoto bezpečnostního sboru.

Základní policejní vzdělání je pro policejní psovody nezbytné především z důvodu existence různě zaměřených kynologických problematik, čímž dochází ke vzájemnému profesnímu prolínání služební kynologie a ostatních policejních odvětví. Příslušníci zařazení ve skupinách služební kynologie nejčastěji spolupracují s policisty zařazenými pod pořádkovou službou Policie ČR, s policisty zařazenými pod kriminální službou, s policisty pracujícími na specializovaných útvech jako je Útvar pro odhalování organizovaného zločinu nebo Národní protidrogová centrála. Méně častá je pak spolupráce v rámci ostatních bezpečnostních sborů, kdy policejní psovodi vypomáhají vězeňské službě, hasičskému záchrannému sboru či Armádě České republiky.

Služební kynologie v současné podobě zahrnuje mnohem více odborných specializací než tomu bylo například ještě v devadesátých letech minulého století. Za posledních pár let vzniklo uvnitř Policie České republiky několik nových kynologických oborů a to s sebou přináší nutnost úprav v systému policejního kynologického vzdělávání. Kromě již dlouhodobě existujících základních kynologických odvětví zahrnujících především obranářské a stopovací disciplíny lze v současnosti využít služební psy na vyhledávání omamných a psychotropních látek, na vyhledávání výbušnin a nástražných systémů, na vyhledávání akceleračních, neživých osob a jiných ostatků, zbraní a jejich komponentů apod. Tyto problematiky se nadále vyvíjejí a nové poznatky mají svůj podíl na neustálé systemizaci speciálního kynologického vzdělávání.

Teoretickou oblastí vzdělávání a vzdělávacími možnostmi uvnitř policejního resortu se autor zabývá v teoretické části diplomové práce, kde také popisuje systém celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie.

V první kapitole autor vymezuje klíčové pojmy z oblasti celoživotního vzdělávání a celoživotního učení, dále popisuje vzdělávací systém policistů vycházející z Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky a institucionální zabezpečení včetně legislativního rámce.

Ve druhé kapitole se autor věnuje základní odborné přípravě, kterou musí absolvovat každý nastupující policista a kterou upravuje rámcový vzdělávací program, jenž zároveň stanovuje podmínky a pravidla této přípravy. Podrobně jsou zde pak popsány kompetence absolventa včetně klíčových, občanských a odborných. Ve třetí kapitole nás autor krátce seznamuje se školskými vzdělávacími zařízeními Ministerstva vnitra, ve kterých se vzdělávací aktivity policistů uskutečňují.

Čtvrtá kapitola nabízí historický exkurz do služební kynologie na našem území. Jsou zde stručně popsány počátky tohoto odvětví, které sahají do období habsburské monarchie. Dále je v této kapitole stručně charakterizován vývoj policejní kynologie od vzniku Československé republiky až do současnosti. Autor se také věnuje vývoji speciálních kynologických činností využívaných Policií České republiky a seznamuje nás s policejními výcvikovými středisky, které zajišťují veškeré kynologické policejní aktivity.

V páté kapitole autor vymezuje požadavky na policisty zařazené ve skupinách služební kynologie. Jelikož tyto požadavky nejsou zakotvené v žádném interním předpisu, autor přistoupil k jejich formulaci na základě vlastních dlouhodobých zkušeností, jež získal praxí na oddělení služební kynologie pod krajským ředitelstvím v Praze.

Šestá a sedmá kapitola nabízí přehled vzdělávacích možností policistů – psovodů. Nejprve se autor věnuje základním a speciálním kurzům pro policejní psovody a přidává vlastní zkušenosti a poznatky s těmito kurzy a zároveň některé postřehy a specifika v rámci jednotlivých kynologických služebních

problematik. V poslední kapitole teoretické části autor upozorňuje na ostatní vzdělávací možnosti uvnitř policejního resortu.

Téma zabývající se systémem vzdělávání na úseku služební kynologie si autor zvolil z důvodu jeho dlouholetého zařazení na pražském kynologickém útvaru, což mu umožňuje získat ucelený pohled na současný systém policejního kynologického vzdělávání v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky. V celorepublikovém měřítku je tento útvar nejpočetnější, zahrnuje prakticky všechny kynologické služební problematiky a značná část psovodů získala profesní zkušenosti prací právě na několika problematikách, čímž se rozšířila jejich specializace a současně jejich vnímání mezioborových vazeb. Tato skutečnost také znamená, že většina těchto psovodů absolvovala v průběhu let více kurzů a školení zaměřených na různé speciální kynologické činnosti a tím měla možnost postupně získat zkušenosti se vzdělávacím systémem a současně identifikovat jeho přednosti či nedostatky, které se pak odrážejí při praktickém využití služební kynologie.

Za cíl své diplomové práce si autor vytyčil popsat tento vzdělávací systém a především zjistit, jak vnímají vzdělávací možnosti samotní policisté – psovodi zařazení na oddělení služební kynologie Správy hlavního města Prahy. Dílčí cíle pak vycházejí ze dvou stanovených hypotéz, které budeme ověřovat. Především se pokusíme zjistit, zda jsou psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie spokojeni se svým současným služebním zařazením a zda mají zájem zvyšovat svou odbornou a profesní kvalifikaci. Zároveň se pokusíme zjistit, jestli jsou výcvikové kynologické kurzy pořádané výcvikovými policejními středisky dostačující pro zvyšování odborné a profesní kvalifikace policejních psovodů.

Jako metodu zkoumání si autor zvolil průzkum a podkladem pro tento průzkum a jeho následnou analýzu bylo dotazníkové šetření. Respondenti tohoto průzkumu byli pražští policejní psovodi zařazení na oddělení služební kynologie, kde pracují jak hlídkoví psovodi, tak psovodi specialisté. Jak již autor uvedl, v celorepublikovém měřítku je toto oddělení nejpočetnější a zároveň je zde soustředěn největší počet speciálních kynologických činností

v rámci jednoho samostatného útvaru. Dotazníkový výzkum je pak podkladem pro analýzu vnímání systému celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky samotnými policisty – psovody, kteří jsou zařazení ve skupinách služební kynologie.

Přínos výsledků zkoumání by měl být především v poznání, zda jsou teoretické možnosti vzdělávacího systému těmito příslušníky plně využívány, zda tento systém dostatečně zajišťuje provázanost a využitelnost všeobecných policejních znalostí a dovedností se znalostmi a dovednostmi nezbytnými pro výkon policejní kynologické práce. Výsledky by měly také ukázat, zda policejní psovodi vnímají vzdělávací systém jako homogenní celek, ve kterém kynologické vzdělávání plynule navazuje na všeobecné policejní vzdělávání nebo zda vnímají tento systém odděleně vzhledem ke své úzké profesní specializaci. Také by měly výsledky zkoumání odhalit skutečnost, zda policejní psovodi využívají v dostatečné míře další možnosti v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky a především, jestli tyto možnosti považují za přínos pro výkon svého povolání.

Jako součást této diplomové práce vytvořil autor krátkou prezentaci pro laickou veřejnost, v níž nabízí pohled na výběr, výcvik a služební využití psa na vyhledávání drog (Příloha A). Současně vzhledem k dvanáctileté praxi na této kynologické problematice sepsal autor Desatero služebního psa na vyhledávání drog (Příloha B) jako vzpomínku na všechny psy, kteří přispívali svou prací k úspěchům v oblasti drogové specializace.

Teoretická část

1. Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků PČR

Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky¹ byla schválena ministrem vnitra MUDr. Mgr. Ivanem Langerem v roce 2008. Hlavním úkolem této koncepce bylo stanovit a ujednotit systém celoživotního vzdělávání policistů od jejich nástupu do služebního poměru po celou dobu jeho trvání. Na základě této koncepce má systém vzdělávání policistům zajistit získávání odborné kvalifikace nezbytné pro výkon jejich funkcí a zároveň jim má umožnit vzdělávání² potřebné pro kariérní růst. Tato koncepce tak v rámci reformy Policie České republiky zásadním způsobem ovlivňuje systém celoživotního vzdělávání uvnitř policejního sboru a naplňuje tak celoevropský trend v oblasti celoživotního vzdělávání a celoživotního učení.

1.1. Vymezení klíčových pojmů

Druhá polovina dvacátého století byla ve znamení politických, ekonomických a také technologických změn. Tyto změny se odrazily i v požadavcích na vzdělávání a v sedmdesátých letech se začaly v Evropě rozvíjet úvahy o koncepci celoživotního vzdělávání. První reakcí na zvyšující se potřeby vzdělávání bylo zřízení mezinárodní komise pro rozvoj vzdělávání

¹ *Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky*, Ministerstvo vnitra, 2008

² Současnou ideu vzdělání a soudobé pojetí seberealizace vysvětluje M. Beneš. „Vzdělávání se realizuje v procesu učení. Nejedná se přitom o každý druh učení, ale o učení reflexivní, ve kterém jde o pochopení sebe, ostatních a světa, zabudování poznání do vlastních rozhodnutí. Takto viděno je vzdělávání individuální záležitostí. Vzdělávání probíhá, ale i v interakcích a v komunikaci, je vázáno na konkrétní situace a je institucionalizováno, zároveň ale také umožňuje distanci od situace a institucionalizovaných pravidel a implikuje možnost jejich změny. Individualizace a institucionalizace nejsou v antagonistickém rozporu. Vzdělání je pak něco jako tvorba vlastní identity pomocí reflexivního učení a schopnost podílet se na komunikaci.“ Beneš, M. a kol.: *Idea vzdělávání v současné společnosti*, str. 87

pod záštitou UNESCO³. V roce 1973 publikovala OECD⁴ svůj dokument Stálé vzdělávání: Strategie celoživotního učení. Tento dokument se zabýval především problémy souvisejícími s ngramotností, bídou, nezaměstnaností či bezdomovectvím.

Také u nás formulovala v sedmdesátých letech vzdělávací politika programy s celostátní závazností. *„Byl to především dokument Další rozvoj československé vzdělávací soustavy (1976), který zveřejnilo Ministerstvo školství České socialistické republiky a Ministerstvo školství Slovenské socialistické republiky. Dokument byl představen jako dlouhodobý program rozvoje výchovy a vzdělání v naší vlasti zabezpečující další prohloubení demokratického charakteru a modernizaci výchovně vzdělávacího systému.“*⁵

Od počátku osmdesátých let se začal uplatňovat výraz „evropská dimenze“ jako souhrnný výraz pro různé druhy aktivit v oblasti vzdělávání. Evropská dimenze ve vzdělávání nabízí ucelený pohled na vzdělávání a chápe ho poměrně široce. *„Podle některých odborníků jde o princip prostupující vzdělávacím systémem, podporující chápání širších evropských souvislostí a perspektiv vzdělávání, otevírající horizonty globálního myšlení a interkulturního porozumění.“*⁶ Evropská dimenze se tedy zabývá obsahem vzdělávání a klade důraz na zavádění tematických celků do školních kurikul, které by se zabývaly historickými kořeny evropské kultury a řešily by multikulturní otázky v rámci evropského prostoru.

„V roce 1996 vydalo UNESCO zprávu Učení je skryté bohatství, která dává celoživotní učení do souvislosti s rozvojem osobnosti člověka...V roce 1996 vydává svou zprávu i OECD s názvem Učení v každém věku...Od této doby rovněž datujeme terminologickou změnu – pojem celoživotní vzdělávání je

³ Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu se sídlem v Paříži. UNESCO bylo založeno 4. listopadu v Londýně.

⁴ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj se sídlem sekretariátu v Paříži. Je to mezivládní organizace 34 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci.

⁵ Průcha, J.: *Přehled pedagogiky*, str. 151

⁶ Walterová, E., Ježková, V.: *Žijeme v Evropě*, str. 26

nahrazen pojmem celoživotní učení, který klade důraz na proces učení jako aktivitu jedince.“⁷

V roce 2001 přijala Evropská komise Memorandum o celoživotním učení⁸. Memorandum se zabývá jednotnou strategií celoživotního učení na institucionální i individuální úrovni. Podle tohoto dokumentu by se měly státy Evropské unie zaměřit na všeobecný a stálý přístup k učení, na zvýšení investic do lidských zdrojů, na rozvoj efektivních vyučovacích metod, na ucelení a začlenění neformálního učení do vzdělávacího systému. Dalším důležitým doporučením je zajištění přístupu k informacím o možnostech učení pro každého a v průběhu celého života. Podstatná je též snaha umožnit lidem přístup k informačním a komunikačním technologiím co nejbliže jejich domovu.

„Celoživotní učení, jak se o něm dnes pojednává nejenom v jazyce EU, ale i dalších mezinárodních (ekonomických a politických) organizací nebo i v byznysu, není hodnotově neutrálním konceptem. Je naopak konceptem politickým, tzn. spojeným s obrazem konkrétních politických reforem orientovaných na změnu podmínek lidí ve společnosti. Jeho směřování se pak významně liší od humanistických představ o vzdělávání se v průběhu celého života (od renesance, Komenského a osvícenství až po koncept celoživotního vzdělávání vytvořený na půdě organizace UNESCO počátkem 70. let minulého století.“⁹

⁷ Palán, Z., Langer, T.: *Základy andragogiky*, str. 103

⁸ Tento dokument, jenž vydala Evropská komise, vychází ze šesti klíčových myšlenek, z nichž vyplývá, že strategie celoživotního učení by se měla zaměřit na zaručení všeobecného a stálého přístupu k učení pro získávání a obnovování dovedností potřebných pro trvalou účast ve společnosti znalostí, na viditelné zvýšení úrovně investic do lidských zdrojů, aby se tak přiznala priorita nejdůležitějšímu bohatství Evropy – jejím lidem, na rozvoj efektivních metod vyučování a učení a kontextu pro kontinuitu celoživotního učení, na výrazné zlepšení způsobů pojmání a hodnocení účasti na vzdělávání a jeho výsledků, zejména v případě neformálního a informálního učení, na zajištění snadného přístupu ke kvalitním informacím a poradenství o příležitostech k učení pro každého v celé Evropě a v průběhu celého života a na poskytování příležitostí k celoživotnímu učení co nejbliže lidem, v jejich obcích, a všude tam, kde je to vhodné, podporovat je zařízeními založenými na informační a komunikační technice. Vyhnanáková, K.: *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*, str. 57

⁹ Kopecký, M. Celoživotní učení v Evropě jako politický problém. *Andragogika*, 2010, roč. XIV, č. 1, s. 7.

Dokument, od kterého se odvíjí vzdělávací politika v České republice a který „vytyčuje obecné cíle vzdělávání v českých školách“¹⁰, byl přijat v roce 2001 a nese název Bílá kniha¹¹. Jedná se o Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha se zabývá mimo jiné dostupností vzdělávání a prostupností vzdělávací soustavy, individualizací a diferenciací vzdělávacího procesu, vzděláváním znevýhodněných jedinců, rozvojem distančního vzdělávání, soustavou finančních a jiných pobídek pro rozvoj vzdělávání dospělých.

V červenci 2007 schválila vláda České republiky dokument Strategie celoživotního učení České republiky¹². Největší přínos tohoto dokumentu spočívá v návrzích, jak rozvíjet a podporovat oblast celoživotního učení v naší republice. Návrh klade důraz především na rozvoj klíčových kompetencí a funkční gramotnosti žáků, na rovnost v přístupu ke vzdělávání, na rozvíjení mimoškolních aktivit a zájmových činností, na prostupnost školské soustavy a návaznost vzdělávacích programů. Také jsou zde návrhy, jak usnadnit absolventům vstup do praxe, jak uplatnit praktické poznatky v teoretickém studiu, jak implementovat do teoretické výuky požadavky zaměstnavatelů, jak nalézt co nejpříjemnější formu studia pro studující při zaměstnání apod. Dokument se také zabývá zvyšováním motivace zaměstnanců i zaměstnavatelů, která by vedla k větší participaci na studiu obou těchto skupin. Významné je i zajištění různých vzdělávacích cest k získání stejné kvalifikace a zlepšení podmínek pro další vzdělávání.

„Vzdělání plní řadu významných funkcí, které jsou v rozvinutých zemích, a dnes již i u nás, jednoznačně prokazatelné. Snižuje nezaměstnanost a pomáhá jednotlivci uplatnit se na trhu práce. Vzdělání přispívá ke schopnosti orientovat se v současném složitém světě, rozumět jeho procesům, utvářet si

¹⁰ Průcha, J.: *Multikulturní výchova*, str. 20

¹¹ Při svém vzniku se Bílá kniha opírala především o dva klíčové dokumenty: *Programové prohlášení vlády České republiky, které bylo zveřejněno v roce 1996 a Koncepti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy do roku 2002, která byla přijata vládou dne 7. dubna 1999*. Průcha, J.: *Přehled pedagogiky*, str. 152

¹² Strategie celoživotního učení České republiky stanovila strategické směry, které se vztahují k integrované soustavě celoživotního vzdělávání ČR. Vyhnánková, K.: *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*, str. 79

*vlastní názor a postoje na základě samostatně získaných informací, volit z více možností. Podporuje osobní samostatnost, nezávislost a snižuje manipulovatelnost. Vzdělání posiluje rozvoj demokracie a politické kultury, napomáhá porozumění, toleranci a kulturnímu rozvoji.*¹³

Vstup České republiky do Evropské unie s sebou přinesl změny v hospodářské i společenské oblasti. I v důsledku těchto změn je kladen větší důraz na celoživotní vzdělávání a celoživotní učení. Strategie celoživotního učení v současném pojetí vychází z pracovního programu pro oblast vzdělávání „Vzdělávání a odborná příprava 2010“, který je součástí Lisabonské strategie. Pojem celoživotní učení je definován ve Strategii celoživotního učení ČR. „Celoživotní učení představuje zásadní koncepční změnu pojetí vzdělávání, jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení - ať už v tradičních vzdělávacích institucích v rámci vzdělávacího systému či mimo ně – jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života.“¹⁴

Podobnou definici celoživotního učení uvádí Barták: „Celoživotní učení zahrnuje veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosahovat zdokonalování znalostí, dovedností a odborných předpokladů k trvalému rozvoji lidského potenciálu. Opírá se o soustavné podpůrné procesy, které stimulují jednotlivce a umožňují jim získávat veškeré znalosti, dovednosti, hodnoty a porozumění, které budou potřebovat v průběhu celého života, a aplikovat je se sebedůvěrou, tvořivostí a uspokojením ve všech rolích, okolnostech a prostředcích.“¹⁵

Jak již autor uvedl, nutnost celoživotního vzdělávání je dána především společenskými změnami, které s sebou přinášejí odlišnou strukturu zaměstnanosti a s tím související změny na trhu práce, což znamená rozdílnost v požadavcích na přípravu a kvalitu lidských zdrojů. Stále roste význam znalostí a informací, k jejich získávání a efektivnímu využívání pak lidé

¹³ Palán, Z.: *Další vzdělávání ve světě změn*, str. 48

¹⁴ Palán, Z., Langer, T.: *Základy andragogiky*, str. 101

¹⁵ Barták, J.: *Profesní vzdělávání dospělých*, str. 7

potřebují schopnosti a dovednosti, které mohou získat učením. „Celoživotní vzdělávání je plánovaná, cílevědomá a institucionalizovaná aktivita v rámci celoživotního učení, při které se realizuje to, co společnost považuje za důležité. V současnosti zřejmá preference pojmu učení na úkor pojmu vzdělávání je výrazem toho, že zodpovědnost za znalosti a kompetence je přenesena na jednotlivce.“¹⁶

Celoživotní vzdělávání má tedy usnadňovat přechody mezi jednotlivými zaměstnáními v průběhu aktivního pracovního života, k čemuž má přispívat i možnost získání stejné kvalifikace různými cestami prakticky kdykoliv během života. K tomu nemá sloužit pouze klasická vzdělávací soustava, ale své uznání by mělo mít i vzdělávání v rámci pracoviště nebo předešlé pracovní zkušenosti, tzn. znalosti a dovednosti dosažené několikaletou praxí. Tendencí pak je co největší prolínání učení, vzdělávání a práce samotné.

1.2. Zásady nezbytné pro rozvoj vzdělávacího systému příslušníků PČR

Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky pamatuje na několik zásad, v jejichž duchu by měl být vzdělávací systém policistů rozvíjen. Tyto zásady jsou z velké části shodné se zásadami uplatňovanými v mnoha jiných společenských oblastech, nejen v ozbrojených sborech. V Koncepci¹⁷ je uvedeno těchto devět základních zásad:

Vzdělávání a výcvik policistů je založen na základních hodnotách pluralitní demokracie, právního státu a ochrany lidských práv a je koncipován tak, aby odpovídal cílům, jež policie sleduje.

Zásada otevřenosti a transparentnosti policie se odráží i v přípravě policistů. Vzdělávání policistů, kteří mají plnit své úkoly s podporou veřejnosti, probíhá v prostředí, které je co nejbližší společenské realitě.

¹⁶ Veteška, J.: *Kompetence ve vzdělávání dospělých*, str. 10

¹⁷ *Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky*, Ministerstvo vnitra, <http://web.mv.cz/ovsps/Dokumenty/Koncepce.pdf>, on-line 22. dubna 2012

Otevřenost policie vůči společnosti je užitečná i pro dynamiku vzdělávání a výcviku. Zejména tam, kde se jedná o řešení praktických případů, výcvikové podmínky věrně odrážejí situaci ve společnosti.

Všeobecný úvodní výcvik v duchu zásad celoživotního vzdělávání v pravidelných intervalech pokračuje dalším zaškolováním v rámci služby a kde je to třeba, specializovanou přípravou pro řízení a velení.

Do všech úrovní policejního výcviku je začleněn praktický výcvik v použití síly a v tom, jak je její použití limitováno zásadami lidských práv, zejména Evropskou úmluvou o lidských právech¹⁸.

Vzdělávání využívá nejmodernější a nejefektivnější pedagogické metody a formy.

Vzdělávání systematicky podporuje výchovu výkonných policistů a služebních funkcionářů k zákaznickému principu, který je vnímán jako základní atribut služby.

Vzdělávání není dostupné pouze policistům vyslaným ke studiu, ale je možno studovat prostřednictvím Internetu nebo Intranetu MV a ve smyslu uznávání výsledků neformálního nebo informálního vzdělávání je možné před zkušební komisí prokázat splnění dílčí nebo úplné kvalifikace.

Je zaveden funkční systém zjišťování efektivnosti a úspěšnosti procesu vzdělávání a systém zjišťování spokojenosti zainteresovaných stran.

1.3. Legislativa

Z legislativního hlediska došlo v oblasti vzdělávání u bezpečnostních sborů, tedy i u Policie České republiky, k zásadní změně v roce 2007, kdy nabyl účinnosti zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tímto zákonem nastaly v právním řádu České republiky

¹⁸ Evropská úmluva o lidských právech byla podepsána v Římě pod záštitou Rady Evropy dne 4. listopadu 1950. Později byla ratifikována všemi členskými státy Evropské unie. http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_30_cs.htm, on-line 8. května 2012

zásadní změny týkající se požadavků na kvalifikaci příslušníků všech těchto bezpečnostních sborů včetně policistů. Tento zákon nahradil dva doposud platné zákony, zákon č. 143/1992 Sb. a zákon č. 186/1992 Sb., na jejichž základě byly plněny kvalifikační a další odborné požadavky, jakož i principy kariérního postupu policistů.

Mezi nejzásadnější změny, které přímo ovlivňují systém vzdělávání a celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky, patří požadavek plnění stupně vzdělání pro zastávané služební místo bez možnosti udělování výjimek a také vyžadování plnění dalšího odborného požadavku pro každé služební místo systemizované v bezpečnostním sboru. Mezi další zásadní změny mající vliv na vzdělávací systém patří povinnost splňovat stupeň vzdělání již před ustanovením na služební místo a stanovení základní povinnosti příslušníka prohlubovat svoji odbornost potřebnou pro zastávané služební místo za současného vytvoření institutu služebního volna k získání dalšího odborného požadavku studiem ve škole nebo kurzu, které nebylo příslušníkovi nařízeno služebním funkcionářem, nejdéle na deset dnů v kalendářním roce.

Kromě výše uvedeného zákona č. 361/2003 Sb. je vzdělávací systém příslušníků Policie České republiky regulován prostřednictvím dalších obecně závazných právních předpisů a interních aktů řízení vydávaných Ministerstvem vnitra nebo Policejním prezidiem České republiky. (viz. Příloha C)

1.4. Institucionální zabezpečení

Na vzdělávacím systému policistů se podílí několik subjektů, které plní různé funkce a vzájemně se doplňují. Jedná se o řídicí a koncepční subjekty, výkonné vzdělávací subjekty podřízené Ministerstvu vnitra, výkonné subjekty podřízené Policii České republiky a mimoresortní subjekty.

Mezi řídicí a koncepční subjekty patří Odbor vzdělávání a správy policejního školství pod Ministerstvem vnitra a Odbor personální práce a vzdělávání pod Policejním prezidiem. Odbor vzdělávání a správy policejního

školství zajišťuje oblast státní správy v policejním školství a oblast vnitřní správy a zároveň odpovídá za zabezpečení výkonu v oblasti řízení středních a vyšších policejních škol. Oblast státní správy zahrnuje střední a vyšší odborné vzdělávání uskutečňované ve středních a vyšších policejních školách ministerstva a vysokoškolské vzdělávání příslušníků Policie České republiky. Oblast vnitřní správy zahrnuje komplexní systém celoživotní přípravy policistů k výkonu povolání. Odbor personální práce a vzdělávání se pak podílí na tvorbě vzdělávacích programů, projektů a učebních osnov pro policii, organizuje a vede služební přípravu policistů a také vede evidence v oblasti vzdělávání a služební přípravy.

Mezi výkonné vzdělávací subjekty podřízené Ministerstvu vnitra patří Policejní akademie České republiky, vyšší odborné školy, střední policejní školy a školská zařízení Ministerstva vnitra. Výkonné vzdělávací subjekty podřízené Policii České republiky jsou školní policejní střediska Policie České republiky, která jsou zřízena při jednotlivých krajských správách a formou odborné praxe zajišťují výchovně vzdělávací proces v rámci základní odborné přípravy. Dále jsou Policii České republiky podřízeni instruktoři služební přípravy, jejichž náplní práce je realizace další odborné přípravy policistů v místě jejich výkonu služby. Dalšími výkonnými subjekty podřízenými Policií České republiky jsou subjekty určené Policejním prezidiem. Jedná se o střediska specializovaného výcviku s celostátní působností, které zabezpečují odbornou přípravu v úzce specializovaných činnostech. Jsou to Pyrotechnický odbor, Odbor hipologie a kynologie a Oddělení speciálních potápěčských činností.

Mimoresortní subjekty jsou zastoupeny vysokými školami, které umožňují kvalifikační požadavky pro pracovníky vykonávající expertní činnosti, pro pracovníky letecké služby nebo pro pyrotechniky Policie České republiky. Dále jsou tyto subjekty zastoupeny neziskovými organizacemi jako je např. Bílý kruh bezpečí, který vzdělává policisty v oblasti domácího násilí. Do skupiny mimoresortních subjektů se řadí i soukromé subjekty, které zajišťují mediální trénink top managementu nebo kvalifikační přípravu pracovníků Preventivních a informačních skupin. Posledním mimoresortním subjektem je

Česká společnost pro jakost¹⁹, která zabezpečuje přípravu pracovníků v oblasti podpory kvality.

1.5. Základní filosofie vzdělávání policistů

Filosofie vzdělávání vychází ze třech směrů, a to z progresivismu – společenského a osobnostního, z esencialismu a z rekonstrukcionismu. Zástupci společenského progresivismu jsou sociální progresivisté, kteří výuku považují za „proces přípravy dítěte na dospělost a na život v demokratické společnosti“.²⁰ Chápou kurikulum jako soubor vědomostí, dovedností a postojů, které mladým lidem umožní s úspěchem se zhostit úkolů, se kterými se setkají v dospělosti. V současném školství bojují zejména za výchovu směřující k občanskému životu, za výchovu vedoucí ke zdravému životnímu stylu, rodinnou výchovu, za přípravu na budoucí volbu povolání a považují za velmi důležitý citový, morální a charakterový vývoj žáků. Naproti tomu osobnostní progresivisté tvrdí, že „výuka musí být šita na míru podle rozmanitých potřeb a zájmů žáků přicházejících do školy“.²¹ Odmítají myšlenku předem pevně stanoveného kurikula, které podle nich nezohledňuje individuální situaci žáků.

Esencialisté zastávají teorii, podle níž by škola měla předat studentům vědomosti, dovednosti a postoje, které by jim zaručovaly existenci jako plně rozvinutým zralým lidským bytostem. „Aby žák dosáhl zralosti, musí pochopit vnější svět, který zahrnuje jak pozorovatelnou skutečnost, tak abstraktní ideje.“²² Rekonstrukcionisté jsou pak zastánci teorie, podle níž má škola připravovat studenty tak, aby dokázali iniciovat společenské změny a

¹⁹ Česká společnost pro jakost je občanské sdružení, které sdružuje široké spektrum osob a organizací působících v různých oblastech systémů managementu, zároveň poskytuje nejen svým členům špičkové vzdělávání v oblasti systémů managementu a nástrojů managementu kvality. V současné době členskou základnu tvoří více než 1600 individuálních členů a více než 160 členů kolektivních. www.csq.cz, on-line 24. dubna 2012, 22:02 hod

²⁰ Pasch, M.: *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*, str. 34

²¹ tamtéž, str. 35

²² tamtéž, str. 36

především spolupracovat na realizaci těchto změn. Zaměřují se na nutnost reformace současné společnosti, která je protkána mnoha negativními jevy.

Současná filosofie vzdělávání policistů klade větší důraz na samostatnost policistů a také na jejich zvýšení vůle a potřeby sebevzdělávání. Postupně je policistům nabízeno stále více možností v oblasti celoživotního vzdělávání. Získávaná odbornost, ale i všeobecný rozhled by pak měly zaručovat větší profesní kvalitu na straně policistů, z čehož by měla profitovat i samotná Policie České republiky, potažmo široká veřejnost.

Základní filosofické požadavky na vzdělávání policistů jsou uvedeny v Koncepci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky²³ a jsou následující:

- policejní práce musí být vždy službou občanovi, založená na zákaznickém principu
- nová image policisty, policista musí být nejen vysoce profesionální, kvalifikovaný, motivovaný, ale i disponující vysokým etickým standardem
- vzdělávání policistů musí být založeno na kompetenčním přístupu²⁴
- každý policista je osobně odpovědný za svoji odbornou připravenost k výkonu služby
- společně se systémem zajišťujícím povinné plnění kvalifikačních požadavků budovat i systém podporující vzdělávání policistů v širším spektru odborných znalostí

V souladu s touto filosofií má fungovat současný systém vzdělávání policistů na několika základních principech. Jedná se především o rovný

²³ *Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky*, Ministerstvo vnitra, <http://web.mv.cz/ovsps/Dokumenty/Koncepce.pdf>, on-line 24. dubna 2012, 22:22 hod

²⁴ Přístup ke vzdělávání založený na osvojování a rozvoji kompetencí se poprvé objevil v poslední třetině dvacátého století v severní Americe. Je způsobem, jímž je vzdělávání a učení organizováno spíše podle toho, jaké kompetence mají být rozvinuty u učících se jedinců, než podle toho, co je obsahem (učivem) konkrétního předmětu nebo souboru podobných předmětů. Rolí vzdělavatele není předávat informace nebo (hotové) znalosti či soubory poznatků, ale mnohem spíše nedirektivním způsobem optimalizovat a facilitovat proces získávání a rozvoje kompetencí. Veteška, J., *Kompetence ve vzdělávání dospělých*, str. 129

přístup ke vzdělávání pro všechny policisty, implementaci zásad vzdělávání dospělých²⁵, dále je kladen důraz na přenášení požadavků praxe do vzdělávacích programů. Patrná je i snaha zavádět nejnovější poznatky z výkonu policejních činností do policejních škol. Také je důležité vytvoření podmínek pro policisty, na jejichž základě by bylo možné vyžadovat jejich osobní odpovědnost za připravenost k výkonu služby. Současně je velmi důležité zavedení motivačních prvků²⁶ pro policisty. S tím souvisí též základní požadavky na policistu, který musí splňovat příslušnou kvalifikaci, musí být profesionální²⁷ a musí disponovat vysokým etickým standardem. Tento standard vyplývá z Etického kodexu Policie České republiky (viz. Příloha D).

²⁵ Vzděláváním dospělých se rozumí především proces organizovaného učení, neorganizované učení se často označuje jako socializace dospělých. Ovšem ve skutečnosti probíhá učení dospělých většinou jako sebezvzdělávání jako čtení, přes média, kontakty apod. Této skutečnosti odpovídá dělení UNESCO na formal-nonformal-informal učení. Jako další pojmy je možno uvést dříve používané lidové vzdělávání, další vzdělávání jako vzdělávání odborné. Beneš, M.: *Úvod do andragogiky*, str. 122

Vzdělávání dospělých v organizacích se zpravidla zaměřuje na zlepšování pracovního výkonu, uplatňování zákonů, pravidel nebo postupů, povědomí o širším kontextu, rozvoj potenciálu (včetně kariérního rozvoje a přípravy lidí na zvládnutí budoucích problémů), iniciování a zvládnutí změn, řízení vztahů, odborné dovednosti směřující k získání či prohlubování příslušné kvalifikace. Barták, J.: *Vzdělávání ve firmě*, str. 17

²⁶ Existují dva typy motivace – vnitřní a vnější motivace. Vnitřní motivace - faktory, které si lidé sami vytvářejí a které je ovlivňují, aby se určitým způsobem chovali nebo aby se vydali určitým směrem. Tyto faktory tvoří odpovědnost (pocit, že práce je důležitá a že máme kontrolu nad svými vlastními možnostmi), autonomie (volnost konat), příležitost využívat a rozvíjet dovednosti a schopnosti, zajímavá a podnětná práce a příležitost k funkčnímu postupu. Vnější motivace – to, co se dělá pro lidi, abychom je motivovali. Tvoří ji odměny, jako např. zvýšení platu, pochvala nebo povýšení, ale také tresty, jako např. disciplinární řízení, odepření platu nebo kritika. Armstrong, M.: *Řízení lidských zdrojů*, str. 161

²⁷ Na profesionalitu policisty ukazují také jeho schopnosti, které jsou definovány dvojitým způsobem. „*Jako odborné schopnosti, odborná způsobilost, kvalifikace (tvrdé schopnosti) a schopnosti chování či odpovídajícího, žádoucího chování (měkké schopnosti).*“ Koubek, J.: *Řízení lidských zdrojů*, str. 46

2. Rámcový vzdělávací program

Rámcové vzdělávací programy slouží jako hlavní kurikulární dokumenty. Vzdělávací programy jsou pro všechny pracovníky v sektoru školství důležitým zdrojem informací, jak má fungovat vzdělávací systém. „*Termín vzdělávací program označuje souhrnně různé dokumenty, které komplexně vymezují koncepci, cíle, obsah a jiné složky vzdělávání v určitém stupni a druhu škol. Jsou obvykle schvalovány a zaváděny ministerstvy školství nebo jinými orgány řízení vzdělávání ve státě nebo regionu a mají normativní charakter, tj. jsou závazné pro fungování příslušné úrovně vzdělávacího systému.*“²⁸

Rámcový vzdělávací program²⁹ v systému policejního vzdělávání je dokument, který stanovuje podmínky a pravidla pro absolvování základní odborné přípravy, jíž musí projít každý nově přijatý policista, ať už bude jeho budoucí pracovní zařazení na jakémkoliv útvaru Policie České republiky. Absolventi této základní odborné přípravy se tedy stávají policisty pořádkové, dopravní a železniční policie, teprve později se mohou stát příslušníky ostatních policejních složek. Rámcový vzdělávací program je současně dokument otevřený, který může být kdykoliv doplněn nebo inovován podle toho, jaké budou kladeny požadavky vyplývající z potřeb Policie České republiky, Ministerstva vnitra ČR, případně může reagovat na nové společenské potřeby, na vývoj bezpečnostní problematiky a v neposlední řadě na vývoj vzdělávání. Tento program je zároveň výchozí dokument pro tvorbu školních vzdělávacích programů³⁰ vyhotovovaných policejními školskými zařízeními.

²⁸ Průcha, J.: *Přehled pedagogiky*, str. 215

²⁹ Obecně je rámcový vzdělávací program závazným dokumentem pro zpracování školního vzdělávacího programu, který vymezuje povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání a stanoví konkrétní cíle, formy a délku vzdělávání. Intranet - http://web.mv.cz/ovsps/Dokumenty/RVP_ZOP_3TT_SPPaSDP.pdf, on-line 19.října 2011, 14:00 hod

³⁰ Pozn. autora: Kromě školních vzdělávacích programů existují v systému policejního vzdělávání tzv. specifické vzdělávací programy, které jsou vyhotovovány pro různé specializační kurzy v rámci Policie ČR s celorepublikovou působností. Odbor vzdělávání při

2.1. Základní odborná příprava

Základní odborná příprava probíhá v souladu s novým filosofickým pojetím policejní práce, které je charakterizováno v předchozí kapitole. Policistům poskytuje vzdělání v oboru bezpečnostně – právní činnost formou odborného vzdělávání v policejních školách Ministerstva vnitra. „*Hlavním přínosem nového pojetí základní odborné je úzké sepětí s praxí, integrace výuky, modelová výuka a kvalitní evaluace.*“³¹ Základní odborná příprava má několik východisek, jež jsou základem pro její tvorbu. Mezi nejdůležitější východiska lze zařadit koncepci celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky a rezortu vnitra, zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, Bílou knihu³², Etický kodex Policie České republiky, Akční plán Haagského

Policejním prezidiu ČR požaduje již od roku 2004 po Odboru kynologie a hypologie zpracování podkladů nezbytných pro vypracování specifických vzdělávacích programů pro jednotlivé kynologické kurzy, zatím neúspěšně, pravděpodobně z důvodu častých personálních změn uvnitř kynologického odboru a stále probíhající systemizaci policejní kynologie a hypologie.

Do roku 2004 využívala Policie ČR systém „PERSON“, díky němuž nebyla zainteresována jednotlivá personální oddělení na obsahu a náplni kynologických kurzů. Vzhledem k tomuto systému byly pro vyhlášení a průběh kurzů dostačující porady, na kterých si domlouvala podmínky kynologická střediska s jednotlivými Krajskými ředitelstvími.

Od roku 2004, kdy byl zprovozněn systém EKIS, probíhá vysílání účastníků do jednotlivých kurzů přes personální oddělení. Součástí systému pak mají být zpracované specifické vzdělávací programy, které by měly na základě podkladů vzdělávacího odboru obsahovat název vzdělávacího programu, charakteristiku vzdělávacího programu, cílovou skupinu, vstupní požadavky, cíle vzdělávání (profil absolventa), délku a formu studia, obsah a časový plán vzdělávání, průběh, podmínky a způsob ukončení vzdělávání, doklad o absolvování kurzu, hodnocení, kvalifikaci a popis personálních, organizačních, ekonomických a materiálních podmínek.

Vzhledem ke skutečnosti, že systemizace kynologie by měla být dokončena v roce 2012, je pravděpodobné, že specifické vzdělávací programy pro kynologické kurzy budou zpracovány v dohledné době.

³¹ http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/mvcr/472/12437.html, on-line 26.

dubna 2012, 15:05 hod

³² Bílá kniha terciárního vzdělávání, Vláda ČR na svém zasedání dne 7. března 2007 v Kolodějích diskutovala návrh reformy terciárního vzdělávání. Na základě této diskuse pověřila Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, aby připravilo Bílou knihu terciárního vzdělávání, která by se měla stát východiskem pro reformu českého vysokého školství. <http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/bila-kniha>, on-line 26. dubna 2012, 15:30 hod

programu³³, Lisabonskou strategii³⁴ a projekty PHARE (např. nový systém vzdělávání policistů, 2000).

Výuka základní odborné přípravy se člení na výuku základů policejní činnosti a na postup policistů při provádění služebních zákroků, úkonů a činností, přičemž školní část výuky trvá šest měsíců. Rámcový obsah výuky zahrnuje kromě problematiky pořádkové a dopravní policie také další oblasti a obory, ve kterých by se měl absolvent základní odborné přípravy na dostatečné úrovni orientovat. Patří sem právo, kriminalistika, komunikace a policejní etika, administrativa a informační technologie. Pro budoucí výkon policejní práce je též podstatná příprava k použití donucovacích prostředků, příprava k použití služební zbraně, spojovací příprava a také zdravotnická příprava.

Vzdělávací program základní odborné přípravy je určen pro nově přijaté policisty, kteří splnili podmínku dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Vzdělávací program se pak realizuje formou denního studia. Součástí studia je výuka předmětová, která zahrnuje i různé modelové situace a praktická zaměstnání a výuka organizovaná formou integrovaného výcviku výkonu služby. Základní odborná příprava je zakončena závěrečnou zkouškou, která se skládá z ústní a praktické zkoušky.

2.2. Kompetence absolventa

Kompetence jsou odvozovány spíše od dovedností jedince než od jeho znalostí. Kompetence tedy vyjadřují, co je jedinec schopný udělat, což je měřitelné pouze v případě, že existuje jasně měřitelný standard. „*Jediná*

³³ *Haagský program* byl Evropskou radou schválen ve dnech 4. – 5. listopadu 2004. Program tvoří tři základní části: posilování svobody, posilování bezpečnosti a posilování práva. Dokument vytyčuje směry pro budoucí vývoj Evropské unie v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Jedná se o politický dokument a směry v něm uvedené jsou zpravidla deklaratorní a obecné povahy. <http://www.mvcr.cz/odbory-a-soucasti-mvcr.aspx>, on-line 26. dubna 2012, 15:42 hod

³⁴ *Lisabonská strategie* byla přijata Evropskou radou v roce 2000. Tato komplexní strategie, která byla rozvržena na celé desetiletí 2000-2010, byla v závěrech lisabonského zasedání Evropské rady formulována takto: Unie se má stát nejkonzistentnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. Toth, D.: *Lisabonská strategie*, str. 5

kompetence v sobě může obsahovat nejrůznější skladbu schopností, respektive informací, vědomostí, znalostí, dovedností, zkušeností, postojů a eventuálně i dalších zdrojů.³⁵

Potřebná kompetence vychází z konkrétní dané situace a z prostředí, ve kterém má být uplatňována. Je také spoluvytvářena zkušenostmi, znalostmi, zájmy a potřebami ostatních lidí, kteří jsou účastníky dané situace a pohybují se v daném prostředí. Zároveň je do kompetence zahrnuto předchozí chování a současně se také v následném chování projevuje.

Základní odborná příprava, jejíž součástí je vzdělání i výcvik, směřují k posílení klíčových i občanských kompetencí absolventů. Tyto kompetence jsou nezbytné pro současný výkon povolání policisty a jejich rozvíjení má postupně vést k získání a vytvoření kompetencí odborných.

2.2.1. Klíčové kompetence

„Klíčové kompetence zahrnují celé spektrum kompetencí přesahujících hranice jednotlivých odborností. Jsou výrazem schopnosti člověka chovat se přiměřeně situaci, v souladu sám se sebou, tedy jednat kompetentně. Rovina kompetencí se vyznačuje mimo jiné tím, že různé velmi komplexní schopnosti působí společně.“³⁶

Mezi klíčové kompetence se řadí komunikativní kompetence, personální kompetence, sociální kompetence a kompetence řešit samostatně běžné pracovní i mimopracovní problémy. Komunikativní kompetence znamenají, že absolvent by měl na určité úrovni formulovat srozumitelně a souvisle své myšlenky a to jak v mluveném, tak v psaném slově. Měl by se také přiměřeně vyjadřovat k účelu jednání a vhodně se prezentovat v komunikačních situacích. Důležitá komunikační kompetence³⁷, která je často vizitkou policistů před

³⁵ Veteška, J.: *Kompetence ve vzdělávání dospělých*, str. 87

³⁶ Belz, H., Siegrist, M.: *Klíčové kompetence*, str. 166

³⁷ Autor je z důvodu několikaleté policejní praxe přesvědčen, že komunikační kompetence je jednou z prioritních klíčových kompetencí pro práci příslušníka Policie ČR. Komunikace, kterou policisté v rámci svého zaměstnání prakticky denně využívají, často rozhodující měrou přispívá k úspěšnému a kvalitnímu výsledku jejich práce. Obsahem komunikační kompetence je také schopnost naslouchat. „*Naslouchání neznamená pohodlné pasivní mlčení. Je to velmi aktivní*

veřejností, je dodržování jazykové a stylistické normy a správné používání odborné terminologie. Neméně důležité je také udržovat kulturu projevu a chování. Významnou roli sehrává taktéž neverbální komunikace³⁸.

K personálním kompetencím patří schopnost odhadovat výsledky a důsledky svého chování a jednání a stanovovat si reálné cíle. Dále sem můžeme zařadit kompetence efektivně se učit a pracovat a k tomu účelu si vytvořit reálný učební či pracovní plán a také si stanovit časový harmonogram pro splnění tohoto plánu. Pro splnění jednotlivých úkolů či aktivit je nutné volit vhodné prostředky a způsoby a využívat zkušeností jiných lidí, konzultovat s nimi a využívat tím učení na základě zprostředkovaných zkušeností. Mezi personální kompetence patří též sebevzdělávání, péče o své zdraví, fyzický a duševní rozvoj.

proces. V životě se jen vzácně setkáme s někým, kdo nám delší dobu soustředěně naslouchá a snaží se přesně vnímat, co sdělujeme. Naopak je běžné, že druzí lidé si naše výroky (stejně jako my výroky druhých lidí) ihned zařazují do svých vlastních schémat, překládají si je do své vlastní řeči. Připisují výroky ty významy, jaké mají pro ně, nikoliv pro nás. Vnitřní svět druhého – v tomto případě náš vnitřní svět – jaksí automaticky vypouštějí ze zřetele. Cítíme, že jim pořád ještě nedošlo, co jsme jim chtěli říci, a tak to zopakujeme. O to méně je to zajímavá to už přece slyšeli. Čím víc svá slova znovu a znovu opakujeme, tím větší je alergická reakce protistrany, která to cítí jako přesvědčování, nátlak. ...Systemické pojetí říká, že když člověk někomu něco říká, nikdy nemůže předem vědět, co vlastně sděluje. Teprve z odpovědi druhého pozná, jaký skutečně byl obsah jeho sdělení, jak druhý jeho sdělení přijal. ...Naslouchat znamená pozorně sledovat, co druhá osoba říká, a nevnášet do toho pokud možno žádné vlastní názory, rady, komentáře nebo třeba povzbuzující poznámky.“ Kopřiva, K.: Lidský vztah jako součást profese, str. 112 – 113

³⁸ pozn. autora: Na základě vlastních zkušeností chce autor vyzdvihnout význam neverbální komunikace při praktickém využití psa ve výkonu služby. Tato kompetence sehrává důležitou roli zejména v rozličných zátěžových situacích, kdy je nutné zohlednit působení mnoha vlivů na místě činu, které mají bezprostřední vliv na chování a jednání zvířete. Cílená neverbální komunikace pak musí nahradit např. hlasitý verbální projev či prudká gesta zapříčiněná stresovou situací. Také samotný pes je mnohem vnímavější na tento druh komunikace a citlivěji než člověk vyhodnocuje její projevy a s její pomocí je psovod schopen psa velmi snadno ovládat.

Současně je také nutné pracovat s vlastními emocemi a co nejvíce se snažit je ovládat. Emoce jsou doprovázeny fyziologickými změnami a ty jsou pak rozpoznatelné na povrchu těla, což pes dokáže rozpoznat mnohem přesněji než člověk a reakce zvířete na emocionální stav psovoda by mohla mít ve svém důsledku velmi negativní dopad. Pro psa je tedy díky jeho vrozeným schopnostem velmi snadné rozpoznat fyziologické změny na psovodovi. Mezi takové změny můžeme řadit: „*Kožně – galvanické reflexy, které souvisí s pocením. ...Změny objemu částí těla...Respirace, která se týká změn v dýchání. ...Teplota kůže...setrvávající konflikty jsou spojeny s klesáním teploty kůže. Pupilární reflex, tzn. zornicový reflex (rozšiřování a zužování zornice oka). ...Salivární sekrece (vylučování slin) v průběhu některých emocí, např. při prožívání strachu. ...Pilomotorické reflexy,...projevují se u člověka vstáváním vlasů a chlupů. ...Svalové napětí...tremor...mrkací reflex a pohyby očí...pocení kůže.“* Nakonečný, M.: Lidské emoce, str. 153 - 154

Rozvíjení sociálních kompetencí je pro příslušníka Policie ČR nezbytné především pro jejich přizpůsobení a kooperaci v rámci pracovního kolektivu, ale i pro profesionální přístup v rámci společenských pracovních aktivit. Základní kompetencí je zde adaptovat se na pracovní prostředí a spolupracovat s ostatními a také odpovědně plnit svěřené úkoly. Spolupráci v pracovním kolektivu též prospívá nezaujaté zvažování návrhů druhých a podněcování týmové práce vlastními návrhy na zlepšení a zefektivnění práce a řešení úkolů. Neméně důležité je potom vytváření rodinných, pracovních, společenských a občanských vztahů a předcházení osobních konfliktů, také vystupování proti nesnášenlivosti a diskriminaci.

Další klíčové kompetence jsou zastoupeny kompetencemi řešit samostatně běžné pracovní i mimopracovní problémy, což znamená určit jádro problému, získat potřebné informace, určit strategii řešení problému, vybrat optimální způsob řešení a použít jej. Také sem patří kompetence provádět služební činnosti při výkonu služby a účinně spolupracovat v rámci vícečlenné hlídky. Klíčová kompetence je též využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a efektivně pracovat s informacemi. Sem patří kompetence používat počítač a být si vědom rizik a výhod z toho plynoucích, umět používat vhodné aplikační programové vybavení, učit se používat nové aplikace samostatně, pomocí manuálu a nápovědy, komunikovat samostatně pomocí elektronické pošty, získávat informace z Internetu. Další kompetencí je například volit vhodné informační zdroje a používat relevantní informace.

2.2.2. Občanské kompetence

Mezi základní občanské kompetence patří jednat odpovědně, samostatně, aktivně, iniciativně především ve veřejném zájmu. Dbát na dodržování zákonů a pravidel chování, respektovat práva a osobnost druhých lidí, aktivně vystupovat proti projevům rasismu, diskriminace, xenofobie apod. Jednat v souladu s morálními principy a uplatňovat zásady demokracie. Kompetence je též zajímat se o politické a společenské dění u nás i ve světě, chápat význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje. Ctít

život jako nejvyšší hodnotu a uvědomovat si odpovědnost za vlastní život, posilovat vlastní kritické myšlení, nenechávat sebou manipulovat a tvořit si vlastní úsudek. Občanské kompetence z hlediska osobnostního profilu jsou být pečlivý při výkonu služby, mít potřebu dalšího vzdělávání a zkvalitňování vlastní práce, uplatňovat sebehodnocení a seberealizaci, získávat návyky k udržování fyzické kondice, uvědomovat si škodlivost návykových látek, v rámci možností předcházet únavě a poškození osobnosti vyplývající z vykonávané profese.

2.2.3. Odborné kompetence

Odborné kompetence lze rozdělit na kompetence z oblasti etiky policejní práce a chování k občanům a na kompetence z oblasti právního vědomí a odbornosti.

Odborné kompetence, kterými by měl policista disponovat v oblasti etiky policejní práce a chování k občanům³⁹, jsou vnímavost k mínění občanů a jejich požadavkům na práci policie, také chování v souladu s etickými a právními normami. Musí si též uvědomit a pochopit úlohu policie v demokratické společnosti, pochopit nepřijatelnost korupčního jednání a samozřejmě bránit korupčnímu jednání. Velmi podstatná je také kompetence rozpoznat význam účinné prevence, která je stejně důležitá jako policejní represe. Samozřejmě je kompetence svědomitě plnit služební povinnosti příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů. V neposlední řadě pak uplatňovat svá zákonná práva a plnit své služební povinnosti a ztotožnit se s prací policisty, s morálními principy a etickým kodexem policisty.

³⁹ Všeobecná pravidla chování při styku s lidmi jsou obsažena ve společenské a pracovní etiketě. Obě oblasti spolu úzce souvisejí, i když v určitých bezpečnostních profesích nalzáme výrazné odlišnosti. Náležitým jednáním a vystupováním se zabývá rovněž profesní etika. Zvláštností v profesní etice policisty je, že řada způsobů jednání s občanem je vymezena právní nebo jinou normou, je předepsána. Například zákon o policie předepisuje v některých případech i konkrétní jednání policisty. Žádná norma však nemůže dát vyčerpávající návod na jednání s druhým člověkem. Čírtková, L.: *Policejní psychologie*, str. 215 - 216

Odborné kompetence⁴⁰ v oblasti právního vědomí a odbornosti jsou chránit život a zdraví občanů a majetek fyzických a právnických osob, předcházet a zabránit rušení veřejného pořádku a činit potřebná opatření při jeho porušení, dále pak předcházet a zabránit páchání trestné činnosti a zakročovat proti pachatelům. Na základě odborných kompetencí policista také v rámci své služby zjišťuje poznatky o trestné činnosti a o bezpečnostní situaci a předává je příslušnému nadřízenému policistovi, pátrá po pachatelích trestných činů a přestupků, po osobách a věcech, provádí eskorty a střežení osob, plní úkoly vyplývající ze systému centralizované ochrany, odhaluje a projednává přestupky v blokovém řízení, plní základní úkoly Policie České republiky při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu a veškerý výkon služby realizuje jako poskytování pomoci občanovi.

⁴⁰ pozn. autora: Mezi odborné kompetence policisty – psovoda patří též kompetence vztahující se k práci se služebním psem. Nejzákladnější kompetencí je dovednost psa vycvičit a výcvik přizpůsobit podmínkám praxe. K odborným kompetencím můžeme řadit schopnost empatie a kooperace se služebním psem. Jedna z nejdůležitějších kompetencí je podmíněna zkušenostmi a jedná se o umění správně a rychle vyhodnotit situaci na místě činu, ze které pak vyplývá nejúčelnější a nejefektivnější použití psa v souvztáhnosti k danému případu.

3. Vzdělávání ve školských zařízeních Ministerstva vnitra

Úkolem školských policejních zařízení je připravit policisty profesně pro výkon jejich funkcí na jednotlivých útvarech Policie České republiky, zajišťovat vzdělávání policistů a zaměstnanců Policie České republiky, pružně reagovat na potřeby praktického výkonu a implementovat nové poznatky do teoretické výuky, případně modelových situací v rámci výcviku, podílet se na zpracovávání koncepcí vzdělávání. Školská zařízení umožňují absolventům získat stupeň a zaměření vzdělání, získat další odborné vzdělání a specializační kvalifikaci. Také umožňují absolventům studium v rámci další odborné přípravy a v rámci manažerského vzdělávání. Vzdělávání se uskutečňuje v souladu s příslušnými právními předpisy, nařízeními, interními akty řízení a schválenými koncepcemi celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky a zaměstnanců Ministerstva vnitra.

V systému policejního vzdělávání je zahrnuto pět vyšších policejních škol (z toho jedna plní zároveň funkci střední policejní školy) a jedno školské účelové zařízení, Policejní akademie České republiky, osm školních policejních středisek a čtyři výcviková střediska služební kynologie a hipologie. Celkem v České republice pracuje přes 500 policejních instruktorů.

Tato školská zařízení zajišťují základní odbornou přípravu, vyšší a střední odborné vzdělání v celé šíři a další specializační profesní přípravu pro policisty, kteří jsou již zařazeni ve výkonu služby. Pět policejních škol nabízí jazykovou přípravu. Školská zařízení současně zajišťují další profesní přípravu policistů ve výkonu služby, a to v místě pracovního zařazení. Stěžejní náplní vzdělávání v těchto zařízeních je zlepšování komunikačních dovedností, zvyšování právního vědomí, zvyšování psychické odolnosti a zkvalitňování dovedností v používání donucovacích prostředků a služební zbraně.

Systém vzdělávání policistů je založen na několika principech. Především dbá na implementaci praktických poznatků a zkušeností do teoretické výuky a na průběžné zařazování poznatků nových. Existuje zde také vysoká

provázanost se systémem personální práce, důležitý je i rovný přístup do systému pro všechny policisty. Příprava ve školských zařízeních je odrazem požadavků na výkon konkrétních činností stanovených pro zastávanou funkci. Jedním ze základních principů je také vytvoření podmínek pro policisty, které by je vedly ke zvýšené motivaci a učily je přijímat osobní odpovědnost. Ke vzdělávání mohou policisté využívat kromě resortní školské soustavy a policejních výcvikových zařízení také mimoresortní vzdělávací zařízení, distanční vzdělávání, informační technologie a své místo zde má i zahraniční spolupráce.

Vyšší policejní školy připravují nové policisty do výkonu služby v rámci pořádkové a dopravní policie, případně v rámci služby kriminální policie a vyšetřování. Studium na Policejní akademii ČR umožňuje policistům prohlubovat a rozvíjet znalosti získané v průběhu policejní praxe a zároveň jim nabízí možnosti uplatnění na specializovaných útvarech či ve vedoucích funkcích u jednotlivých policejních složek. Školské účelové zařízení v Ruzyni poskytuje policistům další odborné vzdělávání pro vybrané útvary služby kriminální policie a vyšetřování. Aby byla dostatečně využívána jeho kapacita, zajišťuje služby na úseku získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a autodopravy.

4. Historický exkurz do služební kynologie

Obrázek 1

Služební kynologie využívá spolupráce člověka a psa, jenž je doposud ve většině kynologických služebních odvětvích nezastupitelný a pravděpodobně ještě velmi dlouho bude. Tato vzájemná spolupráce je základem pro veškeré kynologické činnosti, nejen policejní. Počátky vzájemných vztahů mezi člověkem a psem sahají zřejmě do období, kdy se člověk živil převážně lovem a zároveň se sdružoval ve větších komunitách. *„Podle nástěnných maleb, vykopávek i kosterních nálezů můžeme odpovědně prohlásit, že už více než před pěti tisíci lety existovali chrti, lovečtí i bojovní psi i drobní psíci s typickým vzhledem novodobých společenských psů.“*⁴¹ Vývoj a zdomácnění psa probíhaly velmi pravděpodobně na různých místech světa současně. *„Svědčí o tom četné kosterní nálezy psů v různých světadílech. Nejstarší nálezy prapředků psů se známkami domestikace byly objeveny na území dnešního Iráku a Íránu a patří do doby zhruba před 10 000 – 15 000 roky. ...V Evropě patří nálezy prapředků psů do doby zhruba 7 500 let před naším letopočtem a přibližně do téže doby řadíme i nálezy na americkém kontinentě.“*⁴²

⁴¹ Fleig, D.: *Bojovní psi*, str. 10

⁴² Dostál, J.: *Chov psů*, str. 5

Se vznikem lidských komunit bezprostředně souvisí budování lidských obydlí, která se většinou soustředila na poměrně malém prostoru. Pes měl tak možnost poznávat člověka jednak při lovu, kdy byly na místě lovu zanechávány nepotřebně zbytky, na kterých se pak mohl přiživit a jednak v okolí lidských obydlí, kde měl možnost buď z nouze nebo pohodlnosti nalézt další zbytky potravy. Je možné, že i člověk v této době začal rozpoznávat výhody přítomnosti tohoto zvířete, které spočívaly ve schopnostech psa nasměrovat člověka na stopu lovené zvěře a upozornit ho na nebezpečí, které mu v okolí lidských příbytků hrozilo.

Pravděpodobně z těchto důvodů člověk psa ochočil a o to více se mohl seznamovat s jeho přednostmi. Největšími přednostmi psa jsou výtečný čich, sluch, ale i poměrně dlouhá doba, po kterou pes vydrží bez potravy, aniž by doznal nějaké újmy. Člověk postupně poznával tyto všechny výhody a snažil se je využívat ve svůj prospěch. *„Růst této mnohotvárnosti člověk záměrně podporoval a tak vznikla různá plemena psů, tj. skupiny jednotlivých zvířat uvnitř druhu se společnými dědičnými vlastnostmi...a kteří své vlastnosti dědičně přenášejí na své potomky. Člověk zde zasahoval umělým výběrem...a dnes známe čtyři sta psích plemen na zemi.“*⁴³ Některá z těchto plemen byla také postupně vyšlechtěna jako služební plemena, která jsou dnes využívána i v rámci Policie České republiky.

V následujících podkapitolách je autorův text podložen převážně monografickou literaturou a současně je zpracován na základě autorova dlouhodobého zájmu o služební kynologickou problematiku a historický vývoj služební kynologie.

⁴³ Mikula, A.: *Náš pes a jeho svět*, str. 16

4.1. Historie služební kynologie na našem území

Obrázek 2

Služební kynologie v Čechách, jak ji známe v dnešní podobě, je poměrně mladá disciplína. Její kořeny sahají do minulého století a od té doby se stále vyvíjela až do současného stavu. Teprve v posledních desetiletích se rozšířila o mnoho nových oborů. Příčinou je potřeba pružně reagovat na stále důmyslnější projevy protiprávního jednání, které přichází spolu se společenským vývojem a se stále se zdokonalujícími metodami pachatelů trestných činů. Proto se v poslední době prosazují služební kynologické disciplíny, které využívají služební psy např. na vyhledávání výbušnin, omamných a psychotropních látek, zbraní nebo také alkoholu, tabáku či pašovaných exotických zvířat.

Kořeny používání psů v ozbrojených složkách v českých zemích sahají do období habsburské monarchie, tedy do 19. století. Zprvu byli psi využíváni zejména ke strážní službě. Jejich přednosti byly využívány při střežení státních hranic. Armády pak začaly služební psy používat k vyhledávání zraněných vojáků na bojišti, k pronásledování a vyhledávání uprchlých osob a v neposlední řadě psi nahrazovali posly v místech a situacích, které byly těžko zvládnutelné pro člověka. Ale až koncem 19. století začal být pes běžně využíván v četnické a policejní službě.

„Doložitelné použití policejních psů ke kriminalistickým účelům je známo již kolem roku 1900 v belgickém Gentu. Zde se již shledáváme s pojmem ,policejní

pes' a jeho zvláštním kriminalistickým účelem. Předpokladem použití tohoto psa měl být jeho výcvik nasměrovaný tak, aby neštěkal a tím neprozradil přítomnost svého pána, ale aby ho pouze učením upozornil na hrozící nebezpečí.⁴⁴ Tyto první policejní psi měli tedy následující povinnosti – ochrana četníka bdělostí, donášení zpráv a hlídání.

„Od roku 1903, kdy bylo založeno státní výchovné a výcvikové středisko pro policejní psy u Berlína, které bylo kynology označováno jako ‚vysoká škola‘, začala historie policejních psů, speciálně cvičených pro pachové práce, i na našem území. Vzhledem k neexistenci jazykové a kulturní bariéry začaly být německé zkušenosti poměrně záhy přebírány rakouskými bezpečnostními orgány. ...Jedním z prvních zakladatelů četnické kynologie na území našeho státu a průkopníkem při využívání německého ovčáka k pátrání po tzv. horké stopě byl český četnický rytmistr Theodor Rotter.⁴⁵ V roce 1910 pak byli přiděleni první policejní psi četníkům. Tito psi byli cvičeni k bezpečnostní a pátrací službě.

Největší uplatnění v tomto období měl pes u kriminální pátrací služby, ale stále častěji se objevovaly názory, aby byl pes v policejní službě více využíván i k překonání odporu osob, které porušovaly zákon, jakož i k jejich zadržení na útěku. Stále se ale kladl velký důraz na intenzitu takových zákroků, aby nebyly neadekvátně vedené. Adekvátnost a neadekvátnost použití služebních policejních psů se řešila velmi dlouho, neustále se hledaly mantinely, ve kterých by se služební zákroky a používání služebních psů mělo pohybovat. Tato situace se přenesla a pokračovala i po roce 1918, po vzniku Československé republiky.

Určitá systemizace služební kynologie přišla se vznikem četnického pátracího oddělení. „Četnické pátrací oddělení, zřízené 17. března 1922 ...vzniklo z potřeby zkvalitnění pátrací služby a získání samostatnosti v oblasti kriminalistiky.“⁴⁶ Toto oddělení bylo podřízeno Ministerstvu vnitra a mělo celorepublikovou působnost. Jedním z úkolů oddělení bylo též organizování

⁴⁴ Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 27

⁴⁵ tamtéž, str. 29

⁴⁶ tamtéž, str. 98

výcviku a chovu služebních psů. Od roku 1931 vznikaly četnické stanice v pohraničí, kde byli psi využíváni k ochraně státních hranic.

Postupně poznávalo výhody služby se psem stále více četníků i policistů. Kromě schopností využívaných ve službě byla ceněna jejich úloha při ochraně bezpečnosti samotných četníků. Již v této době bylo možné sloužit se psem pouze v případě, kdy psovod i služební pes vykonali odbornou zkoušku, na jejímž základě byl pes způsobilý k práci ve výkonu služby. Od roku 1929 psovod se služebním psem oficiálně patřil do systému četnických pátracích stanic. Pes byl využíván státními policejními úředníky, Finanční stráží⁴⁷ a Ozbrojenou stráží ochrany železnic⁴⁸.

Československá služební kynologie se postupně vypracovala na vysokou úroveň a stala se mezinárodně uznávanou. Naše výcvikové metody měly ohlas v zahraničí, a tak byli několikrát čeští policejní psovodi osloveni a požádáni k předání jejich zkušeností. V roce 1961 byli tak například pozváni čeští kynologičtí odborníci na Kubu, kde měli zřídit výcviková střediska a chovatelské stanice.

⁴⁷ Tento nepříliš známý sbor měl za úkol dohlížet na dodržování státní a celní (odtud název finanční stráž) hranice. <http://financ.wz.cz/start.htm>, on-line 1. května 2012

⁴⁸ Ozbrojená stráž ochrany železnic byla předchůdce dnešní železniční policie. Ozbrojená stráž ochrany železnic (OSOŽ) na rozdíl například od četnictva nebo armády nespadala pod ministerstvo vnitra nebo ochrany, nýbrž pod ministerstvo železnic a její příslušníci se tak rekrutovali výhradně z řad zaměstnanců Československých drah. Další zajímavostí této složky byla její dobrovolnost. Příslušníci OSOŽ totiž nedostávali za tuto službu žádný plat a při přijímání členů se apelovalo na vlastenecké cítění, věrnost ke státu a oddanost k železničnímu podniku, v jehož službách se nacházejí.

Zaměstnanci dráhy, určení službou v železničním obvodu, mohli v tomto obvodu v případě nepřítomnosti jiného bezpečnostního orgánu například zjišťovat totožnost osoby, která se dopustila trestného činu, neuposlechla napomenutí daného zaměstnance dráhy při výkonu služby nebo vědomě porušila předpisy týkající se drah. Pokud osoba ohrozila její bezpečnost na dráze, směla stráž takovou osobu dokonce zadržet a bez zbytečných průtahů odevzdat policii nebo četnictvu.

Protože každý z příslušníků OSOŽ nabýval ve službě statut bezpečnostního orgánu, patřilo k jeho pravomocím i nošení a použití služební zbraně. Tu mohl použít jednak k odvrácení násilného útoku a jednak „ke zmaření útěku pachatele, který porušil železniční dorozumivací a zabezpečovací zařízení, rozrušil trať nebo vůbec jednal tak, že z toho vznikla porucha nebo důtklivé ohrožení železničního provozu, byl-li pachatel přistižen při činu nebo je-li někdo důvodně podezřelý z takového činu a nelze jej zadržet jiným způsobem.“ Součástí služby tak byl i výcvik ve střelbě ze služební zbraně. <http://www.policista.cz/clanky/reportaz/ozbrojena-straz-ochrany-zeleznic-585/>, on-line 1. května 2012

Od padesátých let se zúžil výběr policejních psů na vlastní odchov, pouze ve výjimečných případech byli využíváni psi z civilního sektoru. „První chovatelská stanice SNB⁴⁹ byla založena roku 1953 v Prackovicích nad Labem. Tato stanice uvedený chov přímo regulovala, a kromě toho zajišťovala i vysílání psů do jednotlivých výcvikových středisek v Čechách nebo na Slovensku, a to až do rozpadu federace.“⁵⁰ Postupně došlo k rozdělení služebních psů z hlediska jejich využitelnosti na psy obranné a pátrací.

Osmdesátá a devadesátá léta s sebou přinesla zvýšenou trestnou činnost a současně více oblastí, ve kterých byla trestná činnost páchána. Celospolečenská situace umožnila nárůst nezákonného obchodu se zbraněmi, s výbušninami, s omamnými a psychotropními látkami apod. Vystala tak nutnost vzniku a rozvíjení nových kynologických služebních problematik. Začínají se cvičit služební psi na vyhledávání drog, výbušnin, zbraní, lidských ostatků a také se stále zdokonaluje metoda pachové identifikace⁵¹.

To s sebou přineslo i konec doposud platného rozdělení služebních psů na hlídkové (obranářské) a pátrací. Současně se změnila pravidla pro výběr psů do služebního výkonu, jelikož bylo a je nutné více přihlížet k nervové soustavě a vrozeným vlohám jednotlivých zvířat. V důsledku pachových prací na nově vytvořených problematikách dochází ke zcela odlišnému nervovému zatížení než tomu bylo u psů obranných a pátracích. Často jsou využívána i jiná plemena než německý ovčák, který je doposud považován za univerzálního služebního psa vhodného ke každé policejní práci. Z velké části to stále platí,

⁴⁹ 30.6.1945 ministerstvo vnitra oznámilo výnosem č.3700-26/6-45-V/4 zásady SNB. Tímto výnosem byl tedy vyhlášen Sbor národní bezpečnosti jako výkonný orgán správních úřadů národní bezpečnosti. Výnosem ministra vnitra ze dne 2.6.1945 byl pozměněn název nového sboru z NBS na Sbor národní bezpečnosti SNB. S tímto sborem měli po provedené "očistě" splynout i příslušníci dosavadních bezpečnostních sborů - četnictva, státní policie a tzv. obecní výkonné policie. <http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/snb/historie-sboru-narodni-bezpecnosti.html>, on-line 1. května 2012

⁵⁰ Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 169

⁵¹ Metoda pachové identifikace je metodou kriminalistické techniky, která slouží ke ztotožnění individuálního pachu osoby s jím vytvořenou pachovou stopou na místě činu. Osoba zanechává svoji pachovou stopu jako hmotný odraz své činnosti nezávisle na svojí vůli. Metoda pachové identifikace je založena na poznání, že každá osoba je nositelem svého individuálního pachu, který je geneticky podmíněn a je stálým projevem jeho životních funkcí. *Pokyn č. 9 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky ze dne 1. července 2009*, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie, str. 58

ale občas se osvědčují při plnění úkolů v rámci nových problematik i ostatní plemena jako například labradorský retriever, výmarský ohař, kokršpaněl, velký či malý knírač nebo třeba belgický ovčák.

4.2. Vývoj speciálních kynologických činností

Obrázek 3

Vzhledem ke stále rostoucímu počtu výcvikových kurzů a různých školení zaměřených na speciální kynologické činnosti a vzhledem k neustálému rozvoji speciálních problematik a z toho vyplývajícího nárůstu nových vzdělávacích potřeb považuje autor za vhodné zmínit se o využívání služebních psů specialistů.

Z historického hlediska lze považovat za nejstarší speciální kynologickou činnost tzv. metodu pachové identifikace. Podstatou této metody je srovnávání pachové stopy zajištěné na místě činu s pachovým vzorkem osoby – tedy s pachovou stopou odebranou podezřelé osobě. Tato metoda vychází z faktu, že každý jedinec má zcela individuální pach a díky této skutečnosti je možné provádět individuální identifikaci se stejnou přesností, jako je tomu např. u daktyloskopie nebo u srovnávání genetických vzorků.

Už v období samostatného vzniku našeho státu v roce 1918 se začaly v nově budovaném četnictvu objevovat myšlenky, které směřovaly k odhalování pachatelů těžkých zločinů prostřednictvím jejich pachu zanechaného na místě činu. Historicky první využití této metody sahá zřejmě do roku 1925. Jde o případ tuláka Bedřicha Krásky, jenž vraždil pro peníze. „*Tento tulák, násilník a lupič završil svou pochybnou kariéru 1. února 1925, kdy v Rajském mlýnu u Klatov spáchal trojnásobnou vraždu přestárlé důchodkyně, mladistvého a kojence. Tři lidské životy vyměnil za necelé čtyři tisíce korun. V mlýnici Krása nechal své zakrvácené boty a v rozčilení v jedné z nich zapomněl ponožku, sebral mlynářovu obuv a zmizel. Tehdy naši strážci zákona, pravděpodobně poprvé v historii, chtěli použít pro usvědčení pachatele pachovou konzervu.*“⁵²

První výcvikové středisko zabývající se metodou pachové identifikace bylo založeno v roce 1975 v Dolních Břežanech. Svoji činnost muselo v důsledku restituce ukončit v devadesátých letech a poté byla přesunuta do výcvikového střediska v Býchoch u Kolína. Z kapacitních důvodů pak v roce 2005 převzalo výcvik této metody středisko v Plzni a tento stav trvá doposud.

Další specializace – metoda vyhledávání a detekce výbušnin a nástražných systémů má své počátky v osmdesátých letech minulého století. Obrovský přínos pro tuto metodu mělo vyslání dvou našich psovodů do květnu 1989. V tamním výcvikovém středisku mohli naši psovodi načerpat poznatky týkající se vyhledávání výbušnin a posléze je aplikovat do svého vlastního výcviku. První kurz pro psovody vyhledávající výbušniny byl vyhlášen počátkem devadesátých let v jihočeském středisku v Lišově. Velkým přínosem pro tuto problematiku byl také později v letech 1999 a 2000 pobyt několika pyrotechnických psovodů v USA, kde absolvovali dva kurzy zaměřené na vyhledávání výbušnin.

Počátky specializace vyhledávání omamných a psychotropních látek sahají taktéž do devadesátých let minulého století. Výhodou této metody je, že služební pes je schopen detekovat prakticky celou škálu těchto zakázaných

⁵² Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 291

drog, které se na černém trhu a ve společnosti vyskytují. Jeden pes tak dokáže rozpoznat marihuanu, hašiš, heroin, kokain, amfetamin, extázi apod.⁵³

Specializace na detekci akceleračtů byla zavedena v rámci Policie České republiky v roce 2002. Stala se novou metodou kriminalistické techniky, na jejímž základě lze zjišťovat na požářišti (nebo např. i na oděvech pachatelů apod.) přítomnost urychlovačů hoření – akceleračtů, které byly zneužity při zakládání požárů. Do českých podmínek byla tato metoda implementována na základě poznatků ze služebního pobytu našich psovodů v USA v roce 1999.

Do devadesátých let minulého století sahají rovněž počátky specializací zabývajících se vyhledáváním lidských ostatků a vyhledáváním palných zbraní a jejich komponentů. Služební psi dokážou díky postupnému a systematickému výcviku nalézt lidské ostatky na rozlehlých přírodních prostorech i na vodních plochách a samozřejmě i v uzavřených prostorech nebo v sutinách. Vyhledávání palných zbraní se zatím jeví jako nejméně perspektivní metoda a až budoucnost ukáže její opodstatnění. *„Využití služebních psů v této specializaci je z pohledu rozboru prozatím neefektivní, počty použití neodpovídají nákladům na výcvik, výživu a ustájení služebního psa. V dalším období bude třeba najít a odstranit příčiny tohoto stavu.“*⁵⁴

Především rozvoj nových kynologických činností s sebou přináší novou systemizaci a změny v zaměření výcvikových kynologických středisek Policie České republiky. Původně byla všechna zaměřena na výcvik psů obranných a pátracích, postupně se přidala metoda pachové identifikace a ostatní nově vytvořené specializované problematiky.

⁵³ Pozn. autora: Často se v laické veřejnosti, ale i v řadách policie objevují názory, že služební pes vyhledávající omamné a psychotropní látky není schopen detekovat drogu, aniž by mu byla pravidelně aplikována do těla. Pokud se ale takový nedůvěřivec nad tímto názorem více zamyslí, pravděpodobně dojde k závěru, že nervozita a abstinční příznaky z toho vyplývající by služebnímu psovi zcela znemožnily jakoukoli aktivitu, natož takovou, při které se musí opírat o naprosto vyrovnanou nervovou soustavu, která mu umožňuje pracovat důsledně, trpělivě a precizně.

⁵⁴ Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 307

„V období dvacátých let minulého století byl organizován první kurz psovodů Policie ČSR v Nových Hradech⁵⁵ a v následujících letech byla založena Policejní škola psovodů v obci Pyšely. V roce 1952 byla tato škola přemístěna do Býchor u Kolína.“⁵⁶ Kromě výcvikového střediska v Nových Hradech a později v Pyšelích byla postupně zprovozněna střediska v Býchorech u Kolína, v Dobroticích u Holešova, v Plzni – Bílé Hoře a v Balkové, bývalém utečeneckém záchytném zařízení, které je však dnes opět zrušeno.

Výcvikové středisko psovodů a služebních psů v Býchorech u Kolína je nejstarším současným výcvikovým střediskem u Policie České republiky. Bylo zřízeno v roce 1952 jako středisko Veřejné bezpečnosti pro výcvik služebních psů. Nachází se tedy ve Středočeském kraji a po dlouhá léta zde byli cvičeni pouze psi pro kriminální a pořádkovou službu. V sedmdesátých a osmdesátých letech docházelo k rozvoji metody pachové identifikace a to znamenalo zavedení nového systému výuky. „Ve výcvikovém středisku se připravovali také psovodi se služebními psy pohraničních oddělení Veřejné bezpečnosti, kynologičtí odborníci a velitelé Sboru ozbrojené ochrany železnic a Sboru ozbrojené ochrany letišť, z nichž později v roce 1992 vznikla Služba železniční policie. Organizačně bylo středisko začleněno pod Hlavní velitelství Veřejné bezpečnosti. Později, v rámci nového státoprávního uspořádání, podléhalo středisko pod Federální správu Veřejné bezpečnosti a následně pod Ústřední kriminální službu.“⁵⁷

V devadesátých letech přibyly do výuky a výcviku ve středisku další specializace a instruktoři s psovody se zde věnovali výcviku psů specialistů na vyhledávání omamných a psychotropních látek, výbušnin, lidských ostatků, zbraní, psům na vyhledávání osob a akceleračních v místech požárů. Ve druhé polovině devadesátých let zde byli připravováni psi na vyhledávání min, jejichž uplatnění se nacházelo v zemích bývalé Jugoslávie.

⁵⁵ První kurz pro výcvik policejních psů a jejich vůdců byl zahájen 15. ledna 1923 a závěrečné zkoušky se konaly 9. a 10. března 1923. Toto období můžeme pokládat za první mezník v budování instituce služebních psů četnictva. Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 101

⁵⁶ <http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/167-odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie>, on-line 1. května 2012, 22.50 hod

⁵⁷ Rulc, J.: *Dějiny služební kynologie*, str. 176

V roce 2004 byl speciální výcvik služebních psů ukončen a přesunul se do výcvikového střediska Plzeň - Bílá Hora a později ještě do výcvikového střediska Balková. V Býchorech se nadále specializovali na obranné a pachové práce, osvědčení umožňující použití ve výkonu zde získávali psi obranáři a pátrači, což jsou představitelé tzv. klasické kynologie. V roce 2008 se však vrátil do Býchor opět výcvik psů specialistů. Kapacita střediska je 40 lůžek pro psovody a 45 kotečů pro psy.

Výcvikové středisko Plzeň – Bílá Hora bylo založeno v roce 1968. Nachází se na okraji města Plzeň na břehu řeky Berounky. Ze všech ostatních výcvikových středisek je kapacitně nejmenší, počet lůžek je pohyblivý. Dlouhá léta sloužilo k výcviku psovodů a psů zařazených pod Železniční policií. Do roku 2003 se toto středisko zabývalo výcvikem služebních psů a výukou psovodů zařazených u hlídkové, potažmo pátrací služby. V roce 2004 došlo k reorganizaci a z Býchor sem přešla výuka a výcvik psů specialistů. Jako jediné v republice toto středisko doposud zajišťuje výuku a výcvik metody pachové identifikace.

Dislokačně bylo zařazeno pod Plzeň – Bílou Horu výcvikové středisko Balková. Jeho fungování bylo velmi krátké, od roku 2007 pouhé čtyři roky. Středisko se nacházelo uprostřed lesů na okraji Plzeňského kraje. Původně sloužilo jako policejní škola a následně jako záchranné zařízení pro cizince. Poté se zaměřovalo hlavně na výcvik psů specialistů. Toto středisko bylo velmi dobře kapacitně vybaveno, 72 lůžek pro psovody a 91 kotečů pro psy, velký počet budov a místností umožňoval výstavbu výcvikových trenažérů a především dobrou simulaci praktických podmínek.

Výcvikové středisko psovodů a služebních psů v Dobroticích se nachází v okrese Kroměříž, nedaleko města Holešov. Z dosud fungujících středisek je nejmladší, ale kapacitně největší. Jeho činnost byla zahájena v roce 1994 a je zde 80 kotečů pro psy. *„Na základě meziresortních dohod je zde dále prováděna odborná příprava psovodů se služebními psy obecních (městských) policií a vězeňské služby.*

*Psi se zde připravují především k všestrannému využití, tedy pro hlídkovou a výjezdovou službu. Psům je po absolvování kurzu a splnění podmínek přezkoušení zadána kategorie hlídkového či pátracího psa. Dále se zde ze speciálních činností připravují psi k vyhledávání osob v dopravních prostředcích.*⁵⁸ Také je zde veden výcvik psovodů a služebních psů vykonávajících svoji činnost na zásahových jednotkách Policie České republiky. Během roku se v tomto středisku proškolí zhruba dvě stě psovodů se služebními psy.

Obrázek 4

⁵⁸ <http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/168-vycvikova-strediska-psu-policie-cr>, on-line 1. května 2012

5. Požadavky na policistu zařazeného na skupině služební kynologie

Tato kapitola je jedinečným zpracováním autora, jenž vychází z vlastních zkušeností a dlouhodobé praxe. Autor v následujícím textu vymezuje kompetence, jimiž by měl bezpodmínečně disponovat každý zájemce o služební místo policejního psovoda. Z těchto základních (fyzická zdatnost, zdravotní způsobilost, psychická odolnost, osobnostní vlastnosti) a dílčích odborných (základy kynologické teorie, základy zdravotvědy, etologie, fyziologie) kompetencí by měly vycházet požadavky na uchazeče o toto specifické povolání.

V současné době nejsou upravovány žádným interním aktem řízení souhrnné požadavky, které by musel splňovat příslušník Policie České republiky ucházející se o místo psovoda. V praxi to znamená, že policistou – psovodem se může stát každý policista, který úspěšně absolvoval základní odbornou přípravu. Součástí výuky a výcviku v základní odborné přípravě však chybí jakákoli vzdělávací aktivita spojená se služební kynologií. Pro přijetí policisty na útvar služební kynologie je tak rozhodující vůle příslušného služebního funkcionáře, jenž budoucího policistu – psovoda přijímá. Prakticky je pouze na jeho zvážení, zda je nově přijímaný psovod pro tuto práci dostatečně kompetentní jak z hlediska policejní práce, tak i z hlediska kynologického.

Podle platného Závazného pokynu policejního prezidenta z roku 2009⁵⁹ se služební kynologií rozumí „*činnost spojená s držením, ošetřováním, chovem, výchovou, výcvikem a používáním služebních psů a výukou psovodů*“ a psovodem se rozumí „*příslušník policie...plnící úkoly na úseku služební kynologie se služebním psem*“. Jelikož není služební místo policejního psovoda podmíněno předchozí několikaletou praxí u policejního sboru ani znalostmi a vědomostmi nabytými v rámci služební či zájmové kynologie, je nutné při

⁵⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 17. června 2009, kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie

výběru policistů – psovodů vycházet z předpokladu, že vzdělávací systém policejní kynologie dostačujícím způsobem zabezpečí jejich profesní a odbornou přípravu a tím pádem je dostačujícím způsobem připraví k výkonu jejich povolání. Pokud má mít služební kynologie odpovídající úroveň, je nutné, aby vzdělávací kynologický systém mimo jiné dokázal pružně reagovat na negativní dopady vyplývající z reorganizace a nové systemizace v souvislosti s uvedením zákona č. 361/2003 do praxe v roce 2007.

Jedním z negativních dopadů tohoto zákona byl odchod mnoha zkušených policistů – psovodů z policejních řad. Z praktického hlediska to znamená absenci mezigeneračního předávání a přebírání profesních zkušeností a současně ztrátu jakéhosi know-how poměrně úzké kynologické komunity v rámci Policie České republiky. Často tak dochází ke stagnaci nebo i k úpadku v dané kynologické problematice, místo aby dlouholeté zkušenosti přispívaly k jejímu rozvoji. Omezení této přirozené výměny zkušeností, znalostí, dovedností a vědomostí by měl zastoupit právě nově vznikající kynologický vzdělávací systém, do kterého by měly být praktické zkušenosti průběžně implementovány.

Podle autora by požadavky na služební místo psovoda měly vycházet z definice služební kynologie zakotvené v Závazném pokynu policejního prezidenta z roku 2009, která spojuje služební kynologii s výchovou, výcvikem, ošetřováním a používáním služebních psů. Tato definice zahrnuje činnosti, které by měl policejní psovod ovládat, tzn. že by mělo být při výběru budoucích kynologů přihlíženo k tomu, zda tyto činnosti již alespoň částečně ovládají nebo zda k nim mají prokazatelné vlohy.

Autor je současně díky mnohaleté praxi v oboru přesvědčen, že požadavky na příslušníky Policie České republiky pracující na kynologických útvech by měly být souborem výše uvedených kynologických znalostí a dovedností a zároveň praktických znalostí policejní práce v rámci pořádkové služby policie. Také musí budoucí policista – psovod disponovat kompetencemi, které jsou pro výkon tohoto povolání nezbytné.

Jedním z požadavků na nastupujícího policejního psovoda by měl být soubor znalostí a dovedností, které by měl ovládat dříve než na toto služební místo nastoupí. Jak už autor uvedl, měl by do určité míry ovládat činnosti spojené s výcvikem, výchovou, ošetřováním a používáním služebního psa⁶⁰.

Mezi základními požadavky by neměla chybět znalost teoretických základů výcviku psa. „*Výcvik psa je cílevědomé a promyšlené působení cvičitele na psa s cílem naučit ho vykonávat určité cviky na stanovené podněty.*“⁶¹ Samotný výcvik vychází z následujících teoretických východisek, bez jejichž znalostí by neměl být přijat žádný policista na místo psovoda. Vzájemná spolupráce psovoda a psa je podmíněna přátelstvím a důvěrou. Pes nesmí vykonávat žádné cviky ze strachu. Špatně vycvičený pes znesnadňuje jeho použitelnost ve službě a to může snižovat důvěru okolí v jeho používání. Pochopení a poznání vrozených vlastností psa usnadňuje výcvik. Pes se také snáze cvičí, pokud za nesplnění povelu následuje přinucení a po jeho splnění odměna či pochvala. Pes nemyslí jako člověk, je tedy nutné případný trest aplikovat bezprostředně po nesplnění daného úkolu, nelze jej odkládat na později. Zvládnutí teorie výcviku, trpělivost a klid psovoda při praktické realizaci jsou předpokladem pro úspěšný výcvik psa.

Budoucí policista – psovod by měl také jednoznačně znát fungování podmíněných a nepodmíněných podnětů při výcviku psa. Podnětem nazýváme vše, co působí na psa a na jeho nervovou soustavu a podmíněné a nepodmíněné podněty jsou při výcviku psa nezbytné. Mezi podmíněné podněty řadíme povely, posušky, jiné zvukové signály a pach při pachové práci. Mezi nepodmíněné podněty patří různé pamlsky, hlazení, stisk rukou, působení obojku, trhnutí vodítkem apod.

⁶⁰ Pozn. autora: S uvedenými činnostmi se sice do jisté míry každý psovod seznámí v základním kynologickém kurzu, ale v praxi je možné pozorovat, že nabyté znalosti v takovém kurzu nebývají dostatečné pro samotný služební výkon. V současnosti získává mnoho policejních psovodů potřebné zkušenosti (znalosti, dovednosti) teprve v průběhu dalších měsíců nebo let po absolvování základního kurzu, který nemůže budoucím psovodům zabezpečit v dostatečné míře osvojení takového množství vědomostí, které by dostačovalo pro plnohodnotný výkon jejich povolání.

⁶¹ Nový, K.: *Kynologická příručka*, str. 9

Další základní znalostí psovoda musí být orientace v podmíněných a nepodmíněných reflexech⁶² psa. Mezi nepodmíněné reflexy patří reflexy pohybové, ochranné, trávící, útočné, vegetativní, orientační, pohlavní a rodičovské. Podmíněný reflex je výsledkem několikanásobného a mnohokrát opakovaného účinku dvou podráždění na smyslové orgány psa. Je nutné vědět, že podmíněné reflexy u psa vznikají i mimo výcvik a je potřeba být na to obezřetný⁶³. Nezbytnou základní znalostí by mělo být také povědomí o útlumech a jejich vlivu na výcvik psů. Útlumy známe vnější, ochranné, spánkové, uhasínající, diferenciací a opozdívající.

Kromě určitých vědomostí o výcviku služebního psa by měly patřit mezi požadavky na služební místo psovoda základní vědomosti o využití, výchově a ošetřování služebního psa. Povědomí o možnostech využití psů v policejní práci ovlivňuje u zájemce o toto povolání rozhodování, jelikož může snáze odhadnout, jestli jsou např. dostačující jeho dosavadní zkušenosti či osobnostní vlastnosti a tím pádem lze také odhadnout, do jaké míry je pro něj práce policejního psovoda vhodná. Poznatky týkající se výchovy psa úzce souvisí s teoretickými východisky pro výcvik služebního psa. V rámci ošetřování psa by měl začínající psovod bezpodmínečně znát hygienické zásady hromadného ustájení služebních psů jako je čištění, desinfekce ustájení psů, čištění psů, koupání psů, napájení a krmení psů. Jednoznačným požadavkem pro tuto práci by mělo být rozpoznání příznaků nejrozšířenějších onemocnění psa.

Za poslední nezbytnou součást přijímacího řízení na služební místo policejního psovoda považuje autor znalost základů etologie. „*Etologie je nauka o životních projevech a chování zvířat. Pes patří do rodu šelem*

⁶² Základem jednání zvířat jsou jednoduché a složité reakce, tj. vrozené chování, které zvířata získávají mechanismy dědičnosti. Toto vrozené jednání trvale předávané dědičností bylo nazváno nepodmíněným reflexem. Podmíněné reflexy na rozdíl od nepodmíněných (vrozených) reflexů vznikají v průběhu života zvířete. Jsou formou projevu vyšší nervové činnosti. Nový, K.: *Kynologická příručka*, str. 16 - 20

⁶³ Pozn. autora: Typický příklad vytvoření nežádoucího podmíněného reflexu je spojen s hromadným ustájením služebních psů. Tito psi umístění v řadě kotců jsou každý den napájeni, k čemuž se využívá konev nebo hadice. Ti, kteří hadici používají, často bezděky postříkají psy zavřené v kotcích, těm je to nepříjemné a ze strachu před tímto nepříjemným zážitkem hledají bezpečí ve své boudě uvnitř kotce. Takto získaný podmíněný reflex snadno zapříčiní, že např. pes při služebním zákroku selže jen z toho důvodu, že pachatel pustí vodu nebo drží v ruce hadici, což je pro psa spouštěcí mechanismus k útěku a vyhledání úkrytu.

*psovitých (Canis). Příslušníci tohoto rodu žijí v poměrně složitě organizovaných společenstvech – smečkách, a proto mají velmi výrazné sociální citění. Vztahy uvnitř smečky se řídí určitými pravidly, hierarchie a postavení jednotlivých členů je pevně stanoveno a je potvrzováno a upevňováno pomocí rituálů.*⁶⁴ Základní znalosti etologie velmi usnadňují a jsou předpokladem pro vzájemné pochopení psovoda a psa a mají významný vliv na jejich vzájemnou komunikaci a spolupráci.

Další nezbytný požadavek na místo policejního psovoda spatřuje autor v předešlé zkušenosti z policejního výkonu v rámci pořádkové služby. Policejní praxe jej naučí řešit a správně vyhodnocovat různé situace vyplývající ze služebního výkonu. Orientace v těchto situacích pak začínajícímu psovodovi velmi ulehčí počátky jeho služebního výkonu, kdy je nutno skloubit policejní práci s prací kynologickou. Předchozí zkušenosti s policejní praxí současně výrazně minimalizují riziko špatné taktiky služebních zákroků a služebních úkonů, čímž nedochází ke zbytečnému ohrožení psovoda, psa, případně zakročujících kolegů, jakož i ostatních osob.

Přípravou na samotnou službu je základní odborná příprava, kterou musí absolvovat i každý budoucí policejní psovod. Základní odborná příprava umožní ucelený pohled na obsah a náplň policejní práce a přiblíží potřeby a principy, na jejichž základě funguje policejní práce jednotlivých policejních složek, především pořádkové policie. Teoretická východiska jsou pak ze školních lavic přenášena do praktického zaměstnání a výcviku, kde se mají absolventi v rámci školní policejní praxe naučit ovládat základní policejní činnosti jako je např. administrativní zpracování policejní dokumentace, zacházení s radiostanicemi, prvotní přijetí oznámení o protiprávním jednání apod. Také jsou absolventi seznamováni s taktikou policejní práce při řešení úkolů vyplývajících z povinností v rámci služby pořádkové policie nebo i dopravní policie.⁶⁵

⁶⁴ Dudek, M. a kol.: *Základy veterinářství služebních psů Policie ČR*, str. 77

⁶⁵ Pozn. autora. Autor by rád upozornil na skutečnost, že seznámení především začínajících policistů se základy policejní práce na úseku pořádkové policie je velice důležitým faktorem, který přímo ovlivňuje způsob práce policistů – psovodů. Předchozí zkušenosti nabyté službou

Autor je také přesvědčen, že v rámci požadavků na policejní místo psovoda by mělo být přihlíženo ke kompetencím, kterými zájemce disponuje a bez kterých není možné vykonávat tuto práci na potřebné úrovni. Klíčové kompetence příslušníka Policie ČR, jež jsou základem i pro práci policejního psovoda, byly popsány v jedné z předchozích kapitol. Jelikož je ale policejní psovodská práce do značné míry specifická, k jejímu výkonu musí mít budoucí psovod adekvátní odborné kompetence.

Velmi podstatná je psychická odolnost psovoda, která je nutná k výkonu služby se živým tvorem, k jeho výcviku a především ke vzájemné komunikaci mezi psovodem a psem, od které se výcvik i použití psa odvíjejí a jejíž sebemenší nuance pes vnímá mnohem citlivěji než člověk. S tím souvisí i vytrvalost v práci, což je předpokladem pro úspěšné uvedení psa do služebního výkonu a zároveň tvoří předpoklad pro cílevědomý výcvik služebního psa, který se neobejde bez občasných obtíží. Kromě toho, že by měl ovládat budoucí psovod teoretické základy výcviku psa, základy anatomie a fyziologie psa, základy zdravotní péče o psa, měly by být na vyšší úrovni jeho charakterové vlastnosti jako je empatie, trpělivost, důslednost, sebeovládání⁶⁶ a důležitá je také touha uspět ve výcviku a dobrý vztah ke psovi. *„Je chyba, pokud si chce člověk něco dokázat a zapomene na to nejdůležitější. Pokud miluji svého psa a soužití s ním, tak výcvik musí být*

u pořádkové policie mají bezprostřední vliv na taktiku policejní práce se služebním psem a současně velmi usnadňují osvojení základních taktických návyků při této práci. Dá se říci, že pro policejního psovoda vytváří práce pořádkového policisty pevný základ, díky kterému může snadněji zvládat taktiku policejní práce se psem a vyvarovat se tak eventuelních pochybení. Vzhledem ke skutečnosti, že výcvikové kynologické kurzy nemohou nahradit zkušenosti získané praktickým výkonem, je autor přesvědčen, že by jedním z požadavků na místo služebního psovoda mělo být absolvování 1 – 3 leté praxe u pořádkové policie, kde by získal základní praktické policejní zkušenosti, znalosti a dovednosti, jež by pak mohl úspěšně aplikovat při výkonu kynologických policejních činností.

⁶⁶ „Výcvik policejního psa je náročná činnost, která si kromě určitého psychického fyzického vypětí vyžaduje, aby byl psovod při výcviku rozvážený a klidný. Zkušenosti potvrzují, že nervozita psovoda se přenáší i na psa. Psovod, který je při výcviku prchlivý a nervózní, si tuto skutečnost ani neuvědomuje. Pes při častých psychických výbuchách psovoda začíná pracovat neklidně, nepřesně a jsou časté i případy, že se začíná psovoda bát. Proto se musí psovod při těžkostech ve výcviku ovládat a za každých okolností se vyvarovat unáhleného jednání anebo hrubého zacházení se psem. Když psovod cítí, že mu selhávají nervy, je třeba výcvik přerušit. Pes si velmi dlouho pamatuje, že ho při daném cviku psovod hrubě potrestal. Krátkým skratovým jednáním může psovod pokazit všechno, co dny, týdny, případně měsíce pracně nacvičoval.“ Krajník, V. a kol.: *Policejní kynologie*, str. 335 (překlad autor)

*splynutím, radostí a hrou. Ambiciózní a neschopní psovodi dokážou své zvíře nevědomky nenávratně psychicky rozložit.*⁶⁷

V průběhu své policejní kynologické praxe dospěl autor k názoru, že při používání služebního psa hraje významnou roli emoční inteligence psovoda, která často rozhoduje o úspěchu či neúspěchu psovoda a jeho služebního psa. *„Emoční inteligence je nadřazenou schopností, která má obrovský vliv na všechny ostatní schopnosti – ať už je podporuje, či jim brání, ...zahrnuje schopnost vnímat vlastní emoce, umět s těmito emocemi zacházet, využít je ve prospěch nějaké věci, tedy sám sebe motivovat, ale také schopnost vcítit se do ostatních a správně nakládat se vztahy.*⁶⁸

Dle názoru autora, který je podložen jeho dlouholetými zkušenostmi s policejní prací psovoda, by měly být požadavky na služební místo policejního psovoda souborem základních teoretických znalostí z oblasti výcviku, výchovy, péče, ošetřování, zdravotní, etologie, dále základních znalostí a dovedností z výkonu u pořádkové policie podložených 1 – 3 letou praxí a současně příslušnými kompetencemi, jež jsou předpokladem pro toto povolání.

⁶⁷ Zemanová, V. Záchraná kynologie v praxi. *Pes přítel člověka*, 2011, roč. LV, č. 7, s. 77.

⁶⁸ Kanitz, A.: *Jak rozvíjet svou emoční inteligenci*, str. 29

6. Přehled vzdělávacích možností v rámci služební kynologie

V následující kapitole nabízí autor exkurz do vzdělávacích kynologických možností. Budou zde stručně vymezeny jednotlivé kynologické kurzy pořádané výcvikovými policejními středisky. Téměř všechny vzdělávací aktivity nabízené policistům – psovodům probíhají právě v rámci těchto kurzů. Autor proto představí přehled jednotlivých kurzů, jež se zabývají příslušnými kynologickými služebními oblastmi.

Aby příslušník Policie České republiky mohl být zařazen na služební místo policejního psovoda, musí bezpodmínečně absolvovat základní kynologický kurz. Ten je zaměřený na získání teoretických poznatků a praktických zkušeností psovoda se služebním psem pro výkon služby jako je poslušnost, obranné práce a pachové práce. Základní kurz pro psovody se služebními psy trvá deset týdnů a je realizován v některém z výcvikových středisek služební kynologie. Po ukončení kurzu získá psovod osvědčení o úspěšném absolvování daného základního kurzu a služebnímu psu je přiřazena kategorie⁶⁹, jíž během tohoto kurzu dosáhl a která je nezbytná pro jeho použití v samotném služebním výkonu.

Kromě základního kurzu, jehož absolvování je nutné k povolání služebního psovoda, existuje ještě řada jiných kynologických kurzů (viz. Příloha E), které jsou zaměřeny na různé oblasti služební kynologie. Jsou pořádány např. kurzy pro mladé psy, kurzy pro figuranty, kurzy pro psy připravované ke splnění podmínek chovnosti, základní kurzy pro strážní psy a také základní, kondiční a doškolovací kurzy zabývající se jednotlivými speciálními problematikami. Všechny typy kurzů se konají ve výcvikových střediscích psovodů a služebních psů Policie České republiky podle stanovených tematických plánů (viz. Příloha F – příklad tematického plánu).

⁶⁹ Zařazením psa do určité úlohy a kategorie se vyjadřuje stupeň cvičenosti psa, jeho schopnosti a upotřebitelnost při výkonu služby, na základě úlohy je pes zařazen do příslušné kategorie. Zařazení do určité úlohy (kategorie) je rovněž podmíněno dosažením určitého bodového hodnocení v rámci přezkušování ze souboru disciplín, stanoveného pro danou úlohu. *Pokyn č. 9 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR*, čl. 6, odst. 1

Úspěšné absolvování základního kurzu opravňuje psovoda k výkonu služby s hlídkovým psem. V dalším průběhu služby musí psovod absolvovat navazující kondiční, případně doškolovací kurzy. Kondiční kurzy jsou určeny pro psovody, kteří ukončili základní kurz a do výkonu mají přiděleného psa s kategorií do hlídkové služby. Tak jako v každém kurzu je pes na závěr přezkoušen za účelem obhajoby kategorie, přičemž mu lze na základě tohoto přezkoušení tuto kategorii zvýšit, popřípadě odebrat. Kondiční kurz je čtyřtýdenní a hlavním cílem je udržet a zlepšit připravenost služebního psa pro výkon služby.⁷⁰ Doškolovací kurzy jsou pak určeny pro psovody, kteří absolvovaly desetitýdenní základní kurz a mají přiděleného nového služebního psa, jenž je doposud bez kategorie⁷¹.

Také v rámci jednotlivých specializací existují základní, kondiční a doškolovací kurzy. Psovod – specialista musí nejprve absolvovat základní kurz v rámci příslušné problematiky, po jehož úspěšném ukončení získá osvědčení o jeho absolvování a v průběhu další služby nastupuje pravidelně do kurzů kondičních, případně doškolovacích. V rámci těchto speciálních činností jsou realizovány kurzy na vyhledávání omamných a psychotropních látek, na vyhledávání výbušnin, zbraní a jejich komponentů, na vyhledávání neživých osob, jejich částí nebo ostatků, na detekci akceleračních a kurzy zabývající se metodou pachové identifikace.

V následujícím textu se autor zaměří na podmínky a průběh kynologických kurzů pro psovody specialisty. Vzhledem k absolvování poměrně velkého množství těchto kurzů může autor odpovědně říci, že většina vzdělávacích aktivit pro policisty – psovody zařazené ve skupinách kynologie probíhá právě

⁷⁰ Pozn. autora: Kondiční kurzy jsou nedílnou součástí služebního života policejního psa, jelikož specifické podmínky služebního výkonu zapřičiňují větší či menší oslabování návyků získaných předešlým výcvikem. Je proto nutné tyto návyky neustále udržovat a k tomu slouží právě kondiční kurzy, které jsou v maximální možné míře přizpůsobeny praktickým podmínkám. Významnou roli hrají tyto kurzy hlavně u psovodů a služebních psů zařazených na kynologických útvech s menším počtem policejních psovodů, kde nemůže být dostatečně zabezpečen výcvik, k němuž je třeba většího počtu figurantů, případně dostačující počet vhodných výcvikových prostor.

⁷¹ Pozn. autora: Doposud existuje možnost, kdy psovod nemusí nastoupit do doškolovacího kurzu s novým psem bez přidělené kategorie. Pokud vykonává službu se psem, který má již přidělenou kategorii a zároveň dokáže samostatně připravit nového psa bez kategorie, lze tomuto kategorii přidělit např. v rámci kondičního kurzu.

v rámci těchto kurzů. Aby nebyl následující text, jenž se věnuje speciálním kurzům, pouze shrnutím informací vyplývajících z tematických plánů jednotlivých kurzů, zahrne do něj autor své vlastní poznatky a názory, které by měly na základě jeho zkušeností obohatit, případně ozřejmit některé obsahové aspekty příslušných kurzů.

6.1. Speciální kurzy na vyhledávání omamných a psychotropních látek

Do základního desetidenního kurzu pro psovody specialisty na vyhledávání drog mohou být vysláni psovodi, kteří mají nejméně tříletou praxi ve výkonu služby psovoda na základním útvaru. Podmínka tříleté služební kynologické praxe je platná i pro všechny ostatní speciální problematiky. V průběhu kurzu si mají frekventanti osvojit odborné znalosti a praktické dovednosti, jež musí psovod specialista na vyhledávání drog ovládat, aby mohl úspěšně vykonávat své povolání. Základní kurz slouží rovněž k osvojení si metodiky výcviku a jejímu správnému uplatňování při dalším výcviku psa. Součástí výuky v základním kurzu je také taktika použití služebního psa⁷², nauka o drogách a základy etologie a olfaktologie⁷³.

⁷² Pozn. autora: Vzhledem ke dvanáctileté praxi na specializaci vyhledávání drog autor absolvoval několik kynologických kurzů zaměřených na tuto problematiku. Ani v jednom z kurzů nebyl veden instruktorem, jenž by prošel byť minimální praxí v tomto oboru. V důsledku této skutečnosti je vyučována taktika použití služebního psa v rámci speciálních kurzů pouze na základě teoretických znalostí instruktorů. V praktickém využívání služebního psa pak neexistuje jednotný postup a taktiku si stanoví každý psovod sám na základě vlastních zkušeností.

Pokud mají být tyto kurzy přínosem pro zkvalitnění a sjednocení teoretických i taktických znalostí a dovedností u všech psovodů specialistů zařazených pod jednotlivými krajskými ředitelstvími, považuje autor na základě vlastních zkušeností s absolvováním těchto kurzů za nezbytné zvýšit požadavky na praktické dovednosti a znalosti instruktora výcvikového kynologického střediska. Současný systém zavedený u Policie ČR potlačuje zájem zkušených policistů – psovodů o pracovní místo kynologického instruktora. Plnohodnotným řešením by pak mohlo být vysílání instruktorů na jednotlivé kynologické útvary, kde by získávali zkušenosti pod dohledem mentora – zkušeného psovoda, s nímž by spolupracovali v rámci přímého služebního výkonu.

*Začínající instruktor by pak měl za pomoci mentora dosáhnout následujících atributů: „**Kompetence** – dosáhnout mistrovství ve znalostech a dovednostech i ve schopnosti aplikovat*

Základní poznatky o olfaktologii jsou velice důležité v praktickém využití služebního psa. Vyhledávání probíhá v rozličných podmínkách, kdy na čichové ústrojí psa působí různé vlivy jako je vítr, průvan, prach, nízká či vysoká teplota vzduchu, vlhkost apod. Proto musí psovod při práci se služebním psem přihlížet k těmto vlivům a i na jejich základě vyhodnocovat práci psa. Současně musí pozorně sledovat způsob, jakým pes při své práci načichává okolní pachy. *„Ke spolehlivému zjištění pachu pes několikrát krátce a silně vdechne, jinak řečeno větrí. Součástí čichového ústrojí psa je větrící ústrojí (Jacobsonův vomeronasální orgán), které má podobu chrupavčité trubičky vystlané speciální čichovou sliznicí s čidly (hřebínky) a je uložena v přední části dutiny nosní, kde končí za horními řezáky.“*⁷⁴

Důležitým faktorem pro zdárné absolvování kurzu je pes, jenž má pro danou práci předpoklady. *„Co se týče výběru psa na speciální výcvik, je třeba přihlídnout hlavně na povahové vlastnosti psa a zájem o aportování. Zvíře by mělo mít silně vyvinutý kořistnický pud. Pod aportem rozumíme libovolný oblíbený předmět anebo hračku, kterou pes vyhledává a nosí. Aportování je jedním z nejdůležitějších cviků, který musí pes vyhledávající drogy vykonávat s nevšedním západem a radostí.“*⁷⁵ Cílem kurzu je pak naučit psa kromě určených cviků poslušnosti cviky speciální, jako je vyhledávání v interiérech, v dopravních prostředcích, v zavazadlech a v terénu. V nynější době v České republice dokážou policejní psi na vyhledávání drog nalézt a detekovat většinu zakázaných omamných a psychotropních látek. Jeden pes tak umí vyhledat současně marihuanu, hašiš, heroin, kokain, metamfetamin, efedrin i extázi.

Do kondičního kurzu nastupuje psovod se služebním psem každoročně na dva týdny, aby obhájil kategorii přidělenou služebnímu psu. Účelem tohoto kurzu je procvičit cviky poslušnosti a současně ověřit připravenost psa do

je ve výuce. **Sebedůvěru** – věřit ve vlastní schopnost činit dobrá rozhodnutí, ve vlastní odpovědnost a sebekontrolu. **Sebeřízení** – nabytí jistoty a schopnosti postarat se o vlastní osobnostní, profesionální a kariérní rozvoj. **Profesionalismus** – pochopit a vytvořit si představu o odpovědnosti a etice v profesi.“ Lazarová, B. Mentoring jako forma kolegiální podpory a strategie dobré školy. *Pedagogika*, 2010, roč. LX, č. 3 – 4, s. 257. ISSN 0031 – 3815.

⁷³ Olfaktologie je věda a čichu a čichových orgánech.

⁷⁴ Straus, J., Kloubek, M.: *Kriminalistická odorologie*, str. 80

⁷⁵ Krajník, V. a kol.: *Policejní kynologie*, str. 282 (překlad autor)

výkonu služby, což předpokládá ve výcviku simulovat co nejdříve podmínky, s nimiž se pes v praxi setkává. Výcvik má být také zaměřen na odstranění nedostatků ve vycvičenosti psa a ke zkvalitnění spolupráce psovoda se psem. Doškolovací kurz je určen pro psovody specialisty, kteří absolvovali základní kurz na vyhledávání drog a potřebují vycvičit do služby nově přiděleného psa, který nemá zadanou kategorii.

6.2. Speciální kurzy na vyhledávání výbušnin

Základní kurz pro psovody se psy specialisty na vyhledávání výbušnin trvá dvanáct týdnů. Podmínky pro přijetí do kurzu jsou taktéž tříletá praxe na základním útvaru a absolvování základního kurzu psovodů. Cílem kurzu je stejně jako u ostatních speciálních kurzů docílit u frekventantů osvojení si odborných znalostí a praktických dovedností, jakož i naučit je metodice výcviku a jejímu správnému uplatňování.

V tomto kurzu je výuka dále zaměřena na taktiku použití služebního psa v praxi⁷⁶ na schopnost používat lehký pyrotechnický oblek a ostatní speciální pomůcky. Frekventanti se rovněž seznamují se základy etologie a olfaktologie, s podmínkami přepravy a skladování výbušnin, s naukou o výbušninách a s příslušnými právními normami a předpisy (viz. Příloha G). Samotný výcvik je zaměřen na základní cviky poslušnosti a cviky speciální, na jejichž základě psovod učí psa vyhledávat výbušniny v interiérech, v dopravních prostředcích, v zavazadlech a podezřelých předmětech, v terénu a na osobách. Především pak psovodi pracující na letištích musí zaměřit výcvik na prohlídku zavazadel, případně letadel.

Služební pes na vyhledávání výbušnin sehrává významnou úlohu také z hlediska ekonomického. V dnešní době, kdy je třeba pečlivě uvážit vynaložené náklady, se služební pes jeví jako neekonomičtější prostředek

⁷⁶ Pozn. autora: Služební pes na vyhledávání výbušnin je v praxi často využíván k prohlídkám poměrně rozlehlých prostor jako jsou fotbalové či hokejové stadiony, kulturní haly a střediska, školy, nádraží apod. Je proto nutné myslet již při výběru psa na jeho povahové vlastnosti, které by mu umožňovaly pracovat klidně a soustředěně po delší časový úsek.

využívaný k prevenci a vyhledávání nástražných výbušných systémů. „Dobře vycvičený pes dokáže ve výbušinářské oblasti pomoci policii především tam, kde by policie musela nasadit obrovské úsilí, aby zkontrolovala rozsáhlé prostory různých budov, pozemků, parkovišť a dalších objektů po anonymních oznámeních o uložení bomb anebo preventivních opatřeních před kulturními, společenskými či sportovními událostmi. Služební pes dokáže prověřit prostory, do kterých by se policisté nemohli dostat buď vůbec nebo by museli nasadit mnoho lidí ke zpřístupnění různých objektů, čímž může nastat nebezpečí z prodlení.“⁷⁷

Aby mohl psův specialista vykonávat své povolání, musí úspěšně absolvovat speciální pyrotechnický kurz pro psůvody se psem na vyhledávání výbušnin, který trvá tři týdny a organizuje ho Vyšší policejní škola v Pardubicích. Zde také musí psův od svou prodlouženou službu jednou za pět let obhájit. Tento kurz je určen k získání základních znalostí týkajících se manipulace, přepravy a skladování výbušnin. Do kurzu nelze nastoupit bez potvrzení lékaře o psychické a zdravotní způsobilosti.

V dalším průběhu služby se psůvodi se služebním psem na vyhledávání výbušnin každoročně zúčastňují dvoutýdenního kondičního kurzu, kde musí obhajovat již dříve zadanou kategorii pro praktické použití. Hlavním účelem tohoto kurzu je co možná nejvěrnější přizpůsobení výcviku praktickým podmínkám. Doškolovací kurz je pak určen psůvodům, jimž byl přidělen nový pes a kteří zároveň úspěšně absolvovali základní speciální kurz.

6.3. Speciální kurzy na vyhledávání a detekci akceleraantů

„Metoda detekce akceleraantů“⁷⁸ je metodou kriminalistické taktiky, která slouží především k vyhledání, detekci a označení akceleraantů zneužitých při

⁷⁷ Krajník, V. a kol, Policajná kynológia, str. 284 (překlad autor)

⁷⁸ Akceleraantem se rozumí chemické látky – těkavé hořlavé látky a jejich směsi, které hoří nebo podporují hoření (automobilový benzín, různé druhy ředidel, aceton, petrolej, líh apod.)

*zakládání požárů, výrobě drog, úmyslných otravách vodních zdrojů, nápojů apod. Metoda detekce akceleraantů je založena na vysoké citlivosti čichového ústrojí psa, který je schopen spolehlivě identifikovat akceleraantů i ve velmi nízkých koncentracích a extrémně složitých maticích.*⁷⁹

Základní kurz pro psovody pracující na metodě detekce akceleraantů trvá patnáct týdnů a stejně jako u předešlých základních speciálních kurzů musí mít psovod tříletou praxi na základním kynologickém útvaru. Cílem kurzu je psovody naučit metodice výcviku a správnému uplatňování této metodiky při dalším výcviku. Frekventanti se v tomto kurzu seznámí se základy etologie a olfaktologie, s technikou a postupem na požářišti, s naukou o akceleraantech a se zajišťováním, odběrem a evidencí chemických konzerv. Výcvik služebního psa se v rámci kurzu zabývá cviky poslušnosti a cviky speciálními, které psa učí detekovat akceleraanty v zavazadlech, na požářišti, na ohořelých vozidlech, na osobách a oděvech, v objektech i v jejich okolí.

Každoroční kondiční kurzy jsou na rozdíl od předchozích kurzů třítydenní a jejich smysl taktéž spočívá v obhájení již zadané kategorie u služebního psa a v procvičení cviků v prostředí přibližujícím se praktickým podmínkám. Doškolovací kurz je určen jako v předchozích případech k výcviku nového psa bez zadané kategorie, který byl přidělen psovodovi, jenž již úspěšně absolvoval základní speciální kurz na detekci akceleraantů.

6.4. Speciální kurzy na vyhledávání zbraní

Základní kurz pro psovody se služebním psem na vyhledávání zbraní trvá deset týdnů a stejně jako u předešlých kurzů má zabezpečit osvojení odborných znalostí a praktických dovedností u frekventantů a zároveň je naučit metodice výcviku a jejímu následnému správnému uplatňování. Pro přijetí do tohoto kurzu musí mít psovod splněnou tříletou praxi na základním kynologickém

a jsou velmi dobře analyzovatelné pomocí stacionárních přístrojů používaných na znaleckých pracovištích. *Pokyn č. 9 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR, čl. 74, písm. a)*

⁷⁹tamtéž, čl. 73

útvary a současně desetitýdenní základní kurz psovodů. Samotný výcvik psa je zaměřen na cviky poslušnosti a cviky speciální, které zahrnují vyhledávání zbraní v objektech, v dopravních prostředcích, v zavazadlech a v terénu.

Během základního kurzu se psovod seznamuje kromě metodiky výcviku s taktikou použití služebního psa a se základy etologie a olfaktologie. Vyhledávání střelných zbraní je založené na detekci pachů kovu, konzervačních prostředků, střelného prachu, povýbuchových zplodin. Proto je nutné při výcviku používat skutečné střelné zbraně a jejich komponenty.⁸⁰

Kondiční kurz trvá dva týdny a je zaměřen na zlepšení připravenosti služebního psa do výkonu služby. Obhajoba kategorie je pak úspěšným zakončením kurzu. Doškolovací kurz je osmitýdenní a opět je určen pro zadání kategorie nově přidělenému psovi. Na základě tematického plánu kurzu je pouhých osm hodin z celkových tří set věnováno teoretické výuce z oblasti metodiky a taktiky.

6.5. Speciální kurzy na vyhledávání neživých osob, jejich částí a ostatků

Základní kurz pro tuto specializaci trvá deset týdnů a podmínky pro jeho absolvování jsou shodné jako u předešlých kurzů. Cílem je rovněž docílit u

⁸⁰ Pozn. autora: V současné době slouží u Policie České republiky jediný psovod, jehož služebnímu psu byly přiděleny dvě kategorie současně. Jemu přidělený služební pes tak vyhledává zbraně a současně omamné a psychotropní látky. Je to průkopnický počín, ale teprve dlouhodobější používání psa v praxi ověří, zda úspěšný či neúspěšný. Dle autorova názoru a dosavadních zkušeností bude pro psa zřejmě velmi problematické vyhledat a detekovat v malém prostoru (např. automobilu) zbraň i drogu současně, s jistotou a s přesností. Pokud ale praktické používání psa specialisty s dvěma zadanými kategoriemi současně přinese úspěchy, bude mít tento fakt dopad i na ekonomickou stránku, kdy Policie ČR ušetří značné náklady investované do kynologických speciálních činností. Počet psovodů i psů by se tak mohl snížit a s tím i finanční náklady na ustájení, krmení a ošetřování služebních psů. Jediný problém by však mohl nastat při vysílání psovoda do kynologických kurzů, jelikož doposud nejsou jednotlivé kurzy přizpůsobeny na výcvik a výuku více speciálních problematik najednou. Pokud by systém kurzů ve výcvikových střediscích nezměnil svou podobu, ve svém důsledku by to znamenalo, že by psovod s multifunkčním služebním psem strávil mnohem více času absolvováním těchto jednotlivých kurzů, a když k tomu připočteme řádnou dovolenou a ostatní zákonná volna vyplývající ze zákona 361/2003 Sb., bylo by velmi pravděpodobné, že by mu nezbýval čas na samotný výkon služby.

frekventantů osvojení si odborných znalostí a praktických dovedností, naučit je metodice a jejímu účinnému uplatňování. V teoretické výuce je zahrnuta taktika použití služebního psa a základy etologie a olfaktologie. Po ukončení kurzu by měl frekventant ovládat cviky poslušnosti a také cviky speciální, mezi které patří vyhledání v objektech, v sutinách, ve vodě a plošné vyhledání.

Kondiční kurz je pak stejně jako ostatní kondiční speciální kurzy ručen pro psovody specialisty, kteří jež absolvovali základní kurz na vyhledávání mrtvých pachů a mají přiděleného služebního psa se zadanou kategorií. Tento kurz je dvoutýdenní a je zaměřen na odstranění nedostatků ve vycvičenosti a k jejímu zkvalitnění pro služební výkon. Výcvik v kondičním kurzu je co možná nejvíce přizpůsoben praktickým podmínkám. Doškolovací kurz je osmítýdenní a je pro psovody s nově přiděleným psem. Teoretická výuka je v něm zastoupena pouze osmi hodinami z celkových tří set.

„Využívání policejních psů na úseku pátrání po mrtvolách, kostrách a věci je dnes důležitým a efektivním prostředkem kriminalistické taktiky. Účinná detekce mrtvých těl a jejich částí nezastupitelně napomáhá eliminaci kriminální trestné činnosti především organizovaného charakteru, která se v posledních letech prudce rozrostla. Vyhledávání mrtvých těl a jejich částí zaznamenává v posledním období pozitivní vývoj.“⁸¹ Pro úspěšné vycvičení psa v této problematice, stejně jako u ostatních pachových disciplín, velice záleží na vědomostech a zkušenostech psovoda. Psovod musí ovládat teorii tvorby pachů, jejich složení, šíření a působení dalších vlivů jako jsou geologické, botanické, biologické a klimatické vlivy na kvalitu, kvantitu, uchování, zánikání a šíření pachu.

U této specializace obzvláště je třeba dokonalého souznění mezi psovodem a jeho psem. To spočívá především ve schopnosti psovoda rozeznat sebemenší změny v chování psa a v jeho projevu. Lze rozpoznávat tři základní projevy. *„Je to chování psa při vyhledávání mrtvolného pachu, chování psa při rozlišování mrtvolného pachu a chování psa, když narazil při práci na nějakou*

⁸¹ Krajník, V. a kol, *Policajná kynológia*, str. 289 (překlad autor)

*pachovou překážku.*⁸² U této specializace je vyloučena jakákoli náhoda a v případě, že psovod není schopný uведенé zásadní rozdíly rozpoznat, není možné tuto problematiku úspěšně využívat.⁸³

6.6. Speciální kurzy na metodu pachové identifikace

Základní kurz pro tuto problematiku trvá patnáct týdnů a podmínky pro jeho absolvování jsou stejné jako u předchozích speciálních problematik včetně zdravotní způsobilosti, která je též nezbytná pro všechny typy kynologických kurzů. Obsah kurzu je zaměřen na získání speciálních znalostí, dovedností a praktického použití v oblasti metody pachové identifikace.⁸⁴

⁸² Krajník, V. a kol, *Policajná kynológia*, str. 291 (překlad autor)

⁸³ Pozn. autora: Už při samotném výběru psa je třeba zaměřit pozornost na jeho chování ve volném prostranství a současně v uzavřených prostorech. Pokud se v chování psa projevují nějaké náznaky nejistoty v takovýchto prostředích, je třeba dobře zvážit, jestli s takovým zvířetem vůbec zahájíme společný výcvik. Dobře vedeným výcvikem může pes obavy ztratit nebo je můžeme výrazně potlačit, hned zpočátku je ale těžké odhadnout, zda nejsou tyto projevy vrozené. *„Agorafobie je strachem z otevřených prostranství (či z veřejných míst). Mnoho divokých zvířat má agorafobii zcela vrozenou a je součástí jejich zakódovaného pudu sebezáchovy. Pohybují se raději ve skrytu podrostu a vyhýbají se otevřeným místům a volným prostranstvím. I některá štěňata dávají přednost odpočinku v košících a jiných úkrytech. Je na majiteli, aby pes získal dostatečné sebevědomí a aby pohyb na otevřených prostorách, mezi cizími lidmi a mezi spoustou rušivých momentů (doprava, tlačnice, hluk, světelné efekty atd.) zvládal s přehledem a bez potíží. Chce to jen trpělivost, empatii a láskyplnou péči. Opakem agorafobie je klaustrofobie. Znamená strach z uzavřených prostor. Výskyt klaustrofobie u psů je minimální a velmi vzácný, jen někteří psi projevují určitou opatrnost při vstupu do neznámých uzavřených a tmavých prostor.“* Kvasnica, J. Einstein, nebo prostáček?. *Svět psů*, 2012, roč. XV, č. 2, s. 49. ISSN 1211 – 2976.

⁸⁴ Pozn. autora: Obzvláště u této specializace je třeba dbát na vhodný výběr jak psovoda, tak i služebního psa. Srovnávané pachové vzorky jsou srovnávány služebním psem v typizované srovnávací místnosti a veškerý pracovní život psa probíhá v tomto uzavřeném sále standardních rozměrů. Je proto nezbytné, aby pes byl psychicky odolný, s vyváženým temperamentem a současně aby pro něj byla dostatečná motivace v podobě různých pamlsků, tzn. aby pro něj chuť k jídlu byla silným a trvalým podnětem. Povahové vlastnosti psovoda pak musí odpovídat důležitosti této práce, jelikož její výsledky musí často obhajovat u soudu a musí tak disponovat velkou mírou odpovědnosti a samostatnosti.

„Ke spolehlivosti metody pachové identifikace přispívá i výběr psovodů. Zájemce musí mít za sebou pět let policejní praxe, z toho tři roky služby se psem. Během této doby se pozná talent pro práci se psem, tedy jak ho dovede cvičit, 'přečíst', a také využívat. Má mít pevné nervy, neboť při práci se psem MPI nesmí ani zvýšit hlas. Pokud by pes dostal vyhubováno za nějakou nepřesnost, příště by dělal vše proto, jen aby nedostal vynadáno. A to by mohlo znamenat falešné značení.“ Růžička, J. Metoda pachové identifikace? Triumf šikovných nosů. *Psí kusy*, 2011, roč. VI, č. 4, s. 69.

Jelikož je tato metoda založena na srovnávání lidských pachů, musí se psovod bezpodmínečně orientovat v teorii pachu, tedy v odorologii. Té je také v kurzu věnováno mnohem více času než je tomu u ostatních speciálních kurzů zabývajících se jinými problematikami. Spolu se znalostmi o teorii pachu musí psovod umět pružně reagovat na psychický stav svého psa. *„Problém využití vlastností psa není tedy jen problémem fyziologickým, není jen otázkou kvality čichového orgánu, nýbrž je ve stejné míře i problémem psychologickým, to znamená, že je závislý na inteligenci toho kterého psa, na jeho učlivosti, na jeho pozornosti, na stavu jeho nervové soustavy a konečně na výši jeho čichového prahu, který musí být drážděním smyslů překročen, aby v nervovém ústředí psa byl vyvolán příslušný pachový vjem.“*⁸⁵

Kondiční kurz je určen pro psovody specialisty, kteří úspěšně absolvovali základní speciální kurz na metodu pachové identifikace a je zaměřen na obhajobu kategorie zadané služebnímu psu. Psovod musí se služebním psem obhajovat kategorii každým rokem. Doškolovací kurz je pak určen pro psovody zařazené na metodě pachové identifikace, kteří musí vycvičit nově přiděleného psa a vykonat s ním přezkoušení, na jehož základě je psovi zadána kategorie. Délka kurzu je deset týdnů.⁸⁶

U této metody je současně velmi podstatné, vzhledem k pravidelné psychické zátěži služebního psa, aby psovod zvolil vhodné tempo a rytmus používání psa a co možná nejvíce vycházel z jeho vrozených předpokladů. *„Pes je zvíře šerosvitu. To dokázala řada pokusů, kterými se zjišťovala jeho přirozená aktivita. Ta se ukázala nejvyšší brzy ráno a večer.“* Hartl, K.: Člověk a pes, str. 33

⁸⁵ Eis, V.: *Pachové práce služebních psů*, str. 10

⁸⁶ Pozn. autora: Metoda pachové identifikace je prakticky jedinou speciální kynologickou problematikou, u které výsledek práce nezávisí pouze na kvalitě, zkušenostech, schopnostech, dovednostech a taktické vyzrálosti psovoda, ale je přímo ovlivněn skutečností, jak kvalitně byla odebrána pachová stopa na místě činu kriminalistickým technikem. Jelikož v praxi nezajišťuje pachovou stopu sám psovod, který na metodě pachové identifikace pracuje, musí se při vyhodnocování této stopy spoléhat na dostatečnou odbornost technika. Pravdou je, že kriminalistický technik, který nikdy nepracoval se psem, zpravidla nezná podstatu a princip, na jakém pes pachové práce vykonává.

Často se pak stává, že pachová stopa na místě činu není odebrána dostatečně kvalitně a podmínky pro vyhodnocení pachové stopy jsou tak pro služebního psa zbytečně ztíženy a zkomplikovány. Bylo by jistě velkým přínosem, především pro objasňování trestných činů, kdyby na místě činu zajišťoval pachovou stopu specialista, který by znal vlastnosti pachu a faktory, jež mají na odběr takové stopy bezprostřední vliv. Mezi takové faktory patří zejména délka snímání příslušné pachové stopy, teplota okolí, vlhkost vzduchu, proudění vzduchu, vlastnosti pachu vzhledem k materiálu, ze kterého je zajišťován, vliv slunečního záření apod.

7. Ostatní možnosti celoživotního vzdělávání policejních psovodů v rámci PČR

Na celoživotní vzdělávání policistů mělo zásadní vliv přijetí zákona č. 361/2003 Sb., jenž nabyl účinnosti v roce 2007. Tento zákon přinesl některé změny, jež přispěly k potřebě policistů celoživotně se vzdělávat. Mezi tyto změny patří požadování stupně vzdělání pro zastávané služební místo bez možnosti udělování výjimek a také vyžadování plnění dalšího odborného požadavku pro každé systemizované služební místo. Významnou změnou je též povinnost příslušníka Policie České republiky prohlubovat svoji odbornost potřebnou pro zastávané služební místo⁸⁷ a vytvoření institutu služebního volna k získání dalšího odborného požadavku⁸⁸.

Vzdělávání příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie probíhá zejména v rámci speciálních kynologických kurzů a občasných jednodenních či dvoudenních metodických zaměstnání. Další vzdělávací možnosti v rámci Policie České republiky nabízejí psovodům různé specializační kurzy v rámci kvalifikační přípravy a kurzy další odborné přípravy. Zvýšení vzdělání pak nabízí Policejní akademie České republiky prostřednictvím bakalářského i magisterského studia.

Vzdělávání v kynologických kurzech bylo popsáno v předchozí kapitole a je zaměřeno prakticky výhradně na kynologickou problematiku a oblasti s ní související. Psovodi se zde seznámí se základy odorologie, olfaktologie, nauky o drogách a získají zde základní vědomosti o akcelerantech, nástražných a výbušných systémech, zbraních a střelivu a také vědomosti z metodiky výcviku. Krátkodobá metodická zaměstnání pak nejsou pravidelná, většinou jsou pořádána zhruba jedenkrát za rok, účastní se jich pouze někteří zástupci z řad psovodů a zpravidla se týkají nových poznatků, ale i vyměňování

⁸⁷ §45, odst. 1, písm. d) zákona č. 361/2003, Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁸⁸ §72 zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

zkušeností a informací v rámci jednotlivých kynologických specializací. Zastoupeny zde bývají kynologické útvary všech krajských ředitelství.

Kurzy další odborné přípravy, ve kterých si policisté rozšiřují své vědomosti, případně zvyšují svou kvalifikaci, jsou organizovány ve školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra a ve vzdělávacích zařízeních Policie České republiky. Mezi kurzy, do kterých by se policejní psovodi mohli přihlásit, patří pětidenní kurz konaný v rámci služby pořádkové policie, který připravuje členy antikonfliktních týmů Policie ČR. Další kurz byl zmiňován také v předešlé kapitole v souvislosti s psovody specialisty se psem na vyhledávání výbušnin, kteří se musí zúčastnit třítydenního kurzu v pardubické vyšší policejní škole a jednou za pět let musí absolvovat pětidenní prolongaci.

V případě, že policista – psovod uspěje ve výběrovém řízení do zahraniční mise, může absolvovat kurz střelecké přípravy z krátkých a dlouhých zbraní pro zahraniční mírové operace, který trvá pět dnů. V oblasti sociálně psychologické jsou pořádány kurzy asertivního jednání a komunikace a jednání s lidmi, které jsou třídenní.⁸⁹ Řešením domácího násilí se zabývá dvoudenní kurz. V oblasti řízení motorových vozidel se konají kurzy na rozšíření řidičských oprávnění, dále modulární kurzy techniky jízdy a speciální automobilní výcvik. Do další odborné přípravy jsou zahrnuty též jazykové kurzy a kurzy z oblasti informatiky a výpočetní techniky. V rámci Policie

⁸⁹ Pozn. autora: Během své služební kariéry se dostane prakticky každý policista – psovod do situace, kdy musí komunikovat a jednat s lidmi. Z tohoto důvodu by pro něj byl kurz asertivního jednání a komunikace s lidmi jednoznačným přínosem. Policejní psovod se často dostává do situací, kdy musí účelně komunikovat s větším počtem lidí a tím, jaký způsob jednání zvolí, se může vyvarovat případnému konfliktu. Trénování komunikačních schopností by bylo přínosem jak pro hlídkového psovoda, tak i pro psovoda specialistu.

Hlídkový psovod se při výkonu služby dostává např. do situací, kdy musí řešit výtržnictví v hospodách či různé rodinné nebo partnerské neshody. Psovod specialista pak přichází do styku s větší skupinou lidí na místě činu nebo např. v rámci různých preventivních opatření na úseku drogové kriminality v klubech, restauračních zařízeních, na diskotékách apod.

Díky asertivní jednání a umění komunikovat se lze v takových případech úspěšně vyvarovat zbytečně vyvolaným konfliktním situacím, do kterých se policista při prosazování zákona dostává. „Ve skutečnosti zdaleka ne všechny předpisy a zákonná ustanovení jsou bez výjimky akceptovány všemi občany. Jinak řečeno, existuje nemálo předpisů a vyhlášek apod., které považují (někteří) občané za málo smysluplné, odůvodněné anebo vůbec za zbytečné. V takovém případě se cítí oprávněni porušovat a překračovat to, co je podle jejich subjektivního mínění bezdůvodně omezuje. V tomto smyslu funguje moment výkonné moci jako obecný zdroj menších či větších incidentů s občany.“ Čírtková, L.: *Policejní psychologie*, str. 226

České republiky existuje ještě mnoho jiných kurzů, ty však nejsou dostupné pro policejní psovody vzhledem k jejich pracovnímu zařazení.

Jednu z možností celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie nabízí studium na Policejní akademii České republiky. Tato akademie nabízí jako jediná kromě kynologických kurzů alespoň částečnou možnost rozšířit policejním psovodům jejich kynologické znalosti, zejména v rámci kriminalistiky.⁹⁰

⁹⁰ Pozn. autora: Policejní psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie v Praze poměrně často využívají dalších možností k prohloubení jejich kynologických znalostí a dovedností. Takové možnosti nabízí v rámci bakalářského studia Vysoká škola zemědělská v Praze a také různé kynologické organizace. Policejní psovod zde může prohloubit své vědomosti a dovednosti zejména ve výcviku psa, v odorologii, v olfaktologii, v etologii apod., nikoliv ale v oblasti policejní práce a policejních činností.

Praktická část

8. Úvod do praktické části

Zákon č. 361/2003 Sb., jenž nabyt účinnosti v roce 2007, přinesl do řad Policie České republiky mnoho změn, mezi nimi i změny v oblasti vzdělávání a celoživotního vzdělávání policistů. Na základě tohoto zákona jsou příslušníkům Policie České republiky nově ukládány povinnosti v oblasti vzdělávání a další profesní přípravy. V rámci reformy Policie České republiky byla vytvořena Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky a jedním z jejích cílů bylo stanovení systému vzdělávání policistů. Tento systém má zajišťovat odbornou kvalifikaci policistů pro výkon služby po celou dobu trvání jejich služebního poměru, tedy odbornou kvalifikaci nezbytnou pro zastávání služebních funkcí i pro kariérní růst.

Jedním z cílů této reformy je nastavení vzdělávacího systému tak, aby mohl být plně využíván všemi policejními složkami. Zároveň má tento systém motivovat jednotlivé policisty k osobnímu rozvoji a k sebevzdělávání a umožnit jim plně využít vzdělávací aktivity v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky.

V praktické části této práce si vymezíme cíle průzkumu a dvě základní hypotézy. Tyto hypotézy budeme ověřovat pomocí dotazníkového šetření. Na závěr provedeme stručné zhodnocení a pokusíme se navrhnout doporučení pro praxi.

8.1. Cíl a hypotézy průzkumu

Cílem průzkumu je pomocí dotazníkového šetření zjistit, jakým způsobem využívají policisté zařazení ve skupinách služební kynologie možnosti celoživotního vzdělávání v rámci Policie České republiky a zda jsou dostatečně motivováni k dalšímu odbornému vzdělávání. Současně se pokusíme zjistit, zda naplňují výcvikové kynologické kurzy pořádané výcvikovými policejními

středisky představy policistů – psovodů o kvalitní odborné přípravě nezbytné pro výkon jejich povolání.

Při sestavování hypotéz autor vycházel z vlastních poznatků a zkušeností, které v průběhu patnáctileté praxe získal jako policista – psovod zařazený ve skupině služební kynologie v Praze. Samotný průzkum vychází ze dvou hypotéz, které mají ověřit spokojenost policejních psovodů se svým pracovním zařazením a jejich zájem o celoživotní vzdělávání v rámci Policie České republiky. Zároveň mají ověřit, jak tito psovodi vnímají přínos výcvikových kynologických kurzů pro zvyšování jejich odborné a profesní kvalifikace a přínos těchto kurzů pro výkon policejní kynologické praxe. Pro účel průzkumu byly zformulovány následující dvě hypotézy.

Hypotéza č. 1 (H1):

Policejní psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie jsou spokojeni se svým současným pracovním zařazením a mají zájem zvyšovat svou odbornou a profesní kvalifikaci v rámci celoživotního vzdělávání u Policie České republiky.

Hypotéza č. 2 (H2):

Výcvikové kynologické kurzy pořádané výcvikovými policejními středisky nejsou dostačující pro zvyšování odborné a profesní kvalifikace policejních psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie.

8.2. Charakteristika výzkumného vzorku

Respondenti pro náš průzkum byli vybráni výhradně z řad policistů – psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie v Praze. V oddělení služební kynologie, které spadá pod Ředitelství pořádkové policie v Praze, jsou zastoupeni jak psovodi hlídkové a pátrací služby, tak i psovodi specialisté na vyhledávání drog, výbušnin, neživých osob, zbraní, akcelerantů a rovněž psovodi pracující na metodě pachové identifikace.

V celorepublikovém měřítku je zastoupení všech těchto kynologických specializací v rámci jediného útvaru ojedinělé. Většina respondentů z řad psovodů specialistů prošla na tomto útvaru nejprve hlídkovou službou, někteří do Prahy přestoupili z jiných útvarů spadajících pod ostatní krajská ředitelství a někteří přišli ze zaniklé služby cizinecké policie. Psovodi zařazení v hlídkové službě tak mají možnost přebírat zkušenosti a poznatky přímo v rámci tohoto úzce provázaného kolektivu a psovodi specialisté mohou naopak sledovat vývoj a inovace zasahující hlídkovou službu, ve které sami dříve sloužili.

Celkem bylo osloveno 51 psovodů. V 1. skupině speciálních kynologických činností je jich zařazeno 30 a ve 2. skupině základních kynologických činností, tedy v hlídkové službě, pracuje 21 policejních psovodů.

Průměrný věk policejních psovodů zařazených v 1. skupině speciálních kynologických činností činí 39 let, průměrný věk psovodů zařazených ve 2. skupině základních kynologických činností činí 28 let.

Návratnost dotazníků byla 84%, tzn. z celkových 51 dotazníků se jich vrátilo 43. Z 30 dotazníků pro 1. skupinu speciálních kynologických činností jich autor obdržel 27, což představuje 90% a z 21 dotazníků pro 2. skupinu základních kynologických činností jich autor shromáždil 16, což představuje 76%.

8.3. Metodika průzkumu a jeho průběh

Pro náš průzkum jsme použili dotazník (viz. Příloha H), ve kterém respondenti odpovídali celkem na 20 otázek, z nichž 15 bylo uzavřených a 5 vyžadovalo doplňující odpověď. V úvodu dotazníku byli respondenti požádáni o jeho vyplnění a byli také seznámeni se zaměřením otázek. Současně byli seznámeni s účelem a cílem sestaveného dotazníku. Zároveň byli ujištěni, že jejich odpovědi zůstanou anonymní. V této části dotazníku byli respondenti též seznámeni s postupem při jeho vyplňování.

Položky v dotazníku byly psány tak, aby byly respondentům srozumitelné, byly co možná nejstručnější a abychom se vyhnuli jejich nejednoznačnému pochopení. Sestavování položek vycházelo z cíle průzkumu a ze dvou hypotéz. U daných položek měli respondenti výběr z pěti odpovědí (ano – spíše ano – spíše ne – ne – nevím).

Většině respondentů byly dotazníky doručeny osobně, některé pak byly ponechány na jejich pracovišti z důvodu nepravidelné pracovní doby. Sběr dat proběhl od 1. do 31. května 2012. Shromážděné údaje z dotazníkového průzkumu byly vyhodnoceny a jejich výsledky zpracovány do tabulek a grafů s popisem.

8.4. Zpracování dat průzkumu

Po shromáždění dat z dotazníkového průzkumu byly jednotlivé položky vyříděny, aby bylo možné vyhodnotit získané odpovědi. Výsledky byly vyříděny a zpracovány samostatně u obou kynologických skupin, jak u skupiny speciálních činností, tak u skupiny základních činností, aby bylo možné vyhodnotit získané odpovědi nejprve v rámci jednotlivých skupin a poté společně. Výsledky byly nejprve zaneseny do tabulek, zvlášť 1. skupina a zvlášť 2. skupina, poté byly sjednoceny výsledky odpovědí získaných od obou skupin a tyto pak zpracovány v grafech. Součástí zpracovaných výsledků je popis, který se vztahuje k jednotlivým položkám v dotazníku.

Celkově vyplnili dotazník 43 respondenti z 51. Z 30 psovodů zařazených v 1. skupině speciálních činností jej odevzdalo 27 a z 21 psovodů zařazených ve 2. skupině jej odevzdalo 16. Návratnost tak byla 84%.

Na úvod byli respondenti dotazováni na pohlaví, dosažené vzdělání, počet odpracovaných let u Policie České republiky, délku pracovního poměru ve skupině služební kynologie a na předchozí zkušenosti u jiného policejního útvaru. Výsledky jsou zahrnuty v následujících tabulkách.

Tab. č. 1

<i>Pohlaví</i>	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Muž</i>	26	12	38
<i>Žena</i>	1	4	5

Zdroj: vlastní

Tab. č. 2

<i>Dosažené vzdělání</i>	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Středoškolské</i>	17	14	31
<i>Vyšší odborné</i>	3	0	3
<i>Vysokoškolské</i>	7	2	9

Zdroj: vlastní

Tab. č. 3

<i>Počet let odpracovaných u PČR</i>	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>1 - 5</i>	0	5	5
<i>6 - 10</i>	1	5	6
<i>11 - 15</i>	5	4	9
<i>16 - 20</i>	7	2	9
<i>20 a více</i>	14	0	14

Zdroj: vlastní

Tab. č. 4

<i>Průměrný počet let odpracovaných jako psovod u PČR</i>	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>
	18	5

Zdroj: vlastní

Tab. č. 5

<i>Předchozí zkušenosti u jiného útvaru PČR (ne jako psovod)</i>	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>
<i>Ano</i>	18	13
<i>Ne</i>	9	3

Zdroj: vlastní

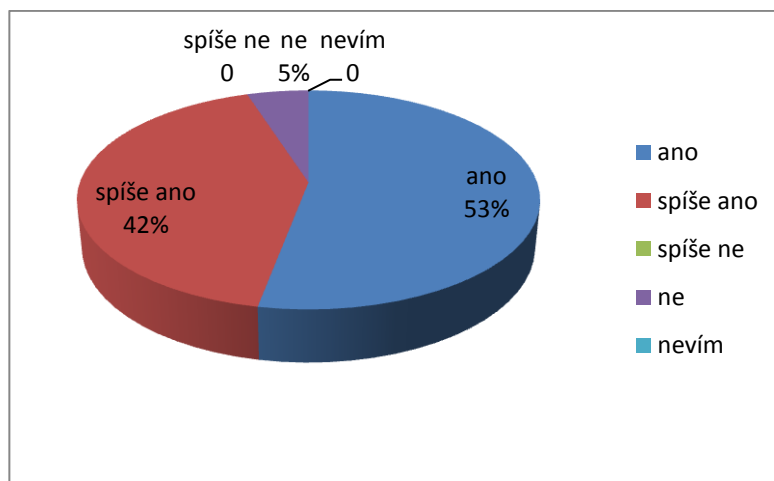
Položka č. 1: **Jste spokojen se svým současným pracovním zařazením?**

Tab. č. 6

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	18	5	23 (53%)
<i>Spíše ano</i>	9	9	18 (42%)
<i>Spíše ne</i>	0	0	0
<i>Ne</i>	0	2	2 (5%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 1

Zdroj: vlastní

Součet prvních dvou položek (ano a spíše ano) ukazuje na skutečnost, že se současným pracovním zařazením je 95% policejních psovodů ve skupinách služební kynologie.⁹¹

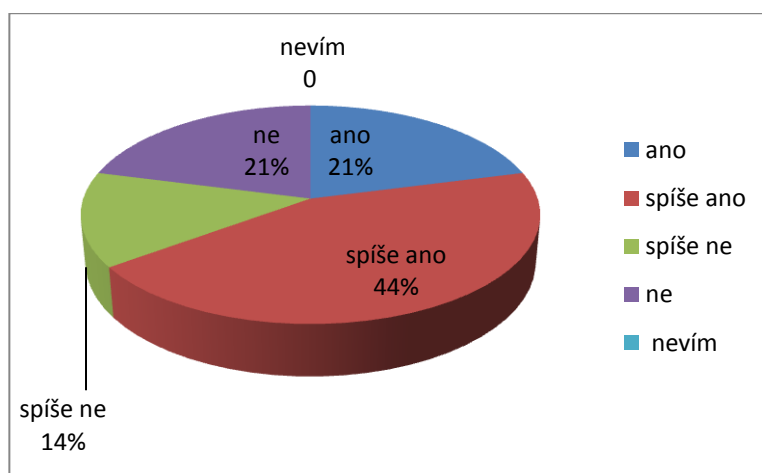
Položka č. 2: Považujete současné požadavky na znalosti policejního psovoda za dostačující?

Tab. č. 7

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	7	2	9 (21%)
<i>Spíše ano</i>	15	4	19 (44%)
<i>Spíše ne</i>	2	4	6 (14%)
<i>Ne</i>	3	6	9 (21%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 2

Zdroj: vlastní

⁹¹ Pozn. autora: Z vlastní zkušenosti autor dobře ví, že většina psovodů vykonává svou práci na základě kladného vztahu ke psům. Najdou se však i takoví, kteří si toto povolání vybrali kvůli pro ně výhodnému systému služeb, ale i z důvodu, že služba na tomto útvaru vyžaduje minimální spisovou agendu.

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že zhruba dvě třetiny psodů považují požadavky na znalosti, kterými by měli disponovat, za dostačující (součet ano a spíše ano). Naopak zbylá třetina by uvítala zvýšení těchto požadavků.

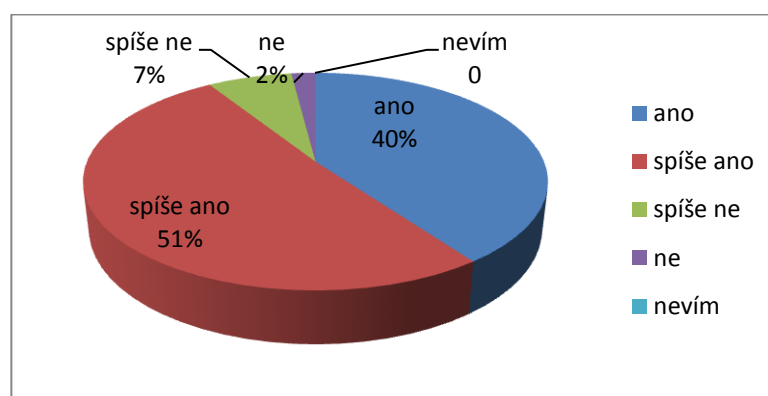
Položka č. 3: Myslíte, že je Vaše (odborná a profesní – kynologické znalosti a dovednosti, vědomosti, schopnosti) kvalifikace pro Vaše pracovní zařazení dostačující?

Tab. č. 8

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	12	5	17 (40%)
<i>Spíše ano</i>	14	8	22 (51%)
<i>Spíše ne</i>	1	2	3 (7%)
<i>Ne</i>	0	1	1 (2%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 3

Zdroj: vlastní

Za dostačující považuje odbornou a profesní kvalifikaci k výkonu služby policejního psodů 91% a pouze 9% ji vnímá jako nedostatečnou pro výkon jejich povolání.

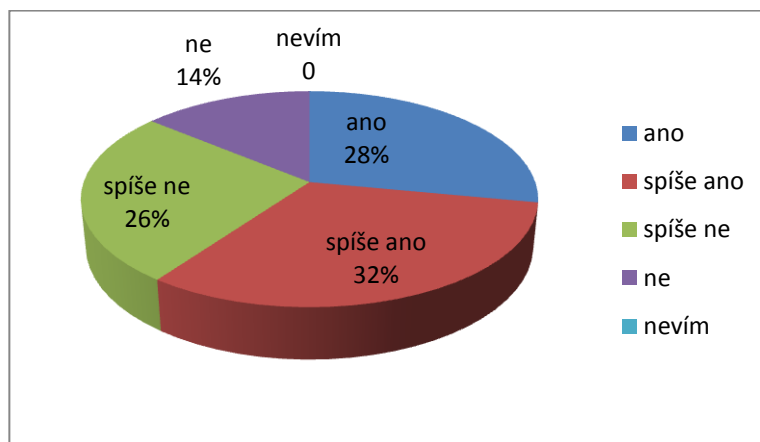
Položka č. 4: **Považujete za přínosné zvyšování odborné a profesní kvalifikace (formou současných výcvikových kurzů) pro výkon Vašeho zaměstnání?**

Tab. č. 9

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	8	4	12 (28%)
<i>Spíše ano</i>	7	7	14 (32%)
<i>Spíše ne</i>	8	3	11 (26%)
<i>Ne</i>	4	2	6 (14%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 4

Zdroj: vlastní

Výcvikové kynologické kurzy v současné podobě jsou přínosné pro zvyšování odborné a profesní kvalifikace pro 60% respondentů (součet ano a spíše ano) a naopak pro 40% přínosné nejsou.

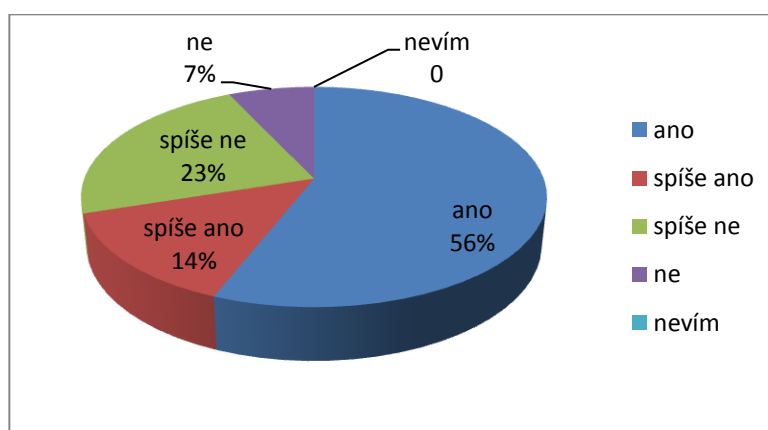
Položka č. 5: **Vzděláváte se i samostudiem (např. účastí na seminářích, konferencích, pomocí odborné literatury či jinými aktivitami)?**

Tab. č. 10

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	13	11	24 (56%)
<i>Spíše ano</i>	5	1	6 (14%)
<i>Spíše ne</i>	7	3	10 (23%)
<i>Ne</i>	2	1	3 (7%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 5

Zdroj: vlastní

70% respondentů (součet ano a spíše ano) potvrdilo vzdělávání samostudiem. K samostudiu využívají různé formy, především četbu odborné literatury, občasné semináře, případně aktivity spojené s civilními kynologickými organizacemi.

Položka č. 6: **Kolik výcvikových kurzů kromě základního jste absolvoval?**

Tab. č. 11

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>
<i>Méně než 5</i>	1	10
<i>Více než 5</i>	26	6

Zdroj: vlastní

Z výsledků odpovědí je zřejmé, že policisté – psovodi zařazení ve skupině kynologie v Praze mají značné zkušenosti s jednotlivými kurzy pořádanými policejními kynologickými středisky. Pouze ve 2. skupině základních kynologických činností mírně převažují psovodi, kteří absolvovali méně než 5 kynologických kurzů, což pramení z doposud poměrně velké fluktuace v rámci této skupiny.

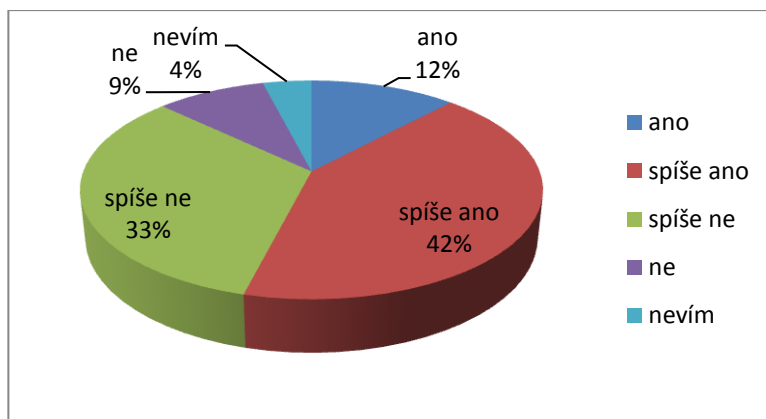
Položka č. 7: **Jsou podle Vás výcvikové kurzy pro Vaši práci (policejní, kynologické činnosti) přínosem a uveďte případně v čem?**

Tab. č. 12

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	2	3	5 (12%)
<i>Spíše ano</i>	12	6	18 (42%)
<i>Spíše ne</i>	9	5	14 (33%)
<i>Ne</i>	3	1	4 (9%)
<i>Nevím</i>	1	1	2 (4%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 6

Zdroj: vlastní

V této položce se respondenti rozdělili téměř na dvě poloviny, kdy pro 54% (součet ano a spíše ano) vnímá výcvikové kurzy za přínosné, pro 42% naopak přínosem nejsou. Dva respondenti, jeden ze skupiny speciálních kynologických činností a druhý ze skupiny základních kynologických činností, nevěděli, zda jsou pro ně tyto kurzy přínosem či nikoli.

Psovodi, kteří odpovídali kladně, odůvodňovali většinou přínos kurzů možností intenzivního tréninku v cizím prostředí a možností konzultací s instruktory přímo na místě výcviku. Naopak odpůrci kurzů poukazovali na nízkou odbornost instruktorů ve výcvikových kynologických střediscích, přičemž nízká odbornost pramení hlavně z absence jejich předchozí praxe, z čehož pramení, že výuku i praktický výcvik vedou lidé bez praktických zkušeností. Takto odpovídali psovodi ze skupiny speciálních činností.

V odpovědích zaznamenaných v rámci skupiny základních kynologických činností, tedy hlídkové služby, se pak objevují názory, podle nichž je v kurzech kladen neadekvátní význam na sportovní kynologii a naopak výcvik směřující přímo k praxi je zde zanedbatelný. Poukazuje se především na chybějící výcvik taktiky a hromadného použití služebních psů a na absolutní nezáměr o výcvik v rámci modelových situací týkajících se použití v davu či na fotbalových zápasech apod. Objevují se zde i názory, že tyto kurzy jsou naopak přínosné hlavně v možnosti ověření vycvičenosti a přípravy služebního psa.

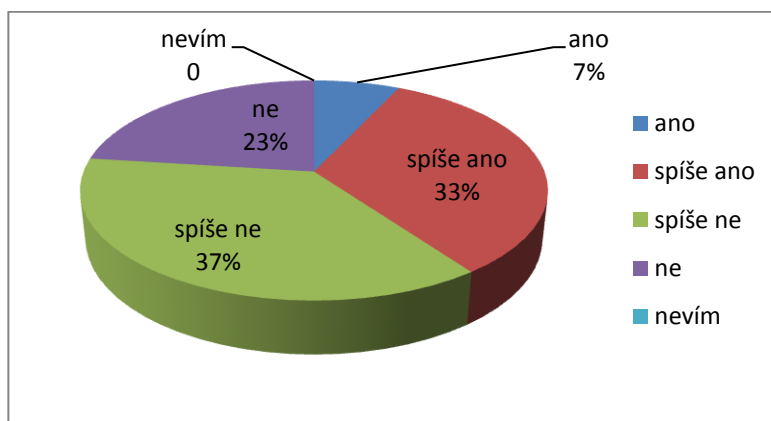
Položka č. 8: **Myslíte, že jste byl po absolvování základního kurzu kvalitně připraven pro výkon služby v rámci Vašeho pracovního zařazení (praktické dovednosti, sebejistota...)?**

Tab. č. 13

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	2	1	3 (7%)
<i>Spíše ano</i>	10	4	14 (33%)
<i>Spíše ne</i>	11	5	16 (37%)
<i>Ne</i>	4	6	10 (23%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 7

Zdroj: vlastní

U této položky není nutné rozlišovat odpovědi získané v rámci jednotlivých skupin, jelikož základní kurz je pouze jeden a musel ho absolvovat každý psovod Policie České republiky, aby mohl své povolání vykonávat. Pro celých 60% psovodů nebyl tento kurz dostatečnou přípravou pro výkon jejich praxe.

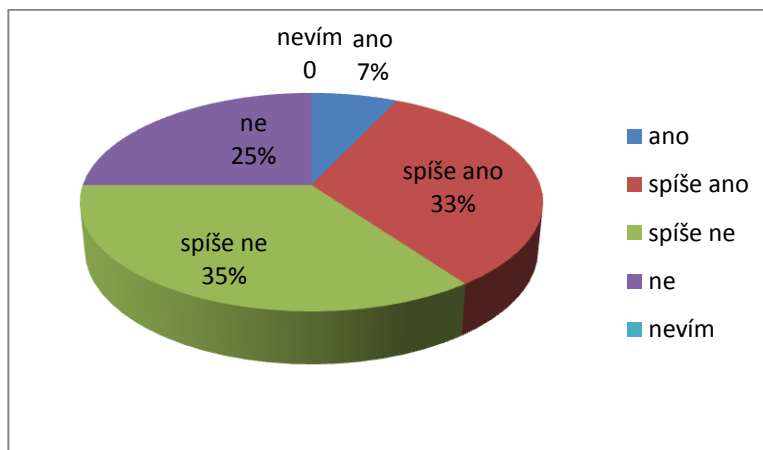
Položka č. 9: **Jste spokojen s teoretickou výukou v rámci výcvikových kurzů?**

Tab. č. 14

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	1	2	3 (7%)
<i>Spíše ano</i>	10	4	14 (33%)
<i>Spíše ne</i>	9	6	15 (35%)
<i>Ne</i>	7	4	11 (25%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 8

Zdroj: vlastní

Po součtu kladných (ano a spíše ano) a záporných (ne a spíše ne) položek převládá šedesátiprocentní nespokojenost policistů – psovodů s teoretickou výukou, které kynologické kurzy nabízejí.

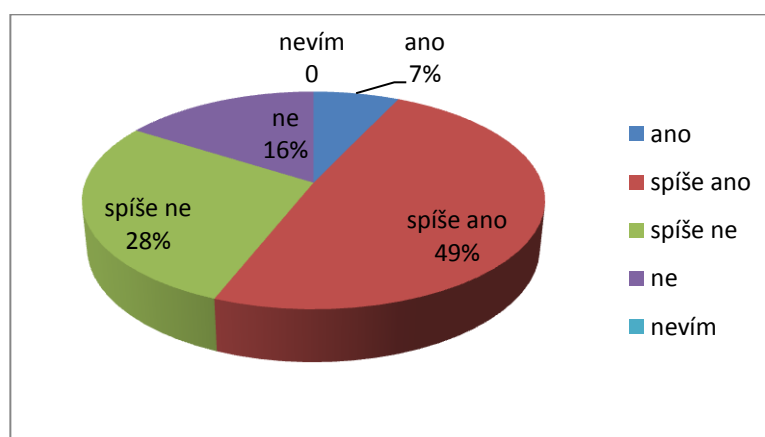
Položka č. 10: **Jste spokojen s praktickým výcvikem v rámci výcvikových kurzů?**

Tab. č. 15

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	2	1	3 (7%)
<i>Spíše ano</i>	16	5	21 (49%)
<i>Spíše ne</i>	5	7	12 (28%)
<i>Ne</i>	4	3	7 (16%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 9

Zdroj: vlastní

U této položky převládaly kladné odpovědi (ano a spíše ano) u policistů zařazených ve skupině speciálních činností. Podle autora, jenž je také členem této skupiny, to pramení z větší míry samostatnosti u kynologických činností v této skupině a současně je zde zohledněna skutečnost, že psovodi uvítají možnost výcviku v jiných a nových objektech a v jiných prostředích, než je tomu při výcviku v rámci služby, který je veden zpravidla na stále se opakujících místech na území hlavního města Prahy.

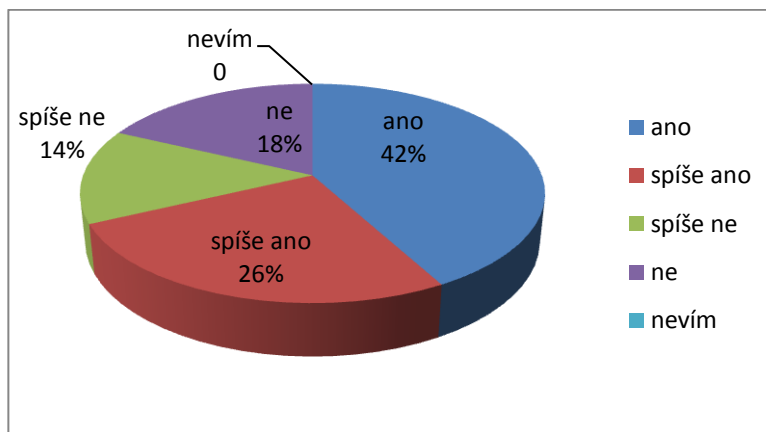
Položka č. 11: Je podle Vás dostačující četnost kurzů a seminářů ve výcvikových kynologických střediscích?

Tab. č. 16

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	17	1	18 (42%)
<i>Spíše ano</i>	7	4	11 (26%)
<i>Spíše ne</i>	3	3	6 (14%)
<i>Ne</i>	0	8	8 (18%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 10

Zdroj: vlastní

U této položky jsou zřetelné velké rozdíly mezi vnímáním četnosti kurzů psovody specialisty a hlídkovými psovody. Psovodi specialisté považují jejich četnost za dostačující v počtu 17, naopak hlídkový psovod je pouze jeden. Také záporná odpověď ukazuje na značný rozdíl, když by ani jeden psovod specialista nezvýšil četnost kurzů a naopak hned 8 hlídkových psovodů se

přiklání k vyššímu počtu kurzů. Z celkového pohledu je pro 70% psovodů četnost kurzů dostačující.⁹²

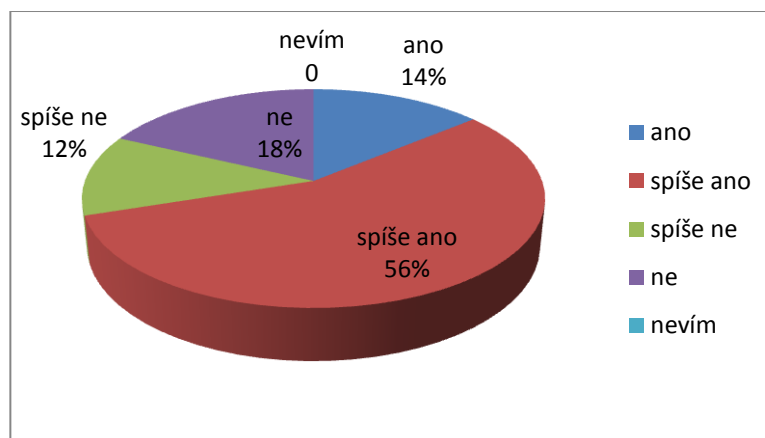
Položka č. 12: Mají podle Vás instruktoři ve výcvikových střediscích dostačující znalosti a vědomosti z teorie?

Tab. č. 17

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	3	3	6 (14%)
<i>Spíše ano</i>	15	9	24 (56%)
<i>Spíše ne</i>	4	1	5 (12%)
<i>Ne</i>	5	3	8 (18%)
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 11

Zdroj: vlastní

⁹² Pozn. autora: Z vlastní zkušenosti i z rozhovorů vedených při doručování dotazníků autor ví, že většina psovodů specialistů nestojí o zvyšování četnosti kurzů, jelikož je vnímá jako málo přínosné a tudíž za ztrátu času a naopak hlídkoví psovodi by většinou uvítali častější návštěvu těchto kurzů, jelikož jim přinášejí více možností v samotném výcviku. Hlídkoví psovodi potřebují v mnohem větší míře k výcviku jiné osoby (na rozdíl od psovodů specialistů), především v rámci obranářských prací, a to jim tyto kurzy zajistí v dostatečné míře.

Podle výsledků u dvanácté položky psavodi důvěřují teoretickým znalostem instruktorů ve výcvikových střediscích. Kladně odpovědělo 70% respondentů (ano a spíše ano) a záporně jich odpovědělo 30% (ne a spíše ne).

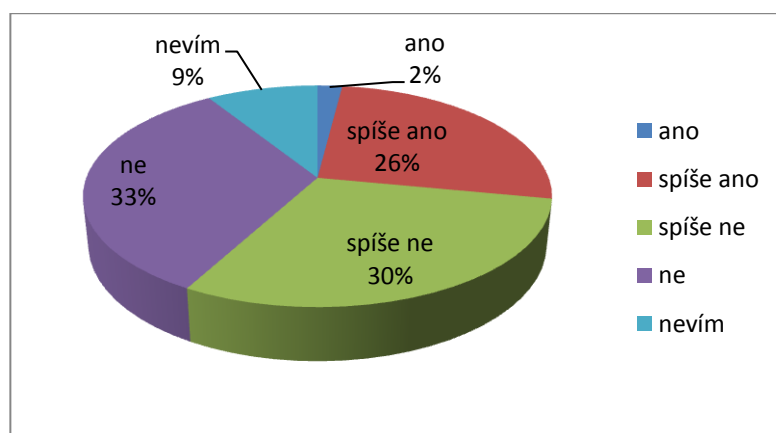
Položka č. 13: Mají podle Vás instruktoři ve výcvikových střediscích dostačující znalosti a vědomosti z praktického výkonu služby?

Tab. č. 18

	<i>1.skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	0	1	1 (2%)
<i>Spíše ano</i>	7	4	11 (26%)
<i>Spíše ne</i>	8	5	13 (30%)
<i>Ne</i>	9	5	14 (33%)
<i>Nevím</i>	3	1	4 (9%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 12

Zdroj: vlastní

Odpovědi na třináctou položku ukazují na velkou nedůvěru psavodi zařazených ve skupinách služební kynologie ke znalostem a vědomostem z praktického výkonu instruktorů. Záporně odpovědělo 63% respondentů (ne a spíše ne), kladně 28% respondentů (ano a spíše ano) a 9% nevědělo. Odpověď

„ano“ jsme zaznamenali pouze u jediného psovoda hlídkové služby, ze specialistů, kteří disponují většími praktickými zkušenostmi, si nevybral odpověď „ano“ ani jediný psovod.

Položka č. 14: Jste spokojen s pedagogickým přístupem instruktorů? (Projevují dostatek empatie, odbornosti, trpělivosti, didaktických schopností⁹³, umějí dostatečně motivovat?)

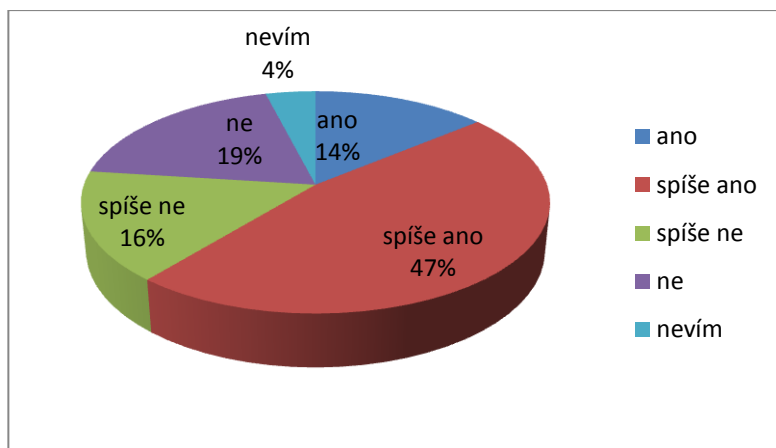
Tab. č. 19

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	4	2	6 (14%)
<i>Spíše ano</i>	10	10	20 (47%)
<i>Spíše ne</i>	7	0	7 (16%)
<i>Ne</i>	4	4	8 (19%)
<i>Nevím</i>	2	0	2 (4%)

Zdroj: vlastní

⁹³ Pozn. autora: Poměrně velká část respondentů, jimž autor osobně předával dotazník, vznesla dotaz na význam slova „didaktické“. Autor při vysvětlování vycházel z následující definice: „*Za didakticky účinnou je možné považovat vyučovací metódu vtedy, ak má nasledujúce vlastnosti: Je informatívne nosná – sprostredkúva plnohodnotné informácie a zručnosti, ktoré sú obsahovo neskreslené. Je formatívne účinná – rozvíja poznávacie procesy. Je racionálne i emocionálne pôsobivá – aktivizuje žiaka k prežívaniu učenia poznávania. Rešpektuje systém vedy a poznania. Je výchovná ...Je prirodzená vo svojom priebehu i dôsledkoch. Je použiteľná v praxi, v skutočnom živote, približuje sa životu. ...Je didakticky ekonomická...*“ Sámelová, S. Uplatňovanie didaktických metód vo vyučovacom procese. Moderní vyučování, 2011, roč. XVI, č. 6, s. 26.

Graf č. 13

Zdroj: vlastní

Pedagogický přístup instruktorů ocenilo kladně 61% respondentů (ano a spíše ano) a záporně 35% (ne a spíše ne), 4% nevěděli.

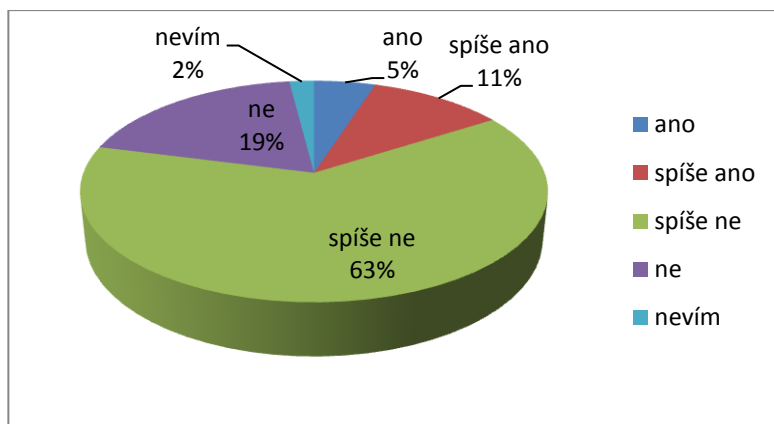
Položka č. 15: Jsou podle Vás dostatečně propojeny teoretická výuka a výcvik ve výcvikových střediscích s praktickými poznatky a požadavky?

Tab. č. 20

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	1	1	2 (5%)
<i>Spíše ano</i>	2	3	5 (11%)
<i>Spíše ne</i>	17	10	27 (63%)
<i>Ne</i>	6	2	8 (19%)
<i>Nevím</i>	1	0	1 (2%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 14

Zdroj: vlastní

V tomto případě byla většina respondentů nespokojena s propojením teoretické výuky a výcviku s praktickými požadavky. Nespokojeno bylo celkem 82% (ne a spíše ne) psůvodů a kladně se vyjádřilo jen 16% (ano a spíše ano). Nevěděla 2%.

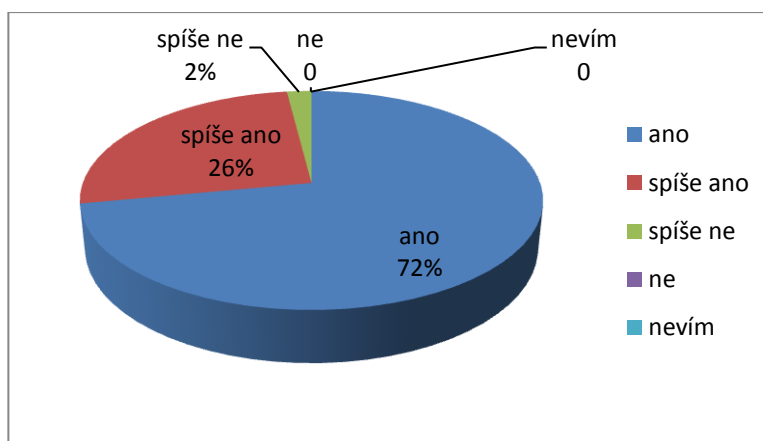
Položka č. 16: Uvítal byste používání nových metod a postupů v teoretické přípravě psůvodů? (např. přednášky zkušených policistů – psůvodů, případně specialistů z daného oboru, který se vztahuje ke kynologické problematice nebo ukázky zahraniční kynologické policejní práce prostřednictvím obrazového záznamu...).

Tab. č. 21

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	20	11	31 (72%)
<i>Spíše ano</i>	6	5	11 (26%)
<i>Spíše ne</i>	1	0	1 (2%)
<i>Ne</i>	0	0	0
<i>Nevím</i>	0	0	0

Zdroj: vlastní

Graf č. 15

Zdroj: vlastní

V této položce odpověděli respondenti naprosto jednoznačně a pro inovaci metod a postupů v teoretické přípravě psovodů se jich vyslovilo 98% (ano a spíše ano). Pouhá 2% odpovědělo „spíše ne“.

Při doplnění této položky vlastním názorem na inovační řešení preferovali psovodi především konání přednášek civilními odborníky (na sportovní kynologii, na etologii), dále se často shodovali na potřebě zahraničních stáží či účasti na zahraničních konferencích. Psovodi hlídkové služby by uvítali, aby součástí výcvikového kurzu byla účast v přímém výkonu pod dohledem zkušených instruktorů, kteří by zároveň vyhodnotili případné taktické chyby a naopak pochválili psovody za případnou dobře odvedenou práci.

Někteří psovodi specialisté naopak pohlíželi na eventuelní inovace s despektem. Ve svých odpovědích poukazovali na nesystematičnost u Policie České republiky, na neustálé změny v jakýchkoli oblastech a demotivační vliv některých postupů policejní organizace. Ve svém názoru se přikláněli k nemožnosti zavést v takovémto prostředí inovace, které by vedly ke zkvalitnění teoretické přípravy psovodů.

Položka č. 17: Uvítal byste používání nových metod a postupů v praktické přípravě psovodů? (např. účast při samotném výkonu praxe formou spolupráce s kynologickými útvary pod jednotlivými krajskými

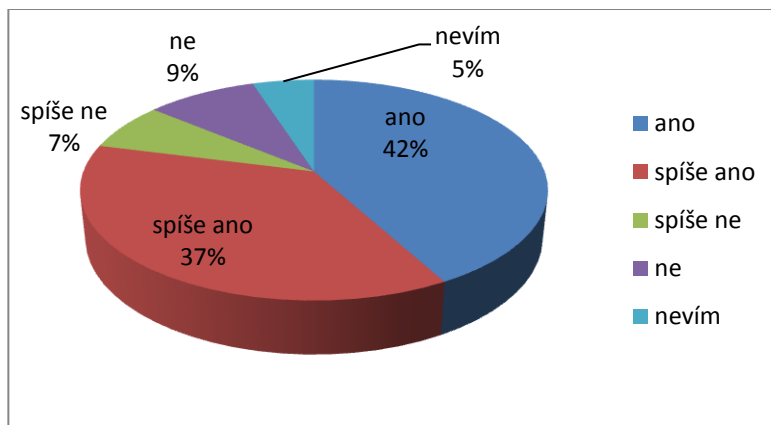
ředitelstvími nebo krátkodobé stáže na útvarech Policie ČR zabývajících se příslušnou specializací...).

Tab. č. 22

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	9	9	18 (42%)
<i>Spíše ano</i>	10	6	16 (37%)
<i>Spíše ne</i>	3	0	3 (7%)
<i>Ne</i>	4	0	4 (9%)
<i>Nevím</i>	1	1	2 (5%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 16

Zdroj: vlastní

Nové metody a postupy v praktické přípravě by uvítalo 79% respondentů (ano a spíše ano), naopak záporně se vyjádřilo 16% respondentů a 5% nevědělo.

Mezi vlastními návrhy inovačních metod a postupů zmiňovali psovodi spolupráci s ostatními ozbrojenými složkami a výměnné pobyty v rámci zahraniční spolupráce.

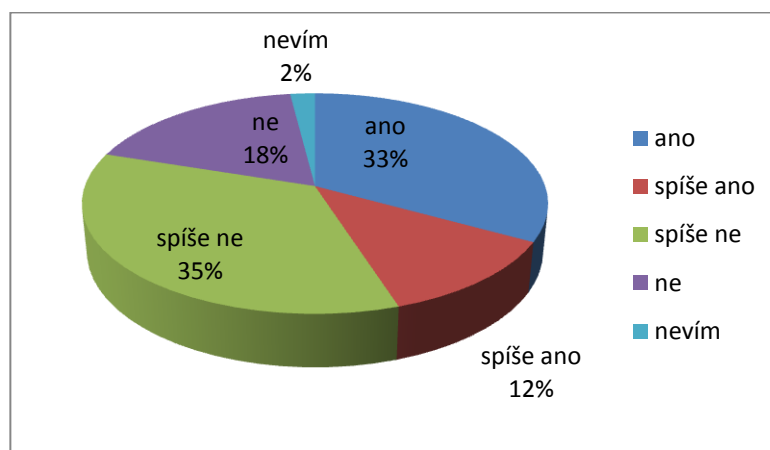
Položka č. 18: Zajímali jste se někdy o možnosti celoživotního vzdělávání v rámci Policie ČR?

Tab. č. 23

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	7	7	14 (33%)
<i>Spíše ano</i>	4	1	5 (12%)
<i>Spíše ne</i>	9	6	15 (35%)
<i>Ne</i>	6	2	8 (18%)
<i>Nevím</i>	1	0	1 (2%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 17

Zdroj: vlastní

Z odpovědí respondentů vyplývá, že se o celoživotní vzdělávání v rámci Policie ČR zajímalo 45% (ano a spíše ano), nezajímalo 53% (ne a spíše ne) a jeden respondent nevěděl, zda se zajímal či nezajímal.

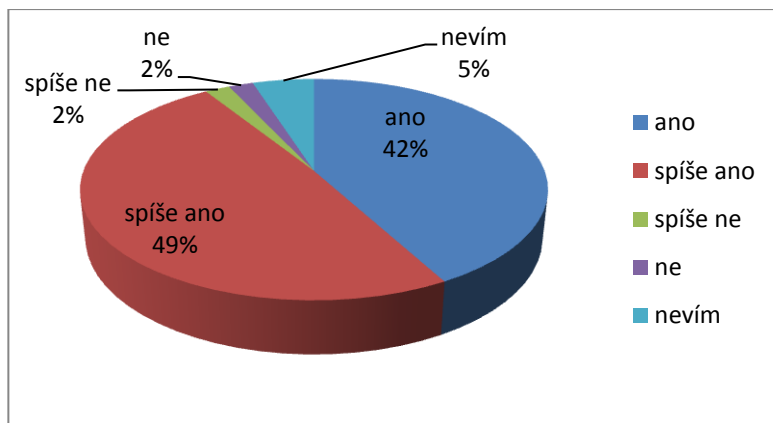
Položka č. 19: Měl by podle Vás psovod využívat v rámci systému celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR jiné vzdělávací aktivity než aktivity týkající se kynologie? (např. výuka cizích jazyků, základy psychologie, základní znalosti z jiných policejních odvětví...)

Tab. č. 24

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	8	10	18 (42%)
<i>Spíše ano</i>	15	6	21 (49%)
<i>Spíše ne</i>	1	0	1 (2%)
<i>Ne</i>	1	0	1 (2%)
<i>Nevím</i>	2	0	2 (5%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 18

Zdroj: vlastní

Na položku č. 19 odpověděla kladně drtivá většina dotazovaných, 91% (ano a spíše ano) by uvítalo jiné vzdělávací aktivity než kynologické, naopak pouze 4% tyto aktivity nevítají a 5% neví.

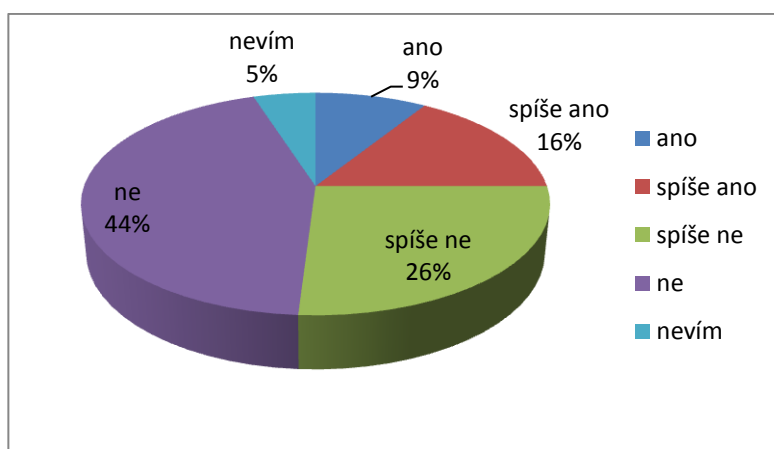
Položka č. 20: **Jste dostatečně motivován pro další vzdělávání u Policie České republiky?**

Tab. č. 25

	<i>1. skupina</i>	<i>2. skupina</i>	<i>Celkem</i>
<i>Ano</i>	1	3	4 (9%)
<i>Spíše ano</i>	5	2	7 (16%)
<i>Spíše ne</i>	5	6	11 (26%)
<i>Ne</i>	14	5	19 (44%)
<i>Nevím</i>	2	0	2 (5%)

Zdroj: vlastní

Graf č. 19

Zdroj: vlastní

Na otázku týkající se motivace k dalšímu vzdělávání odpovědělo 25% (ano a spíše ano) respondentů, že jsou dostatečně motivováni. Naopak 70% (ne a spíše ne) jich není k dalšímu vzdělávání u Policie ČR motivováno v dostatečné míře a 5% neví.

Na doplňující dotaz, jakým způsobem jsou samotní psovodi motivováni, neodpověděl žádný respondent tak, aby byla zřejmá jeho motivace k dalšímu vzdělávání. Naopak poukazovali na demotivaci, kterou si v průběhu let vybudovali díky častým změnám uvnitř policejní organizace, které zpravidla vnášejí do pracovního života respondentů nejistotu a jistou míru rezignace, jakož i ztrátu ideálů. Někteří pak uvedli, co by je případně motivovalo. Nejčastěji možnost studovat vysokou školu, která otvírá další možnosti v rámci výběrových řízení u policejního sboru. Dále uváděli finanční ohodnocení a osobní rozvoj, především v kynologické problematice.

8.5. Analýza zpracovaných výsledků

Vyhodnocení hypotézy H1: *Policejní psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie jsou spokojeni se svým současným pracovním zařazením a mají zájem zvyšovat svou odbornou a profesní kvalifikaci v rámci celoživotního vzdělávání u Policie České republiky.*

Na přímou otázku, zda jsou psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie v Praze spokojeni se svým současným pracovním zařazením, odpovědělo kladně 95%. Zároveň 91% psovodů uvedlo, že je jejich odborná a profesní kvalifikace pro jejich pracovní zařazení dostačující. O něco méně, 66% respondentů, považuje současné požadavky na znalosti policejního psovoda za dostačující. O další vzdělávání by tak mělo zájem 34% respondentů. 70% psovodů zařazených na skupinách služební kynologie přiznává aktivity spojené se samostudiem. Necelá polovina těchto psovodů (45%) se někdy zajímalo o možnosti celoživotního vzdělávání v rámci Policie České republiky.

91% policejních psovodů odpovědělo kladně na dotaz, zda by měl psovod využívat v rámci systému celoživotního vzdělávání policistů i jiné vzdělávací aktivity než kynologické, např. studium psychologie, jazykové kurzy apod. Naopak pouze 25% respondentů projevilo dostatečnou motivaci k dalšímu vzdělávání a 70% motivaci ztratilo.

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že většina psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie by přivítala aktivity spojené se zvyšováním jejich odborné a profesní kvalifikace. Nejsou však z různých příčin dostatečně motivováni (na základě výsledků průzkumu a s tím spojených rozhovorů s respondenty lze zjednodušeně říci, že vzdělávání není přímo úměrné finančnímu ohodnocení, které v dnešní době hraje v osobním životě většiny policistů – psovodů dominantní roli, stále funguje v řadách policie protekcionismus a obavy ze vzdělané konkurence) a s nedostatkem motivace zřejmě souvisí částečný nezájem o získávání informací z oblasti celoživotního vzdělávání v rámci Policie České republiky.

Hypotézu H1, podle níž jsou policejní psovodi zařazení ve skupinách služební kynologie spokojeni se svým současným pracovním zařazením a zároveň mají zájem na zvyšování jejich odborné a profesní kvalifikace v rámci celoživotního vzdělávání u Policie České republiky, **se nám nepodařilo potvrdit.**

Skoro všichni policisté – psovodi zařazení v pražských skupinách služební kynologie jsou se svým pracovním zařazením spokojeni a zároveň skoro všichni považují jejich odbornou a profesní kvalifikaci pro dané pracovní místo za dostačující. Rozhodujícím faktorem je zřejmě nedostatek motivace, což vyvolává malý zájem o získávání informací k celoživotnímu vzdělávání a s tím souvisejícím využíváním ostatních vzdělávacích aktivit v rámci Policie České republiky.

Vyhodnocení hypotézy H2: *Výcvikové kynologické kurzy pořádané výcvikovými policejními středisky nejsou dostačující pro zvyšování odborné a*

profesní kvalifikace policejních psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie.

Zvyšování odborné a profesní kvalifikace ve skupinách služební kynologie zahrnuje získávání nových teoretických poznatků a zároveň zkvalitňování praktických dovedností. V současné době probíhá oficiální příprava policistů – psovodů prakticky výhradně v rámci výcvikových kurzů pořádaných výcvikovými policejními středisky, přičemž 70% respondentů uvádí, že se věnuje některým formám samostudia. Vědomosti si rozšiřují prostřednictvím odborné monografie, někteří navštěvují semináře s kynologickou tematikou. 98% psovodů by uvítalo inovace metod a postupů v teoretické přípravě a současně 79% psovodů by uvítalo používání nových metod a postupů v praktické přípravě.

Ze skutečnosti, že 91% respondentů považuje svou odbornou a profesní kvalifikaci za dostačující pro nynější pracovní zařazení a zároveň by téměř všichni tito respondenti přivítali inovační prvky směřující ke zvýšení jejich kvalifikace, vyplývá, že by rádi zvýšili kvalitativní úroveň jejich pracovního místa, čemuž napovídá i většinová snaha o samostudium.

Jak již autor uvedl, současný policejní vzdělávací systém umožňuje zvyšování odborné a profesní kvalifikace psovodů pouze v rámci kynologických kurzů. 60% psovodů vnímá tyto kurzy jako přínosné ve zvyšování jejich kvalifikace nezbytné pro výkon jejich zaměstnání. S tím úzce souvisí výsledky zaznamenané v položce č. 7, kde je možné blíže specifikovat eventuelní přínos kynologických kurzů. Z odpovědí respondentů je zřejmé, že přínos je oběma skupinami vnímán rozdílně a ne zcela jednoznačně. Psovodi specialisté vnímají přínos především v možnosti využití nových výcvikových prostor a konzultací během samotného výcviku. Naopak hlídkoví psovodi často poukazují na neadekvátní vliv sportovní kynologie a na absenci výcviku imitujícího praktické použití služebního psa. Obě skupiny se shodují v názoru na nízkou odbornost instruktorů zapříčiněnou jejich předchozí krátkou nebo vůbec žádnou předchozí praxí.

Na ne příliš velký přínos výcvikových kynologických kurzů ukazuje též fakt, že 60% psovodů nebylo po absolvování základního kynologického kurzu kvalitně připraveno do samotného výkonu služby. Přitom na potřebu přípravy pro výkon služby ukazuje skutečnost, že četnost kurzů je zcela nedostačující pro hlídkové psovody, z nichž pouze jeden považuje množství absolvovaných kurzů za dostatečné. Naopak 24 psovodů specialistů z celkových 27 je s četností kurzů spokojeno. Zde je ale nutné zohlednit, že policejní psovod zařazený ve skupině služební kynologie v Praze absolvuje ročně jeden, výjimečně dva kurzy. Znamená to, že jediný kurz za rok psovodovi specialistovi stačí a nelze si to vysvětlit jinak (i na základě rozhovorů vedených s psovody zařazenými ve skupinách služební kynologie v Praze), než že kurz není pro psovoda přínosný a naopak jej považuje za ztrátu času. Příčinou negativního vnímání kurzů může být též nedostatečné propojení teoretické výuky a výcviku s praktickými poznatky a požadavky, které jsou na policisty – psovody kladeny v samotném výkonu služby. Toto propojení se jeví nedostatečné 82% respondentů.

Významnou roli hraje také délka praxe jednotlivých psovodů. Psovodi zařazení ve skupině základních kynologických činností mají odpracováno v průměru 5 let a neabsolvovali zatím větší množství kurzů. Naproti tomu psovodi specialisté mají odpracováno v průměru 18 let a mají tudíž výrazně větší zkušenosti s jednotlivými výcvikovými kurzy. Na základě těchto zkušeností není také 60% psovodů spokojeno s teoretickou výukou v rámci výcvikových kurzů a praktický výcvik vyzdvihlo 56%, z toho 18 specialistů z celkových 27, což je ale dáno možnostmi provádět výcvik v nových a odlišných prostředích. Na otázku, zda mají instruktoři ve výcvikových střediscích dostačující teoretické znalosti a vědomosti, odpovědělo 70% psovodů kladně, na otázku ohledně praktických zkušeností instruktorů naopak 63% záporně, z toho pouze jeden hlídkový psovod zakroužkoval možnost „ano“.

Výsledky získané na základě našeho průzkumu ukazují na ne příliš kladné vnímání výcvikových kynologických kurzů samotnými policejními psovody zařazenými ve skupinách služební kynologie v Praze. Psovodi především

poukazují na nutnost provázanosti teoretické výuky s praktickými požadavky a současně na nutnost inovací v teoretické i praktické přípravě, jakož i na nedostatečnou odbornost instruktorů v policejních kynologických střediscích.

Hypotézu H2, na jejímž základě jsme ověřovali, že výcvikové kynologické kurzy nejsou dostačující pro zvyšování odborné a profesní kvalifikace policejních psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie, **se nám podařilo potvrdit.**

ZÁVĚR

Smyslem této diplomové práce bylo zmapovat oblast a možnosti celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky zařazených ve skupinách služební kynologie. Jako metodu zkoumání si autor zvolil průzkum prostřednictvím dotazníku, jehož otázky směřovaly k potvrzení či vyvrácení předem stanovených hypotéz. První hypotéza ověřovala, zda jsou policejní psovodi spokojeni se svým současným zařazením a zda mají zájem zvyšovat svou odbornou a profesní kvalifikaci v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky. Druhá hypotéza ověřovala, jestli jsou současné výcvikové kurzy pořádané policejními kynologickými středisky dostačující pro zvyšování odborné a profesní kvalifikace policejních psovodů.

Cílem bylo tedy zjistit, jaký postoj zaujímají pražští policejní psovodi ke vzdělávacímu policejnímu systému, zda jej dostatečně využívají, zda mají zájem o další profesní vzdělávání nebo zda jsou spokojeni se svým současným pracovním zařazením a necítí potřebu dalšího sebevzdělávání. Vzhledem k úzké specializaci policejní kynologické práce bylo též cílem zjistit přínos kynologických výcvikových kurzů pro psovody zařazené ve skupině základních policejních činností a pro psovody zařazené ve skupině speciálních kynologických činností.

Ke zkoumání výše uvedených výzkumných oblastí vedla autora skutečnost, že celoživotní vzdělávání postupně prostupuje všemi společenskými sférami a stále více lidí se s jeho nutností ztotožňuje. Jelikož se v Policii České republiky objevila první koncepce celoživotního vzdělávání teprve před pěti lety, je tato oblast uvnitř policejního resortu poměrně mladá. Z těchto důvodů autora zajímalo, jakým způsobem přistupují k celoživotnímu vzdělávání policejní psovodi, případně jaké možnosti jim policejní vzdělávací systém nabízí a jakým způsobem tento systém využívají vzhledem ke specifčnosti jejich oboru.

Autor je zaměstnán na pražském oddělení služební kynologie více než 15 let a stále zůstává pravdou, i po výrazném rozšíření vzdělávacích možností a aktivit uvnitř policejního resortu, že vzdělávání policistů – psovodů probíhá takřka výhradně v rámci kynologických výcvikových kurzů. V průběhu předešlých patnácti let pouze dva psovodi zařazení ve skupině služební kynologie v Praze využili jazykovou přípravu a několik málo jich nastoupilo na Policejní akademii České republiky, většinou však s úmyslem opustit útvar z důvodu jiného pracovního místa.

Výsledky průzkumu ukazují na skutečnost, že výcvikové kynologické kurzy pořádané policejními kynologickými středisky nedokážou dostačujícím způsobem zajistit zvyšování odborné a profesní kvalifikace policistů – psovodů. Tento fakt je problematický obzvláště z důvodu, že v rámci těchto kurzů probíhají prakticky všechny vzdělávací aktivity, na jejichž základě pak psovodi používají své služební psy v samotném výkonu služby. Z výsledků průzkumu je také zřejmé, že psovodům výrazně chybí motivace k dalšímu vzdělávání, což je i příčinou nízkého zájmu o získávání informací o celoživotním policejním vzdělávání. I na základě autorových zkušeností se tak dá říci, že psovodi, kteří využívají některých vzdělávacích či sebevzdělávacích aktivit, většinou nespojují svou budoucnost se stávajícím kynologickým útvarem a naopak se připravují na změnu v podobě jiného pracovního místa uvnitř či vně policejního resortu.

Přínos této diplomové práce autor spatřuje především v získaných názorech a postojích jednotlivých psovodů. Je rozdíl v pohledu, který mají na vzdělávací možnosti samotní aktéři a jež mají příslušní funkcionáři, kteří o obsahu vzdělávání rozhodují. Autor neskřývá obavu o budoucnost kynologické policejní profese, jelikož stávající vzdělávací systém nenaplnuje představy samotných psovodů o způsobu zvyšování jejich odborné a profesní kvalifikace. Není pak ojedinělým jevem, že zkušený či perspektivní psovod ustrne ve svém profesním vývoji a raději zvolí cestu k jinému zaměstnání, přestože má k policejní kynologii velmi úzký vztah.

Pro samotného autora jsou poznatky získané na základě průzkumu do jisté míry překvapivé. Sice předpokládal, vzhledem ke své praxi, že výcvikové kynologické kurzy většinou nejsou přínosné pro psovody specialisty, ale překvapivé bylo zjištění, že i začínající hlídkoví psovodi nevnímají účast v těchto kurzech příliš pozitivně. Také poznatek, že tři čtvrtiny policejních psovodů ztratilo motivaci k dalšímu vzdělávání, je do značné míry překvapivý a zároveň alarmující.

Jelikož se autor v průběhu své kariéry zúčastnil mnoha setkání v rámci různých přednášek a jiných aktivit spojených s policejní kynologickou praxí, je si vědom skutečnosti, že laická veřejnost vnímá policejní psovody jako úzce specializované odborníky a profesionály na svém místě. Z výsledků průzkumu vyplývá, že pro získání určitého stupně profesionality je rozhodující snaha samotného psovoda o sebevzdělávání. Pokud nebudou psovodi lépe motivováni k dalšímu vzdělávání, tzn. ke svému profesnímu a osobnímu rozvoji a pokud se nepřizpůsobí policejní vzdělávací systém jejich potřebám, bude pravděpodobně stále ubývat policistů – psovodů ochotných udržet svůj standard pouze na základě sebevzdělávání a vlastní píle a iniciativy.

Autor se pokusí uvést některá doporučení a návrhy, o kterých je na základě předešlé dlouhodobé praxe přesvědčen, že mohou přinést určitá zlepšení ve zkoumané problematice. Jak vyplývá z ověřování první hypotézy, na jejímž základě byl mapován zájem o zvyšování profesní a odborné kvalifikace psovodů, je rozhodujícím faktorem motivace, kterou psovodi postupně ztrácejí.

Návrh č. 1 tedy zní: *Zajistit podmínky pro zvýšení motivace psovodů ke vzdělávání.*

Motivaci vnímají psovodi rozdílně, podle jejich pracovního zařazení. Psovodi z první skupiny speciálních činností již dosáhli vrcholu v kariérním postupu v rámci tohoto pracovního zařazení. Naopak psovodi ze druhé skupiny základních kynologických činností jsou většinou na počátku své pracovní kariéry a je u nich reálný pracovní postup. Na motivaci všech psovodů má bezprostřední vliv neustálá nejistota uvnitř policejního sboru, trvalý strach

z pokračujícího snižování platu a trvalé obavy ze ztráty pracovního místa vlivem úsporných opatření v policejním resortu. Důsledkem nejistoty je pak často nechuť k jakémukoliv vzdělávání a profesnímu vývoji. Motivace u policejních psovodů také výrazně klesla uzákoněním 150 přesčasových neplacených hodin, což v reálu znamená měsíc práce navíc ne zadarmo, nýbrž s finančními ztrátami (pohonné hmoty, strava). Motivace u hlídkových psovodů je často potlačována oddalováním kariérního postupu, kdy na uvolněná místa po psovodech specialistech nastupují tzv. boční vstupy, většinou lidé na základě protekce. Navíc neexistují v rámci jediného útvaru (pražské oddělení služební kynologie) podmínky pro přímý postup do vyšší tarifní třídy – psovodi specialisté jsou zařazeni v šesté tarifní třídě a hlídkoví psovodi pouze ve čtvrté. Veškeré tyto demotivační faktory znesnadňují postoj k dalšímu profesnímu vzdělávání.

Na základě těchto skutečností autor doporučuje, aby příslušní funkcionáři přistoupili na některé systémové změny, jako je přiblížení tarifních tříd v rámci jediného specializovaného útvaru, dále minimální využívání neplacených přesčasových hodin, jelikož práce s živým zvířetem si již sama o sobě vynutí mnoho času stráveného mimo pracovní fond. Další změny v podobě větších jistot zasahují celý resort bez ohledu na pracovní zařazení a v tomto případě je zlepšení zřejmě nereálné. Autor se domnívá, že tyto změny by pro řešení situace byly dostačující, jelikož je nutné přihlédnout k faktu, že policejní kynologickou práci vykonávají z velké části lidé, kteří mají ke psům vřelý vztah a jejich práce je jim současně koníčkem.

Návrh č. 2: Zlepšit informovanost policejních psovodů o možnostech celoživotního vzdělávání v rámci Policie České republiky.

V současné době je možné - dle autorových zkušeností - získat informace o možnostech policejního celoživotního vzdělávání pouze na základě vlastní iniciativy.

Autor navrhuje jasně formulovat nabídku takových vzdělávacích možností a umožnit policistům – psovodům seznámit se s ní v rámci elektronického systému, který jsou povinni pravidelně navštěvovat. Druhé řešení autor

spatřuje v předávání příslušných informací v rámci pravidelných konferencí, kde by psovodi tyto informace získávali od nadřízených funkcionářů.

Návrh č. 3: Zvýšit nároky na kvalitu výcvikových kynologických středisek, což spočívá ve zvýšení odbornosti instruktorů, v propojování teoretické výuky s potřebami praxe, ve využívání dalších didaktických pomůcek. V případě nekvalitního zázemí výcvikového střediska umožnit absolvovat výcvikové kurzy v rámci mateřského pracoviště pod vedením zkušeného psovoda – praktika a v příslušných podmínkách.

K tomuto kroku by byla nutná hlubší analýza ze strany příslušných nadřízených funkcionářů, aby byl objektivně zjištěn přínos výcvikových středisek pro policejní psovody a především pro samotný výkon jejich služební praxe. Součástí analýzy by mělo být shromáždění požadavků a potřeb jednotlivých psovodů zařazených ve skupinách služební kynologie v rámci všech krajských ředitelství. Doposud požadavky vznášejí především vedoucí pracovníci, z nichž většina delší již delší dobu neslouží v samotném výkonu a ztrácí tak bezprostřední kontakt se služební realitou. Tyto vedoucí pracovníci většinou čerpají informace ze statistických údajů, které bývají neztřídky zkreslené vzhledem ke skutečnosti, že od řadových psovodů bývá vyžadována činnost na bázi „čárkového systému“. Proto autor považuje za nejcennější a nejpřínosnější informace takové, které podávají samotní psovodi nasazovaní do přímého výkonu. Na základě takových objektivních informací by pak mohly být snáze implementovány požadavky praktického výkonu do teoretické výuky ve výcvikových střediscích.

Pro zvýšení kvality výuky a výcviku v rámci policejních kynologických středisek autor navrhuje kromě předešlé analýzy a z ní vyplývajícího propojení teoretické výuky s praktickými požadavky zvyšování odbornosti instruktorů, především instruktorů speciálních činností, kteří až na malé výjimky neprošli příslušným praktickým výkonem. Možnost získání dostatečné odbornosti autor spatřuje v pravidelných studijních pobytech instruktorů na jednotlivých útvarech při krajských ředitelstvích, kde by získávali praktické zkušenosti přímo ve služebním výkonu, který by absolvovali společně s psovodem

sloužícím na příslušném útvaru. Pro zvyšování odbornosti instruktorů navrhuje autor ještě jedno řešení, které by bylo vhodné zkombinovat s řešením předešlým. Jednalo by se naopak o studijní pobyty (dvoutýdenní), na které by byli vysíláni zkušení psovodi z jednotlivých kynologických útvarů a plnili by funkci mentora. Pod jejich vedením by instruktoři získávali a prohlubovali potřebné kompetence, sebedůvěru, profesionalitu a didaktické dovednosti.

Ke zvýšení kvality výcvikových kynologických kurzů by bezesporu přispělo využívání nových didaktických metod a pomůcek. Zde by chtěl autor upozornit na značný přínos pořizování videozáznamu psovodova praktického výcviku. Možnost shlédnutí takovýchto videozáznamů samotným psovodem by zcela jistě výrazným způsobem posunulo kvalitu výcviku, jelikož by každý frekventant mohl vidět vlastní výcvikové chyby ve velmi krátkém časovém odstupu od vlastního použití služebního psa.

Poslední část tohoto návrhu se netýká zdaleka všech služebních kynologických specializací, ale především metody pachové identifikace. Některá oddělení služební kynologie při jednotlivých krajských ředitelstvích jsou vybavena pro výkon této profese kvalitněji než samotné výcvikové středisko. Z toho důvodu autor navrhuje, aby bylo umožněno provádět výcvik zaměřený na obhajobu zadané kategorie u služebních psů v rámci těchto kvalitněji vybavených pracovišť za podmínky, že členem takového pracoviště bude zkušený policista – psovod, který své schopnosti potvrdil předešlou služební praxí. Velmi podstatný je u tohoto návrhu také fakt, že psi využívání k metodě pachové identifikace pracují po celý svůj služební život v jediném typizovaném sále a není tedy důvod riskovat případné negativní dopady způsobené změnou pracovního prostředí a tudíž pro psa nezvyklými podmínkami.

Autor by velmi uvítal, kdyby se alespoň některé jeho návrhy dostaly do rukou příslušných kompetentních funkcionářů, kteří by je zanalyzovali a případně alespoň část z nich uvedli do služební praxe, pokud by je vyhodnotili jako přínosné pro rozvoj policejní kynologie.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů*. dotisk 2005. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0469-2.
- BARTÁK, J. *Profesní vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-34-1.
- BARTÁK, J. *Vzdělávání ve firmě*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2007. ISBN 978-80-86851-68-6.
- BELZ, H., SIEGRIST, M. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-479-6.
- BENEŠ, M. *Úvod do andragogiky*, 1. vyd. Praha: UK, 1997. ISBN 80-7184-381-4.
- BENEŠ, M., et. al. *Idea vzdělávání v současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-40-8.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, 3. vyd. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-475-3.
- DOSTÁL, J. *Chov psů*. 1. vyd. České Budějovice: Dona, 1995. ISBN 80-85463-58-X.
- DUDEK, M., et. al. *Základy veterinářství služebních psů Policie ČR*. 1. vyd. Praha: Themis, 1996.
- EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. 2. vyd. Praha: Magnet Press, 1991. ISBN 80-85434-33-4.
- FLEIG, D. *Bojovní psi*, 1. vyd. Bratislava: TIMY, 2000. ISBN 80-88799-79-1.
- HARTL, K. *Člověk a pes*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1989. 28-003-89.
- KANITZ, A. *Jak rozvíjet svou emoční inteligenci*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2582-6.
- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-181-6.
- KOUBEK, J. *Řízení lidských zdrojů*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2008. ISBN 978-80-7261-168-3.
- MIKULA, A. *Náš pes a jeho svět*. 1. vyd. Praha: SZN, 1978. 07-021-78-04/55.
- NAKONEČNÝ, M. *Lidské emoce*. 1. vyd. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.
- NOVÝ, K. *Kynologická příručka*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1995. ISBN 80-206-0503-7.

- PALÁN, Z. *Další vzdělávání ve světě změn*. 1. vyd. Praha
- PALÁN, Z., LANGER, T. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2006. ISBN 978-80-86723-58-7.
- PASCH, M. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. 2. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-054-2.
- PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. 2. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-502-2.
- PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4.
- RULC, J. *Dějiny služební kynologie*. 1. vyd. Praha:
- STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7380-238-7.
- TOTH, D. *Lisabonská strategie*. 1. vyd. Praha: Alfa, 2009. ISBN 978-80-87197-21-9.
- VETEŠKA, J. *Kompetence ve vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-86723-98-3.
- VYHNÁNKOVÁ, K. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-46-4.
- WALTEROVÁ, E., JEŽKOVÁ, V. *Žijeme v Evropě*. 2. vyd. Praha: UK, 2000. ISBN 80-7290-022-6.

Zahraniční literatura:

- KRAJNÍK, V., et. al. *Policejní kynologie*. 1. vyd. Liptovský Mikuláš: Telem, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8.

Periodika:

- KOPECKÝ, Martin. Celoživotní učení v Evropě jako politický problém. *Andragogika*, 2010, roč. XIV, č. 1, s. 7. ISSN 1211 – 6378.
- SÁMELOVÁ, Simona. Uplatňovanie didaktických metód vo vyučovacom procese. *Moderní vyučování*, 2011, roč. XVI, č. 6, s. 26, ISSN 1211 – 6858.
- LAZAROVÁ, Bohumíra. Mentoring jako forma kolegiální podpory a strategie dobré školy. *Pedagogika*, 2010, roč. LX, č. 3 – 4, s. 257. ISSN 0031 – 3815.
- KVASNICA, Jaroslav Monte. Einstein, nebo prostřáček?. *Svět psů*, 2012, roč. XV, č. 2, s. 49. ISSN 1211 – 2976.
- ZEMANOVÁ, Veronika. Záchraná kynologie v praxi. *Pes přítel člověka*, 2011, roč. LVI, č. 7, s. 77. ISSN 0231 – 5424.
- RŮŽIČKA, Josef. Metoda pachové identifikace? Triumf šikovných nosů. *Psí kusy*, 2011, roč. VI, č. 4, s. 69. ISSN 1802 – 8578.

Internetové a intranetové zdroje:

Internet

<http://web.mv.cz/ovsps/Dokumenty/Koncepce.pdf>, on-line 22. dubna 2012

http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_30_cs.htm, on-line 8. května 2012

<http://www.csq.cz>, on-line 24. dubna 2012

<http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/bila-kniha>, on-line 26. dubna 2012

http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/mvcr/472/12437.html, on-line 26. dubna 2012

<http://www.mvcr.cz/odbory-a-soucasti-mvcr.aspx>, on-line 26. dubna 2012

<http://www.policista.cz/clanky/reportaz/ozbrojena-straz-ochrany-zeleznic-585/>, on-line 1. května 2012

<http://financ.wz.cz/start.htm>, on-line 1. května 2012

<http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/snb/historie-sboru-narodni-bezpecnosti.html>, on-line 1. května 2012

<http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/167-odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie>, on-line 1. května 2012

<http://www.cizinskypotok.cz/zhavinky/11-zhavinky/168-vycvikova-strediska-psu-policie-cr>, on-line 1. května 2012

Intranet:

http://web.mv.cz/ovsps/Dokumenty/RVP_ZOP_3TT_SPPaSDP.pdf, on-line 19. října 2011

Zákonné normy a interní předpisy:

Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 17. června 2009, kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie

Pokyn č. 9 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky

Koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků Policie České republiky, Ministerstvo vnitra, 2008

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: POČÁTKY POLICEJNÍ KYNOLIE.....	34
OBRÁZEK 2: ČETNICKÝ SBOR.....	36
OBRÁZEK 3: SLUŽEBNÍ PES NA VYHLEDÁVÁNÍ DROG.....	40
OBRÁZEK 4: VÝCVIKOVÉ POLICEJNÍ STŘEDISKO PLZEŇ - BÍLÁ HORA.....	45

Seznam tabulek

Tab. 1: POHLAVÍ RESPONDENTŮ PRŮZKUMU.....	71
Tab. 2: DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ RESPONDENTŮ.....	71
Tab. 3: DÉLKA PRAXE U POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.....	71
Tab. 4: DÉLKA KYNOLIEKÉ PRAXE.....	71
Tab. 5: PŘEDCHOZÍ PRAXE U JINÉHO ÚTVARU PČR.....	72
Tab. 6: SPOKOJENOST SE SOUČASNÝM PRACOVNÍM ZAŘAZENÍM.....	72
Tab. 7: POŽADAVKY NA ZNALOSTI POLICEJNÍHO PSOVEDA.....	73
Tab. 8: KVALIFIKACE POLICEJNÍHO PSOVEDA.....	74
Tab. 9: ZVYŠOVÁNÍ ODBORNÉ A PROFESNÍ KVALIFIKACE.....	75
Tab. 10: VZDĚLÁVÁNÍ SAMOSTUDIEM.....	76
Tab. 11: POČET ABSOLVOVANÝCH KYNOLIEKÝCH KURZŮ.....	77
Tab. 12: PŘÍNOS VÝCVIKOVÝCH KYNOLIEKÝCH KURZŮ.....	77
Tab. 13: PŘÍNOS ZÁKLADNÍHO KYNOLIEKÉHO KURZU.....	79
Tab. 14: SPOKOJENOST PSOVEDŮ S TEORETICKOU VÝUKOU.....	80
Tab. 15: SPOKOJENOST PSOVEDŮ S PRAKTICKÝM VÝCVIKEM.....	81
Tab. 16: ČETNOST VÝCVIKOVÝCH KURZŮ.....	82
Tab. 17: TEORETICKÉ ZNALOSTI A VĚDOMOSTI INSTRUKTORŮ.....	83
Tab. 18: ZKUŠENOSTI INSTRUKTORŮ S PRAKTICKÝM VÝKONEM SLUŽBY.....	84
Tab. 19: PEDAGOGICKÝ PŘÍSTUP INSTRUKTORŮ.....	85
Tab. 20: PROPOJENÍ TEORETICKÉ VÝUKY S POŽADAVKY PRAXE.....	86
Tab. 21: NOVÉ METODY V TEORETICKÉ PŘÍPRAVĚ.....	87
Tab. 22: NOVÉ METODY V PRAKTICKÉM VÝCVIKU.....	89
Tab. 23: ZÁJEM O MOŽNOSTI ČZV V RÁMCI POLICIE ČR.....	90
Tab. 24: VYUŽÍVÁNÍ OSTATNÍCH POLICEJNÍCH VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT.....	91
Tab. 25: MOTIVACE K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ.....	92

Seznam grafů

Graf č. 1: SPOKOJENOST SE SOUČASNÝM PRACOVNÍM ZAŘAZENÍM.....	72
Graf č. 2: POŽADAVKY NA ZNALOSTI POLICEJNÍHO PSOVEDA.....	73
Graf č. 3: KVALIFIKACE POLICEJNÍHO PSOVEDA.....	74
Graf č. 4: ZVYŠOVÁNÍ ODBORNÉ A PROFESNÍ KVALIFIKACE.....	75
Graf č. 5: VZDĚLÁVÁNÍ SAMOSTUDIEM.....	76
Graf č. 6: PŘÍNOS VÝCVIKOVÝCH KYNOLIEKÝCH KURZŮ.....	78
Graf č. 7: PŘÍNOS ZÁKLADNÍHO KYNOLIEKÉHO KURZU.....	79
Graf č. 8: SPOKOJENOST PSOVEDŮ S TEORETICKOU VÝUKOU.....	80
Graf č. 9: SPOKOJENOST PSOVEDŮ S PRAKTICKÝM VÝCVIKEM.....	81
Graf č. 10: ČETNOST VÝCVIKOVÝCH KURZŮ.....	82
Graf č. 11: TEORETICKÉ ZNALOSTI A VĚDOMOSTI INSTRUKTORŮ.....	83
Graf č. 12: ZKUŠENOSTI INSTRUKTORŮ S PRAKTICKÝM VÝKONEM SLUŽBY.....	84
Graf č. 13: PEDAGOGICKÝ PŘÍSTUP INSTRUKTORŮ.....	86
Graf č. 14: PROPOJENÍ TEORETICKÉ VÝUKY S POŽADAVKY PRAXE.....	87
Graf č. 15: NOVÉ METODY V TEORETICKÉ PŘÍPRAVĚ.....	88
Graf č. 16: NOVÉ METODY V PRAKTICKÉM VÝCVIKU.....	89
Graf č. 17: ZÁJEM O MOŽNOSTI ČZV V RÁMCI POLICIE ČR.....	90
Graf č. 18: VYUŽÍVÁNÍ OSTATNÍCH POLICEJNÍCH VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT.....	91
Graf č. 19: MOTIVACE K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ.....	92

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – PREZENTACE SLUŽEBNÍHO PSA NA VYHLEDÁVÁNÍ DROG.....	I
PŘÍLOHA B – DESATERO SLUŽEBNÍHO PSA NA VYHLEDÁVÁNÍ DROG.....	XXIV
PŘÍLOHA C - LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM PČR.....	XII
PŘÍLOHA D - ETICKÝ KODEX POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.....	XIV
PŘÍLOHA E - VÝCVIKOVÉ KURZY PRO PŠOVODY POLICIE ČR.....	XVI
PŘÍLOHA F - PŘÍKLAD TÉMATICKÉHO PLÁNU VÝCVIKOVÉHO KURZU.....	XVIII
PŘÍLOHA G - PRÁVNÍ NORMY UPRAVUJÍCÍ PYROTECHN. ČINNOST.....	XX
PŘÍLOHA H - VZOR DOTAZNÍKU.....	XXI

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA A – Presentace služebního psa na vyhledávání drog

Služební pes na vyhledávání drog

Od štěněte do šťastného stáří

Jak si správně vybrat štěně

Výběr vhodného štěněte

- Štěně by mělo být nebojácné
- Štěně by mělo jevit aktivní zájem o hozený předmět (aport)
- Štěně by mělo být „žravé“ (zájem o pamlsek)
- Štěně by mělo být hravé (tahá se o hadřík)

První rok života budoucího drogařského psa

- Budovat zájem o aportování oblíbené hračky
- Podporovat chuť k jídlu
- Základní cviky poslušnosti pouze formou hry
- Seznamovat psa s ostatními psy a s lidmi (eliminace bojácnosti)
- Seznamovat psa s různými prostředími (vnitřní prostory budov, schodiště, výšky, podlahy nad dutými prostory, dopravní prostředky apod.)

Služební pes v jednom roce života

Služební pes v jednom roce života

- Pes má dostatečně rozvinutý zájem o aport (umí si také pomocí čichu např. vyhledat oblíbenou hračku v místnostech či vozidlech, v trávě, na poli nebo třeba v hustém křoví)
- Vzhledem k předešlému rozvíjení cviků poslušnosti hravou formou má pes základní ovladatelnost (vydrží ležet několik minut na místě, lze ho kdykoliv přivolat, umí štěkat na povel apod.)

Služební pes v jednom roce života

- Zhruba v tomto období lze začít s postupným výcvikem, který vede k vyhledávání drog
- Výcvik lze praktikovat např. při kládání příslušné drogy ke schované oblíbené hračce, postupnému odebírání hračky od drogy a jejímu využívání k odměňování teprve za nalezenou drogu, která je již uschovaná samostatně

Služební pes na vyhledávání drog po prvním roce života

- V současné době dospívá průměrný služební pes zhruba ve třech letech jeho života
- Vzhledem k jeho nevyzrálosti by měl být ve výcviku zatěžován postupně, aby tak získal psychickou odolnost důležitou pro jeho další služební život
- Do třech let života je tedy vhodné rozvíjet u psa motivaci k vyhledávání a vytrvalost

Služební pes na vyhledávání drog po prvním roce života

- Vytrvalost úzce souvisí s fyzickou připraveností psa
- V tomto období se pes učí také přesnosti a důslednosti při vyhledávání
- Postupně psa učíme vyhledávat různé druhy drog, jejich pořadí není pro výuku podstatné
- V současné době služební policejní psi vyhledávají a detekují následující drogy

Služební pes na vyhledávání drog po prvním roce života

- Marihuanu
- Hašiš
- Heroin
- Kokain
- Metamfetamin
- Extázi
- Efedrin

Produktivní věk služebního psa na vyhledávání drog

- Služební pes je dle interních předpisů vyřazován z policejního stavu v osmi letech
- Ve svém produktivním věku je využíván k domovním prohlídkám, k prohlídkám dopravních prostředků, k vyhledávání drog v terénu a k různým preventivním opatřením v restauračních zařízeních, klubech, na diskotékách apod.

Péče zajištěná Policií České republiky

- Dokud je pes zařazen v policejním stavu, je mu zajištěná strava, ustájení a veterinární péče

Odchod služebního psa na vyhledávání drog do důchodu

- V osmi letech služební pes zpravidla odchází do důchodu, když je vyřazen ze stavu
- Na dožití si jej může nechat jeho psovod, případně jiná osoba, která o služebního psa projeví zájem (Policie vystaví darovací smlouvu)
- Po vyřazení ze stavu mu není Policií zajištěna strava ani veterinární péče

Pes na vyhledávání drog v důchodu

Mýty o služebních psech na vyhledávání drog

- Pes na vyhledávání drog je na drogách závislý. (Služební pes vyhledává v našich podmínkách nejméně sedm druhů těchto zakázaných látek, lze si představit živého tvora, jehož organismus by snesl pravidelnou aplikaci tolika drog a zůstal při tom psychicky nenarušen? Má snad Policie dostatek finančních prostředků a zákonné právo na takovéto využívání drog?)

Mýty o služebních psech na vyhledávání drog

- Najde-li služební pes drogu, automaticky je touto drogou odměněn. (Je snad odměněn pes na vyhledávání výbušnin nalezenou výbušninou nebo pes na vyhledávání zbraní tímto zájmovým předmětem? Jak by pak byl odměněn pes na vyhledávání neživých osob a jejich ostatků?)

Mýty o služebních psech na vyhledávání drog

- Služební pes je po ukončení jeho kariéry utracen. (Spolupráce policejního psovoda a služebního psa není možná bez vzájemné důvěry a bez vzájemného pouta mezi těmito dvěma. Psovoda může dělat jen člověk, který má ke psům kladný vztah a těžko si lze představit, že by tuto práci vykonával s vědomím, že pes bude po ukončení jeho služební kariéry utracen.)

Mýty o služebních psech na vyhledávání drog

- Služební pes vykonávající tuto specializaci musí pocházet ze speciálního chovu k tomu určenému. (Dá se říci, že tuto práci může vykonávat zástupce jakéhokoli psího plemene. Nejvšestranněji se stále jeví německý ovčák, využívána jsou však i jiná plemena jako labradorský retriever, belgický ovčák, kokršpaněl a další. Vždy záleží pouze na symbióze mezi psem a jeho psovodem.)

Mýty o služebních psech na vyhledávání drog

- O jednoho služebního psa se střídá více policejních psovodů. (Způsob práce a výcviku každého psovoda je jedinečný a odlišný. Pes by tak nikdy nemohl správně pochopit a rozlišit různé metodiky a postupy využívané jednotlivými psovody. Není myslitelné, že by pes na vyhledávání drog mohl účelně a precizně pracovat pod vedením několika psovodů současně.)

Zdroj: prezentace vytvořená autorem

Desatero služebního psa na vyhledávání drog

aneb

díky přátelství se i z outsidera může stát vítěz

1. Když si mě vybíráš a přemýšlíš, jestli se na tuto práci budu hodit, měj na paměti, že i když jsem nejslabší a nejméně průbojný z mých štěněčích bratříčků a sestříček, i já si chci vydobýt své místo na světě a o to víc si své šance budu vážit.
2. Pokud si mě vybereš a dáš mi najevo svou náklonnost, tak podpoříš mé sebevědomí a věř, že při naší budoucí spolupráci na oplátku podpořím zase já tebe.
3. Nezapomínej, že první rok života budu stále psí dítě a i já mám touhu prožít dětství plné společných a zajímavých her.
4. Neodkláněj se ode mne, když mě dostihne psí puberta, vzpomeň si, jak to kdysi cloumalo s tebou.
5. Teď už po mně můžeš chtít, abych s tebou naplno spolupracoval a já budu s radostí plnit tvé požadavky, které budeš mít při mém výcviku.
6. Jen někdy respektuj, že můžu přechodně ztratit chuť k práci, ale i ty býváš nemocný, ospalý nebo zkrátka bez nálady. Když mi v těchto chvílích ulevíš, budu si toho vážit a poté ti to vrátím dvojnásob.
7. Také mě nenechávej stále samotného v kotci, moc dobře víš, že zatímco ty máš rodinu a kamarády, já nemám nikoho kromě tebe.
8. Pamatuj, že jsem pes „drogař“ a dávej na mě pozor při práci, abych si nepíchl do packy jehlu nebo abych nevdechl zbytky té ošklivé drogy.
9. Když o mě budeš pečovat a najdeš pro mě místo ve svém srdci, budu pracovat s radostí dlouhá léta, i když bych třeba věděl o lepší zábavě.
10. Až skončí můj služební život, prosím, nech si mě u sebe, vzpomeň si na to hezké, co jsme spolu prožili a pamatuj, že ve mně budeš mít vždy věrného a vděčného přítele, který tě nikdy nezklame. Lásku, přátelství a podporu ti dám vrchovatou měrou, protože nikdy nezapomenu, že právě kvůli tobě jsem si vydobyl své místo na světě.

Zdroj: vlastní autorův text

PŘÍLOHA C – Legislativa upravující vzdělávací systém PČR

- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 506/2004 Sb., kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení
- Nařízení Ministerstva vnitra č. 47/2001, o základní odborné přípravě příslušníků Policie České republiky
- Nařízení Ministerstva vnitra č. 40/2010, o vzdělávání v policejních školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra a v dalších vzdělávacích zařízeních
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 1/2003, kterým se stanoví postupy v oblasti vzdělávání příslušníků Policie České republiky
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 4/2009, o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 40/2009, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 40/2009, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Pokyn MV č. 60/2007, kterým se upravuje určování příslušníků Policie České republiky zařazených v policejních školách a školských zařízeních

Ministerstva vnitra k plnění úkolů Policie České republiky
v mimořádných případech

- Pokyn č. 2/2001 ředitelky odboru vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra, který upravuje systém tvorby a schvalování vzdělávacích programů
- Pokyn č. 2/2006, kterým se upravuje vypisování termínů pro různé druhy vzdělávání
- Pokyn č. 5/2008 pro výuku v jazykových kurzech anglického, německého a francouzského jazyka
- Vyhláška č. 2/2006, kterou se pro školy a školská zařízení zřizované Ministerstvem vnitra provádějí některá ustanovení školského zákona, ve znění pozdějších předpisů

PŘÍLOHA D – Etický kodex policie České republiky

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem policie České republiky je

- chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- prosazovat zákonnost,
- chránit práva a svobody osob,
- preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- profesionalita,
- nestrannost,
- odpovědnost,
- ohleduplnost,
- bezúhonnost.

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,
- chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem, nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- zásadně se vyhybat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání, jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- netolerovat ani nekryt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit, stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,
- chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

Zdroj: <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

PŘÍLOHA E – Výcvikové kurzy pro psovody PČR

NÁZEV KURZU	ZNAČKA	DÉLKA (týdny)
Základní kurz	ZK	10
Kurz pro figuranty	KF	2
Kurz pro mladé psy	KMP	4
Kurz pro psy připravované ke splnění podmínek chovnosti	KPCH	6
Doškolovací kurz	DK	8

HLÍDKOVÍ PSI		
Kondiční kurz pro hlídkové psy	KKHP	4

PÁTRACÍ PSI		
Kondiční kurz pro pátrací psy	KKPP	4
Speciální kurz pro pátrací psy	SKPP	20

PSI SPECIALISTÉ		
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání osob	ZKSPO	8
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání osob v dopravních prostředcích	DKVO	6
Kondiční kurz pro specialisty pro vyhledávání osob	KKSPO	2
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání osob metodou pachové identifikace	ZKSPI	15
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání osob metodou pachové identifikace	DKSPI	10
Kondiční kurz pro psy specialisty k vyhledávání osob metodou pachové identifikace	KKSPI	3
Základní kurz pro strážní psy	ZKSP	4

PSI SPECIALISTÉ		
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání drog	ZKSPD	10
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání drog	DKSPD	8
Kondiční kurz pro psy specialisty k vyhledávání drog	KKSPD	2
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání zbraní	ZKSPZ	10
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání zbraní	DKSPZ	8
Kondiční kurz pro psy specialisty k vyhledávání zbraní	KKSPZ	2
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání výbušnin	ZKSPV	12
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání výbušnin	DKSPV	8
Kondiční kurz pro psy specialisty k vyhledávání výbušnin	KKSPV	2
Základní kurz pro psy specialisty k vyhledávání mrtvol	ZKSPM	10
Doškolovací kurz pro psy specialisty k vyhledávání mrtvol	DKSPM	8
Kondiční kurz pro psy specialisty k vyhledávání mrtvol	KKSPM	2
Základní kurz pro psy specialisty k pachové detekci akcelerantů	ZKSPDA	15
Doškolovací kurz pro psy specialisty k pachové detekci akcelerantů	DKSPDA	10
Kondiční kurz pro psy specialisty k pachové detekci akcelerantů	KKSPDA	3

Zdroj: Pokyn č. 9 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR

PŘÍLOHA F – Příklad tematického plánu výcvikového kurzu

Tematický plán

ZÁKLADNÍ KURZ PRO PSOVODY SE PSY SPECIALISTY NA VYHLEDÁNÍ DROG (ZKSPD)

10 - týdenní

CÍL KURZU

U frekventantů docílit osvojení si odborných znalostí a praktických dovedností potřebných pro výkon funkce psovoda specialisty na vyhledání drog. Frekventanty naučit metodice výcviku a správnému uplatňování metodiky při výcviku služebního psa na metodu vyhledání drog.

U služebních psů dosáhnout stupeň vycvičenosti v rozsahu tematického plánu.

ZAŘAZOVÁNÍ DO KURZU

Základní kurz je určen pro psovody, kteří byli ustanoveni do funkce psovoda specialisty na vyhledávání drog. Do kurzu může být vyslán psovod, který absolvoval 10 týdenní základní kurz psovodů a má nejméně 3 roky praxi ve výkonu služby psovoda na základním útvaru.

Psovod nastupuje do kurzu se služebním psem, který má předpoklady pro úspěšné absolvování kurzu.

ČASOVÝ ROZVRH

Kurz trvá 10 týdnů, což představuje 375 hodin.

○ Zahájení a závěr	6 hod.
○ Zahajovací a závěrečné prověrky	40 hod.
○ Výběh, krmení a ošetřování služebních psů	60 hod.
○ Výuka	40 hod.
○ Základy policejní činnosti	10 hod.
○ Výcvik	219 hod.
C e l k e m	375 hodin

VÝUKA

1. Metodika výcviku	20 hod.
2. Taktika použití služebního psa	6 hod.
3. Nauka o drogách	6 hod.
4. Etologie, olfaktologie	8 hod.
C e l k e m	40 hodin

VÝCVIK

1. Cviky poslušnosti	25 hod.
2. Cviky speciální	194 hod.
Celkem	219 hodin

1. Cviky poslušnosti

- ❖ přivolání s předsednutím
- ❖ chůze u nohy a obraty za pochodu (*na vodítku*)
- ❖ sedni, lehni, vstaň (*na vodítku*) u nohy psovoda
- ❖ průchod skupinou osob (*na vodítku*)
- ❖ odložení za pochodu v leže
- ❖ skok přes překážku 1 m. - jedním směrem
- ❖ chůze po žebříku a kladině - jedním směrem
- ❖ překonání překážky typu „A „
- ❖ reakce na střelbu
- ❖ dlouhodobé odložení 5 min.

2. Cviky speciální

- ❖ **vyhledání v místnosti** (různé druhy interiérů, např. kanceláře, učebny, sklady, šatny, dílny a pod.)
- ❖ **vyhledání na vozidlech** (osobní, nákladní, autobusy, železniční vagóny a pod.)
- ❖ **vyhledání na zavazadlech a předmětech** (kufry, tašky, krabice, balíky, dopisní obálky a pod.)
- ❖ **vyhledání v terénu** (vnější části budov a okolí, vzorky ukryté v zemi)

ZÁVĚR

V průběhu kurzu bude provedena průběžná prověrka stupně rozpracovanosti jednotlivých služebních psů. Na závěr kurzu bude provedeno přezkoušení služebního psa před komisí dle zkušebního řádu SPD, včetně cviků poslušnosti. Splní-li služební pes stanovené podmínky zkoušky, bude mu zadána kategorie praktického použití – specialista na vyhledání omamných a psychotropních látek. Dále bude provedena ústní a písemná zkouška z teoretických znalostí psovoda. Na základě výsledků této zkoušky obdrží psovod osvědčení o absolvování základního kurzu SPD s celkových hodnocením psovoda a služebního psa.

V případě neúspěšné zkoušky z teoretických znalostí je považován základní kurz za neukončený a frekventant nemůže vykonávat funkci psovoda specialisty SPD. Opravnou zkoušku lze provést nejdříve za jeden měsíc ode dne konání neúspěšné zkoušky ve výcvikovém středisku speciální kynologie.

Zdroj: Výcvikové středisko Plzeň - Bílá Hora, listopad 2011

PŘÍLOHA G – Právní normy upravující pyrotechnickou činnost

Nařízení Ministerstva vnitra č. 25 ze dne 6. dubna 1999, o přepravě nebezpečných věcí a zbraní

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 31 ze dne 22. února 2001, kterým se stanoví pravidla ozbrojeného doprovodu při přepravě nebezpečných věcí a zbraní příslušníky Policie České republiky

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 53 ze dne 16. dubna 2003, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky při oznámení a uložení nástražného výbušného systému a nálezů podezřelého předmětu a nástražného výbušného systému nebo výbuchu

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135 ze dne 6. listopadu 2003, kterým se upravují některé zásady jednotného postupu Policie České republiky při nakládání s municí

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 19 ze dne 30. března 2007, kterým se upravuje provozování a využívání informačního systému „Pyrotechnická databáze“

Vyhláška Českého báňského úřadu č. 200/2006 Sb. o skladování výbušnin

Rozkaz policejního prezidenta č. 53 ze dne 12. dubna 2006, kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 4/1998, kterým se stanoví systém pyrotechnického vzdělávání v Policii České republiky

PŘÍLOHA H – Vzor dotazníku

Dotazník

Vážení kolegové,
rád bych Vás požádal o vyplnění následujícího dotazníku. Otázky jsou zaměřeny na systém vzdělávání příslušníků Policie ČR zařazených na skupinách služební kynologie v Praze a také na efektivnost tohoto vzdělávacího systém, jakož i na motivaci k celoživotnímu vzdělávání.

Na základě Vašich odpovědí bude vyhodnocen současný stav týkající se vzdělávání psovodů v rámci Policie ČR, především pak jeho přednosti a nedostatky. Vaše odpovědi zároveň mohou přispět ke zjištění míry efektivnosti výcvikových kurzů a poukázat na kvalitu výukového obsahu ve výcvikových střediscích, jakož i na využitelnost teoretických poznatků v praktickém výkonu. Také má dotazník sloužit k poznání, zda je vzdělávací policejní systém psovody dostatečně využíván a poukázat na možnosti v rámci celoživotního vzdělávání policistů.

U uzavřených otázek vyberte prosím jednu z možností a tu zakroužkujte. U otázek č. 5, 7, 16, 17 a 20 vyžadujících doplňující odpověď vyplňte prosím stručně Váš názor či poznatek.

Předem děkuji za Váš čas a za vyplnění dotazníku, s pozdravem Václav Vodička.

Pohlaví: a) muž
 b) žena

Věk:

Vzdělání: a) středoškolské
 b) vyšší odborné
 c) vysokoškolské

Počet odpracovaných let u Policie ČR:
 a) 1 – 5
 b) 6 – 10
 c) 11 – 15
 d) 16 – 20
 e) 20 a více

Počet odpracovaných let u Policie ČR jako psovod: -----

Pracovní zařazení: a) 1. skupina – skupina speciálních kynologických činností
b) 2. skupina – skupina základních kynologických činností

Předchozí zkušenosti u jiného útvaru Policie ČR (ne jako psovod):

- a) ano
- b) ne

1. Jste spokojen se svým současným pracovním zařazením?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

2. Považujete současné požadavky na znalosti policejního psovoda za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

3. Myslíte, že je Vaše (odborná a profesní – kynologické znalosti a dovednosti, vědomosti, schopnosti) kvalifikace pro Vaše pracovní zařazení dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

4. Považujete za přínosné zvyšování odborné a profesní kvalifikace (formou současných výcvikových kurzů) pro výkon Vašeho zaměstnání?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

5. Vzděláváte se i samostudiem (např. účastí na seminářích, konferencích, pomocí odborné literatury či jinými aktivitami – případně jakými)?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

6. Kolik výcvikových kurzů kromě základního jste absolvoval?

- a) méně než 5
- b) více než 5

7. Jsou podle Vás výcvikové kurzy pro Vaši práci (policejní činnosti, kynologické činnosti...) přínosem a uveďte případně v čem?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím

8. Myslíte, že jste byl po absolvování základního kurzu kvalitně připraven pro výkon služby v rámci Vašeho pracovního zařazení? (Byl jste připraven pro výkon v praxi a

ovládal jste v dostatečné míře základní praktické dovednosti nezbytné pro výkon, byl jste sebejistý při řešení úkolů vyplývajících z výkonu služby?)

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

9. Jste spokojen s teoretickou výukou v rámci výcvikových kurzů?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

10. Jste spokojen s praktickým výcvikem v rámci výcvikových kurzů?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

11. Je podle Vás dostačující četnost kurzů a seminářů ve výcvikových kynologických střediscích?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

12. Mají podle Vás instruktoři ve výcvikových střediscích dostačující znalosti a vědomosti z teorie?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

13. Mají podle Vás instruktoři ve výcvikových střediscích dostačující znalosti a vědomosti z praktického výkonu služby?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

14. Jste spokojen s pedagogickým přístupem instruktorů? (Projevují dostatek empatie, odbornosti, trpělivosti, didaktických schopností, umějí dostatečně motivovat?)

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

15. Jsou podle Vás dostatečně propojeny teoretická výuka a výcvik ve výcvikových střediscích s praktickými poznatky a požadavky?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

16. Uvítal byste používání nových metod a postupů v teoretické přípravě psovodů? (např. přednášky zkušených policistů – psovodů, případně specialistů z daného oboru, který se vztahuje ke kynologické problematice nebo ukázky zahraniční kynologické policejní práce prostřednictvím obrazového záznamu...)

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

Případně doplňte vlastní návrhy inovačních metod a postupů: -----

17. Uvítal byste používání nových metod a postupů v praktické přípravě psovodů? (např. účast při samotném výkonu praxe formou spolupráce s kynologickými útvary pod jednotlivými krajskými ředitelstvími nebo krátkodobé stáže na útvarech Policie ČR zabývajících se příslušnou specializací...)

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

Případně doplňte vlastní návrhy inovačních metod a postupů: -----

18. Zajímal jste se někdy o možnosti celoživotního vzdělávání v rámci PČR?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

19. Měl by podle Vás psovod využívat v rámci systému celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR jiné vzdělávací aktivity než aktivity týkající se kynologie? (např. výuka cizích jazyků, základy psychologie, základní znalosti z jiných policejních odvětví...)

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

20. Jste dostatečně motivován pro další vzdělávání u Policie ČR?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

Napište případně, jakým způsobem jste motivován: -----

Ještě jednou děkuji za Váš čas strávený vyplňováním dotazníku a přeji mnoho úspěchů ve Vašem zaměstnání.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Václav Vodička

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinované

Název práce: Systém celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR zařazených ve skupinách služební kynologie

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 96

Celkový počet stran příloh: 24

Počet titulů české literatury a pramenů: 39

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 1

Počet internetových zdrojů: 12

Vedoucí práce: Mgr. Martina Strnadová